

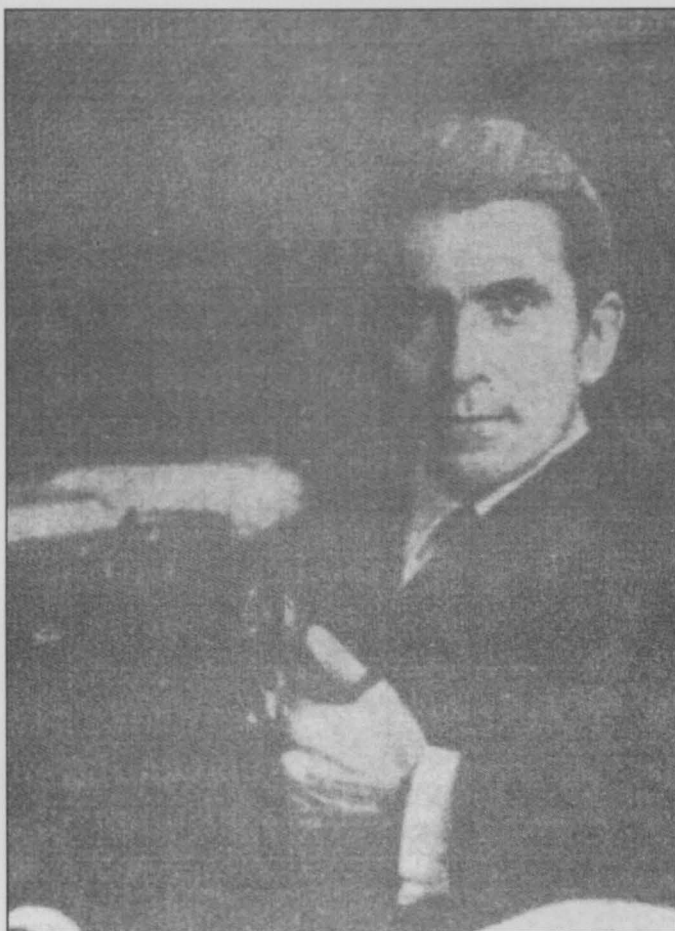
Biblioteca Bucureștilor

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ
BUCUREȘTI
Inventar Nr. 28786

5
Mai
2004

REVISTA ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR ȘI DOCUMENTARIȘTILOR DIN BUCUREȘTI • BIBLIOTECA METROPOLITANĂ • DIRECTOR FLORIN ROTARU

MIHNEA GHEORGHIU

85 de ani de la naștere

“Am stat îndelung de vorbă despre literatura engleză, irlandeză, americană și australiană. Despre operele lui Shakespeare, despre teatrul lui John Millington Synge, despre versul lui Walt Whitman, despre nuvelele și schițele lui Henry Lawson...”

La prima întâlnire cu acest om, ești izbit de vioiciunea latină a temperamentului său, dându-ți impresia că această sclipire colorată ar putea fi lipsită de adâncime, dar impresia asta se risipește imediat ce-l cunoști mai bine; atunci iese la iveală serioasa lui formație intelectuală și capacitatea sa caracteristică de dârzenie și consistență în muncă...

Mihnea Gheorghiu se dovedește a fi, după credința mea, unul din primii scriitori contemporani din afara lumii de limbă engleză, care să producă o carte autentică și importantă despre cel mai mare poet și dramaturg din toate timpurile”.

Frank Hardy

Sumar

Ștefan cel Mare și Sfânt – 500	2
Bucureștii de altădată	
Anton Pann – 150	
<i>G. CĂLINESCU</i> – Anton Pann	4
<i>Ana Maria ORĂȘANU</i> – Domni, doamne și domnițe (III)	7
Patrimoniul	9
Istoria cărții	
<i>Dan DUMITRESCU</i> – Hic incipit liber	10
<i>MUCKENHAUPT Erzsébet</i> – Legături de carte de tipul renașcentist german aflate în colecția bibliotecii memoriale din Șumuleu Ciuc	15
<i>Alcide BONNEAU</i> – “Îndreptar pentru a înființa o bibliotecă”	16
Restituiri	
<i>Walt WHITMAN</i> – Boz și democrația	17
Autografe contemporane	
<i>Ion HOREA</i> – 75	20
Meridian biblioteconomic	
EBLIDA – Orizonturi. Programe. Inițiative	22
Norme privind emiterea și utilizarea tichetelor valorice	24
<i>Birgitta AURÉN</i> – Biblioteca Municipală din Vaasa	25
Corespondență din Belgrad	
<i>Sima PETROVICI</i> – Carnetul identitar al românilor din Banatul Voivodinei – Serbiei	28
Eveniment	
Chișinău – locul de întâlnire a prietenilor cărții pentru copii	32
<i>Ion CONSTANTIN</i> – Aspecte actuale ale activității Bibliotecii Metropolitane București legate de educarea tinerilor utilizatori	33
Apariție editorială	
<i>Julietta MOLEANU</i> – Volumul omagial “In memoriam I. Fischer”	35
Catalog	36
Agenda culturală	
Eternele efemeride	38
O poveste de aproape jumătate de secol despre cărți, copii și o clădire	38
Calendar	39

Ștefan cel Mare și Sfânt – 500 –

Grigore URECHE

**Războiul lui Ștefan vodă, când au bătut
pre Albrehtu craiul leșesc la Codrul
Cozminului, leat 7005**

Albert craiul leșesc fiindu ales de țară
craiu pre urma lui Cazimir, tatine-său,
ce ținută cu Ștefan vodă priiteșugul,
iară Albertu craiul uitîndu priite-șugul tătine-
său ce avea cu Ștefan vodă și nu făcea oa-/ste
împotriva păgînilor, carii în toate părțile ful-
gera și tuna cu trăsnetul armelor sale, vârsînd
sîngile creștinilor și stropșindu volnicia tutu-
rora, înmulțindu legea lui Moamet cea spur-
cată, ci gîndi ca să-și arate vitejiia asupra
Moldovei, socotindu că pre lesne o va supune,
știindu că de multe ori să ajutoria Moldova de
la craii leșăști, ca de la niște vecini de aproape,
spre toți vrăjmașii. Și strîngîndu craiul oaste,
au scos cuvîntu cum va să margă la turci, să ia
și să dezbată Cetatea Albă și Chilia, care cetăți
luase de la Ștefan vodă Baiazitu împăratul
turcescu. Și încă adăogia, de speria pre ai săi,
cum turcii amestecați cu moldovenii vor să
treacă la Podolia și le-au datu știre ca toți să
încalice și să să împreune cu dînsul la Liov. Și
au trimis soli la Ștefan vodă, de i-au datu știre
să să gătească să meargă cu dînsul, să bată
Chilia și Cetatea Albă și să-i găteze stejie de
hrană de oaste. De care lucru au părut bine lui
Ștefan vodă și cu bucurie mare au priimit pre
soli, căci au făcut oaste împotriva vrăjmașului
său. Numai ce au zis că va veni acolo la loc cu
oastea sa, supt Chilia. /

Cunoscîndu sfîtnicii lui crai, ales epis-
copii, gîndul că va să facă oaste împotriva lui
Ștefan vodă, multu i-au adus aminte să nu facă
asupra dreptății, să nu să întoarcă minia lui
Dumnezeu spre el. Ci el gîndul său nu l-au
lăsat, ci încă au fostu zicîndu: “Voaș vă iese
lucrul biserică să păziți, iară nu de războaie să
grijiți, că gîndul meu voi nu-l știți, numai eu
singur. Că de ași pricépe că haina dipre mine
știe gîndul meu, în foc o aș băga-o”. Deci

**Ștefan cel Mare – detaliu din
epitrahilul dăruit
Mănăstirii Dobrovăț**

mulți din boierii leșăști socotiia că face
într-adinsu ca să piarză oastea toată, cum
au ieșit mai apoi la dînsul și zicătoarea:
“În zilele lui Olbriht, șleahta au perit”.

Într-acéia Ștefan vodă prinzîndu
vêste de la unguri, cum Olbrihtu va să vie
asupra lui cu oaste, că nici ungurii nu era
bucuroși ca să cază domnia Moldovei
pre mîna leșilor, măcară că Laslău crai
ungurescu (ce să chiamă leșăște Vla-
dislav) era frate lui Olbrihtu craiului
leșesc (ce să chiamă ungurêste Albertu).
Înțelegîndu aceasta Ștefan vodă trimis-au
la craiul leșesc cu solie pre credincioșii
săi, pre Tăutul logofătul și pre Isac visti-
ier-/nicul, ca să poată dintr-însul cu-
noaște ceva, ce-i iese voia să facă. Ci
nimica nu au cunoscut, că craiul cumu-și
umbla cu înșălăciune, ascunzîndu cuvîn-
tul, pre soli cu bucurie i-au priimitu și
darurile ce-i trimisese Ștefan vodă cu
mare mulțămîță și cu dragoste le-au pri-
imitu și le-au luat și solilor iarăși acéla
răspunsu le-au dat: cum iese mîrgătoriu
la turci. Mai apoi și solii săi de iznoavă
i-au trimis la Ștefan vodă, ca să
întărească cuvîntul, iar el au întorsu oas-
tea spre Pocutiia. Înțelegîndu Ștefan

vodă cum craiul să apropie cu oaste spre Pocutiia și să trage spre margine,
de iznoavă au poftorit solia, de au trimis înaintea craiului pre Tăutul
logofătul și pre Isac vistearnicul cu multe daruri și l-au timpinatu de céia
parte de Nistru și i-au închinatu darurile. Și iarăși cu dragoste le-au luat.
Și decii au trecut apa Nistrului pre la Mihălceni, în ceasta parte, cu toată
oastea sa și au venitu la Coțmani. Acolea ș-au descoperit toată viclenia și
faptele sale céle ascunse, că au prinsu pre Tăutul logofătul și pre Isac vis-
tearnicul, de i-au fericatu în obezi și i-au trimis de i-au închis tocmă la
Liov. /

Înțelegîndu acéstea Ștefan vodă den iscodile ce pururea trimitea, să
știe încătro mîerge craiul cu oastea leșască, cum crai l-au viclenitu și vine
asupra lui și au trecut și Nistrul cu 80 000 de oaste pre scrisoare, fără altă
adunare, de sîrgu au trimis în toate părțile în țară, să să strîngă la tîrgul
Romanului. Iară Albertu au șazutu șapte zile la Coțmani. Ce pîn'a să
strînge oastea lui Ștefan vodă și pînă a veni ajutoriul, că și Laslău craiul
ungurescu, fratele lui Albertu încă i-au trimis 12 000 de oameni de oaste și
cu dînșii pre Birtoc voevodul Ardealului, ce era cuseru lui Ștefan vodă, și
de la Radul vodă încă i-au venitu ajutoriu oaste muntenească, ci pînă a să
strînge oastea toată la un loc, Albert crai au purces cu oastea de la Coțmani
și au lovit la Șipinți. Văzîndu Ștefan vodă că-l împresoară vrăjmașii săi, au
toemitu strajă și o au trimis-o împotriva leșilor, ca să ție vadul Prutului, la
tîrgu la Cernăuți. Iară Ștefan vodă în 27 de zile a lui avgust, duminică, au
ieșitu din Suceava spre tîrgul Romanului și cu toată oastea sa. Și într-acéia
zi îi aduseră lui de la strajă 6 leși și așa pe trei leși i-au trimis la împăra-/tul
turcescu. Iară pre aceilaltii au zis de i-au spînzurat. Decii craiul leșesc au
venitu cu toată puterea sa la cetatea Sucévi, duminică, septemvrie 24 de
zile. Iară în 26, marți, de cătră sară, au început a bate cetatea și au bătut
pregiur dînsa trei săptămîni și zioa și noaptea și nimica n-a folositu, nădăj-
duindu că să va închina țara, pentru ce li să supărase cu Ștefan vodă pentru

atîta războaie fără odihnă și fără măsură ce făcea, de să bătea cu toți. Ci socotiia țara că de nu li-i îndemînă cu al său, mai multă neîngăduință le va fi cu streinii și încă văzîndu atîta pradă și răsipă ci făciia oastea leșască, de umbla prin păduri, de afla prăzi și jafuri, siliia cu toții di să strîngiia la tîrgu la Roman, unde era beleagul.

Așa țara strîngîndu-să, iară din cetate cît putiia să apăra și ce răsipiia lésii zioa cu pușcile, noaptea astupa gaurile și le întăriia, de le era munca lor în zadar, iară pre afară, unde afla lési rășchirați dreptu hrana, îi lega și îi tăia, de nu era volnici nici într-o parte să iasă. Mai multu strica loruși decîtu celor închiși, că în toate/zile li să adăogia lipsa flămînziciunii. Décii fiind lésii coprinși de atîta nevoie, începură a grăi rău de craiul său, întăi cu taină, iară mai apoi în gura mare îl vinuia c-au venit fără cale, de i-au adus ca să-i piarză pre toți și socotiia toate sémnile cîte să făcuse réle, că au fostu lor de arătare ca să fie concenii lor. Că întăi în țara lor, într-un pîrău de nemica, i s-au innecatu craiului un pohodnic și cînd au ieșitu din Liovu, boii carii purta ierbăriia de vîntu mare s-au răsipitu, de nu-i putiia să-i strîngă. Așijderea un țăran nebunise de cap, au fostu strigîndu în gura mare: "Duceți-vă spre perirea voastră, că nu veți mai veni". Și pre un șleahitic l-au dătunatu suptu cortu și doisprăzece cai ai lui, mai apoi pre un preot al lor, slujind liturghie, au scăpatu cuminicătura lor jos. Și alte sémne réle s-au arătatu, de-i prorociiia toți că va fi sfîrșitul lor rău și amar, cum s-au și timplatu. Că văzîndu craiul atîta cuvinte réle de dînsul de la oastea sa, să temu ca să nu-l părăsască și să fugă, să cază în mînule vrăjmașilor săi, să ajunsă cu solii frăține-său, lui Vladislav craiul ungurescu, ca să-i împace, că sosisă și ajutoriul ungurescu la Ște-/fan vodă. Și așa Birtoc voevodul Ardealului, carile venisă cu ajutoriul ungurescu la Ștefan vodă, au trimis solii săi la Albertu craiul ca să-i spuie că va veni însuși pentru pace. Și pre Ștefan vodă cu multe cuvinte l-au rugatu să facă pace cu craiul leșescu. Și așa au întratu la mijlocul lor și s-au dus la craiul leșescu de i-au împăcatu într-acesta chip: craiul leșescu să să întoarcă pre urmă pre unde au și venit, să nu mai strice țara pre alt loc. Și decii pre Birtoc voevodul Ardealului bine l-au dăruiit Ștefan vodă cu mari daruri și decii s-au dus acasă-și. [...]

Cîndu au luat Ștefan vodă Pocutiia de la leași

Ștefan vodă fiindu gata de războiu ca un leu ce nu-l poate împlînzii nimenea și el odihna altora îi păriia că-i ieste cu pagubă, au întratu în Țara Leșască cu oaste și au prădatu Pocutiia și o au și luat-o. Și zicea că acel olatu l-au luat lésii de la moldoveni fără cale. Într-acéia craiul, după ce au făcut sfatu pentru Pocutiia ce o luase Ștefan vodă, au strînsu oaste pre bani și au trimis-o de au întratu în țară și au făcut / multă pagubă și atîta s-au fostu supăratu ai lor noștri, până s-au rugatu cu toții lui Ștefan vodă, de au ieșitu de la Pocutiia, însă mai mult de boală ce au avutu, adecă podagrie și cetățile ce le luase le-au întorsu.

De moartea lui Ștefan vodă celui Bun, vă leato 7012

Nu multă vrême, dăca s-au întorsu Ștefan vodă de la

Pocutiia la scaunul său, la Suceava, fiindu bolnav și slabu de ani, ca un om ce era într-atîtea războaie și osteneală și neodihnă, în 47 de ani, în toate părțile să bătea cu toții și după multe războaie cu noroc ce au făcut, cu mare laudă au muritu, marți, iulie 2 zile.

Fost-au acestu Ștefan vodă om nu mare de statu, mînios și de grabu vîrsătoriu de sînge nevinovat; de multe ori la ospete omoriea fără județu. Amintirile

era om întreg la fire, neleneșu, și lucrul său îl știia a-l acoperi și unde nu gîndii ai, acolo îl aflai. La lucruri de războaie meșter, unde era nevoie însuși să vîrîia, ca văzîndu-l ai săi, să nu să îndărăpteaze și pentru acéia rară războiu de nu/biruia. Și unde-l biruia alții, nu pierdea nădejdea, că știindu-să căzut jos, să rădica deasupra biruitorilor. Mai apoi, după moartea lui și ficiorul său, Bogdan vodă, urma lui luasă, de lucruri vitejești, cum să timplă din pom bun, roadă bună iese.

Iară pre Ștefan vodă l-au îngropat țara cu multă jale și plîngere în mănăstire în Putna, care era zidită de dînsul. Atîta jale era, de plîngea toți ca după un părinte al său, că cunoștiia toți că s-au scăpatu de mult bine și de multă apăratură. Ce după moartea lui, până astăzi îi zicu sveti Ștefan vodă, nu pentru sufletu, ce ieste în mîna lui Dumnezeu, că el încă au fostu om cu păcate, ci pentru lucrurile lui céle vitejești, carile niminea din domni, nici mai nainte, nici după acéia l-au ajunsu.

Fost-au mai nainte de moartea lui Ștefan vodă într-același anu iarnă grea și geroasă, cîtu n-au fostu așa nici odinioară, și decii preste vară au fostu ploii grêle și povoaie de ape și multă înecare de apă s-au făcut.

Au domnitu Ștefan vodă 47 de ani și 2 / luni și trei săptămîni și au făcut 44 de mănăstiri și însuși țitoriu preste toată țara.

Iară cîndu au fostu aproape de sfîrșitul său, chemat-au vlădicii și toți sfetnicii săi, boierii cei mari și alți toți cîți s-au prilejitu, arătîndu-le cum nu vor putea ținea țara, cum o au ținut-o el, ci socotindu din toți mai puternicu pre turcu și mai înțeleptu, au datu învățătură să să închine turcilor. Și decii au stătut la domnie fiiu-său, Bogdan vodă cel Grozav și Orbu.

Sf. Gheorghe ucigînd balaurul – steag al lui Ștefan cel Mare

(Letopiseșul Țării Moldovei,
texte stabilite de P.P. Panaitescu,
prefață și note de Gh. Popp,
Editura Tineretului, 1967)

Bucureștii de altădată

Anton Pann – 150

G. CĂLINESCU

Anton Pann

– fragment –

Desen de E. Drăguțescu

(Valah curat ori Cuțovlah) sau că venise aici din fragedă copilărie, ceea ce întărește data aproximativă a nașterii de 1797. Totuși trăise în Balcani sau dincoace printre mahometani, căci știa foarte bine turcește. Că autorul melodiei *Deșteaptă-te Române* ar fi fost însă Turc, intrat așa deodată în tămăia bisericii ortodoxe, nu e probabil. Numai dela un Român putea veni o repulsie atât de spontană de înstrăinare:

*Cântă, măi frate Române, pe graiul și limba ta,
Și lasă cele străine ei de a și-le cânta.
Cântă să 'nțelegi și însuși și câți la tine ascult:
Cinstește, ca fieșicare, limba și neamu-ți mai mult.*

Întăiu Pann trecu în Basarabia, prin 1806, după moartea tatălui și împreună cu familia se spune, cei doi frați intrând în armata rusească. Legenda pretinde că ar fi fost luat «în robie» și folosit ca muzicant în armată. Lucru afară de îndoială este că a cântat în biserica din Chișinău aflându-se «printre soprani armoniei eclesiastice la anul 1810». La 13 ani mai putea fi într'adevăr sopran. Pann avea voce și într'o vreme când cântăreții bisericești înfățișau ceva, el a trecut din loc în loc însoțit de reputația lui. De traiul prin medii rusești, stă dovadă cunoștința lui de limba rusă. În 1812, după răpirea

O bărșia lui Anton Pann e din cele mai întunecate. Să fi fost Bulgar? Român? S'ar fi născut în Sliven, dintr'un tată căldărar, mamă fiindu-i o Grecoaică Tomaida și ar mai fi avut doi frați. Din Sliven, după 1829, s'au băjenit spre Muntenia familii numeroase de Bulgari care azi intră în țesătura etnică a orașului Ploiești. Deci Pann avea nu numai în spirit ci și în sânge afinități cu Caragiale. Era un balcanic a cărui familie se trăsese din instinct într'o țară unde nu avea pe nimeni:

*Străin fiind, nu am rudă
Nici de neam nobil, nici prost.*

Cunoașterea miraculoasă a limbii noastre e un semn că era sau Român

Desen de Ștefan Dimitrescu

Basarabiei, veni la București unde își începu cariera muzicească fiind paracliser la Olari, cântăreț la Sfinți, «director» în 1819 în tipografia de muzică bisericească a lui Petru Efesiul. În 1827 fu numit profesor la seminarul din Râmnicul-Vâlcei, dar după un an, inaugurându-și cariera amoroasă, fugi cu nepoata unei starețe la Brașov. Acolo în 1828 intră «cantor» la Sf. Nicolae din Schei. Nepoata stareței Platonida, dela M-rea Dintr'un lemn, «păsărica», se chema Anica și cu ea Pann avu o fată, Tinca. Nu se căsătoriră, dar trăiră, se vede, multă vreme mai mult sau mai puțin împreună. Apoi femeia îl vându:

*Ah! Iudo! Dalida!
De interes orbită,
Vai! amar seamă vei da!
Aspidă otrăvită.*

Cu Anica, Pann fugise peste munți în chipul cel mai romantic, tunzându-i «păsăricei» părul și îmbrăcând-o bărbătește, ispravă explicabilă prin faptul că fugarul era căsătorit cu o Zamfira Agurezan, care nu-l putu suferi din prima zi:

*Căci cu întâia nevastă,
Șapte ani trăind cu foc,*

*N'am putut în lumea astă
Să leg două la un loc.*

*Chiar în ziua cununiei
A fugit și m'a lăsat,
Și dealul mitropoliei
Neconținut l-am urcat.*

Abia după șapte ani încuviință autoritatea ecleziastică despărțirea. Cu Zamfira, Pann avu un fiu Lazăr, care în 1849 era însurat și semna în pofidă Agurezan. Tatăl îl socotea atunci copil crescut rău de mamă-sa, nesupus școalelor, umblând în desfrânare:

*M'a defăimat, și în față
Și în dos, cum i-a venit:
Vrăjmaș mi-a fost pe viață,
Binele nu mi-a voit.*

La 10 Februarie 1840, se căsători iarăși cu o Ecaterina, plin de cele mai legitime îndoieli:

*Am ținut două neveste și niciuna n'a murit,
Una mă lăsă pe mine, pe una o lăsa eu,
De am trăit rău sau bine, să ne ierte Dumnezeu.
Șapte ani trăii cu una și mereu m'am judecat;
Gâra, mâră, totdeauna, dar în sfârșit am scăpat.
Cu a doua făcui casă și la al zecilea an,
Vrând să se facă mai grasă, mă urî și-mi fu dușman.
Sărace fuseră toate, săracă și acum iau,
Cu doar, ce-o fi, și cu poate peste mai bine să dau.
Dar însă deloc nu-mi pasă orșicum de-oi nemeri,
Unde o eși să iasă, sunt deprins a suferi.*

Catinca s'a arătat de ispravă:

*Ea a suferit necazuri,
Ea la boli m'a căutat,
Și ale lumii talazuri
Dimpună le-a luptat...*

*La momelile străine
Inima-i nu s'a supus;
Secret n'a ținut în sine;
Îndată orice mi-a spus.*

*Mă asculta cât se poate,
Din cuvântu-mi nu eșea;
Se supunea întru toate:
După voința-mi pășea.*

Ba mai mult: credincioasa soție se hotărâse a se călugări la schitul Roșioara, după moartea soțului care urma a se îngropa acolo. Câțiva arhimandriți, egumeni și stareți în frunte cu Spiridon Tismăneanu, care «o iubea ca pe o fiică» îi cumpărară case, spre a fi pomeniți și a avea și un loc de găzduire în București. Dar ea se mărită cu Oprea Dumitrescu

un ucenic tipograf al soțului răposat. Casa lui Pann, existentă și azi, este de o arhitectură apocaliptică. O singură odaie alcătuește rândul al doilea. În dreapta și în stânga pe acoperișul odăilor de jos laterale dascălul își făcuse grădină cu flori, iar seara pe lună își încerca inspirat compozițiile la chitară. Viața și-o petrecu Pann cântând în strană, predând «meșteșugul muzichiei», compilând cărți, tipărend și colportând. În 1830 era «profesorul de muzică al școlii naționale din București», în 1831 la fel (p. m. ș. n.). În 1834 avem lămurirea că era «profesorul de muzică vocală». Dar în Februarie 1837 se găsea la Râmnicul Vâlcei. În 1843 își cumpără tipografie care ajunsese să aibă cu încetul «două teascuri, – unul de fier și altul de lemn, – și... cinci rânduri de slove și anume: Terția, Țițero, Garmond, Note orientale și Note europene». În 1844 vestește că fusese orânduit mai înainte «profesorul de muzică bisericească în seminarul sfintei mitropolii» și astfel îl găsim de aici încolo (1845 – 1848) încât în 1849 făcându-și testamentul cerea iertare și școlarilor:

*Al cincilea toți internii,
Ce le-am fost învățător,
Împună cu esternii
Să mă ierte's rugător.*

Lumea în care trăia Pann avea culoarea ei. Erau psalți și protopsalți pricepuți în «ifose», care scoteau «aghioase», mândri de a descifra notațiile serpuite, «înzorzonate». Ei reprezentau o clasă de specialiști sub oblăduirea vechiului Cucuzel dela Durazzo, avându-și gloriile lor, pe un popa Ioaniță Năpărcă, pe Matache Cântărețu, dela seminarul Buzăului. În executarea unui «Doamne miluește» și a lui «Cuvine-se cu adevărat să te ferim» se puneau nuanțe, vrednice de invidie ori de ironie, existând modalități subtile la înălțare și la pogorâre, la paza tonului care putea fi pe ligusa, paraligusa și proparaligusa, la ifose, la tereremuri și la nenenale. Erau printre ei savanți și proști și Anton Pann care nădăjduise să vândă în tagma lor mai multe Heruvici în biciuia fără milă:

*Despre abonați, cunoașteți că cântăreți n'au rămas
Și câți sunt pe la biserici a se abona n'au nas,
Că meșteșug, psaltichie știu cât știe un cocoș;
Axioase viermănoase ți-le cânt ca pe răboj;
Iar când e la tereremuri, sunt vestitul Cucuzel,
Ba încă multor le pare că îl întrec și pe el.
Când se umflă ca curcanul și mi-ți rădică un glas,
Ca o mince își trăneste nenenalele pe nas,
De te face să caști gura și la dânsul să privești,
Și alte ori te adoarme, de nu-ți vine să clipești.
Despre a lor neștiință cât de purici nu se pișc:
Cânt și tot mereu în strană din dește ca 'n fluier mișc.
Aci îi vezi clătind capul ca rățoiu unui alt,
Aci 'ntind gât ca cocoșul (pentru că și el e psalt).*

Afară de meseria muzicească Pann tipărea și vindea cărți, din care, desfăcând cu încetul, își ținea cheltuiala casei.

Pentru a le răspândi umbla împreună cu nevasta Catinca în Muntenia și Moldova spre a agonisi prenumerați, în deosebi pe la mănăstiri. O lună de zile colindase cu puțin folos pe la mănăstirile de peste Olt și era să se întoarcă, mahnit, fiindcă nu-și scosese nici banii de drum, când la Bistrița, cuviosul Veniamin îl primi peste așteptări. La Tismana avu asemenea prieteni. Dintre toate orașele îl mulțumea Ploieștii:

*Ploieștenii, cum se vede, sunt mai mult evlavioși,
Prin urmare și 'n scriptură sunt mai tare credincioși...
Negustorii mai cu seamă, toți sărind, s'au abunat
Ș'au rămas numai aceia, carii poate, n'au aflat.*

În 1847 suferi pierderi căci arzând la 23 Martie, de Paști, Bucureștii și la 31 Martie Râmnicul, i se prăpădiră din cărți. În Februarie 1849, crezând că moare, în urma unei răceli, «la cincizeci și trei ani punct», Pann își făcu testamentul în versuri și tipărit, prin care desmoștenea pe Lazăr, fiul Zamfirei:

*D'aceia, ca un potrivnic
Și ca un vrăjmaș fecior,
Îl desființez pravilnic
Și nu-l las moștenitor.*

Auzise că Lazăr îl înjura grozav și că se bucura foarte de boala lui. De aceea nu voia să-l aibă nici la înmormântare, nici la pomeni, și-i lăsa doar o sută de cărți pe care trebuia să le ia și să fugă numaidecât din acel ceas. La 20 August 1854, când spunea că are «ani cincizeci și șapte punct», în versuri și în proză, își schimbă părerile și lăsa lui Lazăr, care era preot, tipografia! De data aceasta, muri de tifos. Voise să fie înmormântat la Viforita, ori la Roșioara și să i se pună un monument tare ca bronzul horațian:

*La mormânt ca să-mi rădice
Un stâlp ca un monument
De marmură, să nu-i strice
Tăria vr'un element,*

*Carele lucrat să fie
Cvadrat și lucrat frumos,
Și pe dânsul să se scrie
Aceste versuri din jos:*

*«Aici s'a mutat cu jale,
În cel mai din urmă an,
Care în cărțile sale
Se citește Anton Pann.*

*Acum mâna-i încetează,
Ce la scris mereu sedea:
Nopti întregi nu mai lucrează
La lumină cărți să dea.*

*Împlinindu-și datoria
Și talentul ne 'ngropând,
Și-a făcut călătoria
Dând în lume altor rând».*

Însă fu îngropat la biserica Lucaci, în ziua de 4 Noemvrie 1854.

(Istoria literaturii române
dela origini până în prezent,
Fundatia Regală pentru Literatură și Artă, 1941)

Casa în care a locuit Anton Pann la Râmnicu-Vâlcea

DIN VREMEA LUI ANTON PANN

Domni, doamne și domnițe

(III)

Ana Maria ORĂȘANU

Alexandru Ghica

Barbu Știrbey

Domnia lui Alexandru Ghica (1834 – 1842) a avut un caracter aparte, fiind primul Domn înscăunat odată cu aplicarea Regulamentului Organic și ultimul de “os domnesc”, adică descendent al unui neam de voievozi; cei ce i-au urmat la tron au avut doar legături prin căsătorie cu aceste familii.

Alexandru Vodă, frate cu Grigore Ghica, era considerat “om mândru și foarte de ispravă, fire dreaptă și nelingușitoare”. S-a bucurat de aprecierea celor mulți și a oaspeților străini, ca “gentleman cu conversație frumoasă, vederi nobile, cunoștințe solide și variate”.

Bucureștenii îl admirau. Impresiona prin felul cum “își ținea rangul”, dar și prin simplitatea cu care se apropia de oameni. Trecea prin oraș într-un echipaj spectaculos, cu caleașca trasă de 8 cai, lachei pudrați și cu livrele roșii, escorta miliției după el. Participa la spectacole, serbări și baluri. Adeseori cutreiera orașul singur, pe înserate, în haine simple, încercând să-i cunoască realitățile. Se povestește că, într-o asemenea situație, a ajutat o familie împovărată de necazuri; după mulți ani, când el însuși era nefericit departe de țară, a primit un excepțional cadou de la cel pe care îl ajutase și devenise meșter la Curtea Regală Bavareză: un album cu reproduceri de artă.

La începutul domniei a locuit în casa părintească, marea casă a banului Dumitrache Ghica, iar din 1839 s-a instalat în reședința anume amenajată de arh. Vil-lacrosse în fosta casă a lui Dinicu Golescu de pe Podul Mogoșoaiei. Acolo a adus cu sine și mobilierul în stil Empire, ținând seamă că prețul lucrărilor de construcție atinsese o sumă uriașă. Ca reședință privată de vară și-a ridicat, la Pașcani-Ilfov, un palat neoclasic care dăinuie și în prezent. În vremea lui s-au construit câteva edificii importante, printre care Spitalul Brâncovenesc și Palatul

Știrbey. Tot atunci au început lucrările de aliniere a străzilor și pavarea cu piatră de râu a principalelor poduri, cunoscând că Regulamentul Organic avea prevederi și de natură edilitară.

În 1841, la încheierea mandatului de 7 ani, s-a declanșat împotriva sa o anchetă susținută de cele două puteri protectoare: Rusia și Turcia. Avertizat, a părăsit în grabă țara, regretat de apropiații care îi reproșau doar o lipsă de fermitate. A revenit în 1856, numit caimacam până la alegerea unui nou Domn prin hotărârea Divanului ad-hoc. Spunând despre sine “m-am făcut din cal măgar”, și-a reluat reședința și viața de curte. A jucat un rol important în dubla alegere a lui Cuza din 1859, dar satisfacția acestei izbânzi a ascuns-o cu discreție prin cuvinte cu tâlc: “să vie lumea să zică după asta, că românii n-au nimic în suflet”. Cunoscând situația, A. I. Cuza, abia ales, i-a trimis următoarea telegramă: “Alesul Măriei Tale și al Țării îți mulțumește”.

Alexandru Ghica a părăsit apoi țara. A murit la Palermo în 1862. Din porunca lui Cuza, trupul i-a fost repatriat și înmormântat cu onoruri în Biserica Mănăstirii Pantelimon, într-un somptuos sarcofag de marmură expus în prezent la Muzeul Militar Național.

În viața sa locul Doamnei a rămas neocupat, fidel până la moarte frumoasei contese Van Suchtelen, rusoaică de origine, cu care nu s-a putut căsători niciodată.

Gheorghe Bibescu, Domn al Țării Românești în perioada 1843 – 1848, a avut și el o poveste cu care și-a impresionat contemporanii. Era ginerele marelui ban Grigore Brâncoveanu, căsătorit cu fiica adoptivă Joițica. Uneltise împotriva lui Alexandru Ghica considerându-l favoritul rușilor. A candidat odată cu fratele său, Barbu Știrbey, și a fost ales prin votul majoritar al boierilor con-

Gheorghe Bibescu

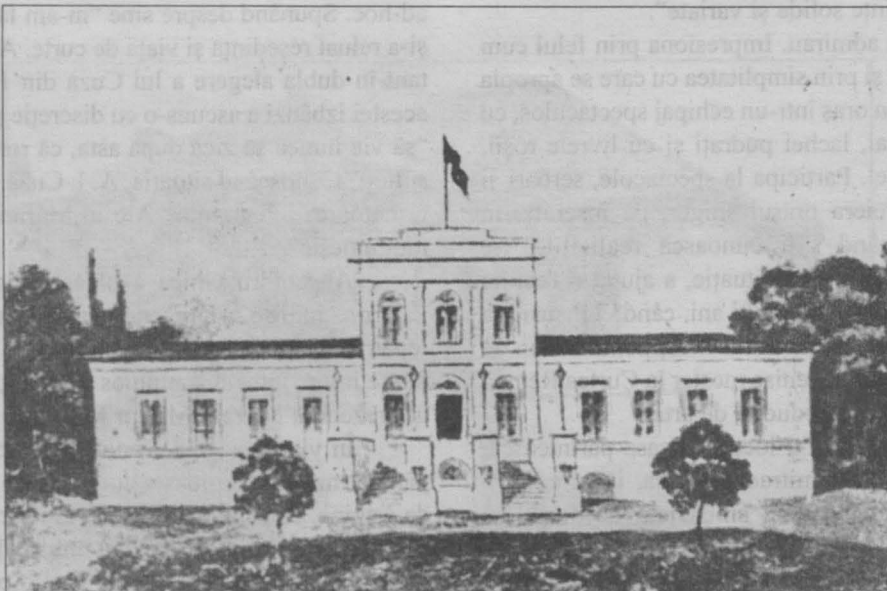
Marița Bibescu

servatori. Tihna conjugală a durat puțin, căci soția s-a îmbolnăvit de nervi. Obținerea divorțului și acceptul pentru o nouă căsătorie a durat ani și a antrenat forțe și pa-timi. A doua soție, Doamna Marița, o frumusețe a vre-mii, a avut parte de o nuntă ca-n povești, desfășurată la Focșani pe 2 septembrie 1845 și oficiată de Episcopul Buzăului, pentru că Mitropolitul refuzase. Au asistat toate oficialitățile, dar și "prostime și neputernici cât lumea". Cu toții s-au bucurat și s-au ospătat în Piața Mare cu vin și lăutari. Și în București s-au făcut atunci mese mari domnești în Piața Amzei, a Primăriei și a bisericii Sf. Vineri; au urmat muzică și dans la Filaret, Cișmigiul și Șosea, focuri de artificii și torțe în noapte.

Ca Doamnă, Marița s-a bucurat din plin de fastul curții și evenimentele vremii. Remarcabile au fost con-cerțele susținute în 1846 de Franz Liszt în sala Momolo și

la Palat, când Doamna s-a arătat cunoscătoare și ocroti-toare a muzicii. Ea a fost cea care l-a propus pe Grigore Alexandrescu ca "poet al Curții" lui Bibescu. Domnia lui Gheorghe vodă Bibescu, începută prin legea dezrobirii țiganilor, a continuat cu importante hotărâri ce vizau mo-dernizarea orașului, multe continuate de fratele său Barbu Știrbey (1849 – 1853). A fost perioada când s-au amena-jat Grădina Cișmigiul, Șoseaua și Grădina Kiseleff, s-a inaugurat Teatrul Național, s-au înființat cișmele publice cu apă filtrată, s-au amenajat piețe și drumuri, s-au reparat unele dintre bisericile distruse de marele incendiu din 1847.

În august 1854, austriecii conduși de generalul Coronini-Cronberg au ocupat București iar Barbu Știrbey s-a retras de la domnie.

Palatul lui Al. Vodă Ghica la Pașcani-Ilfov

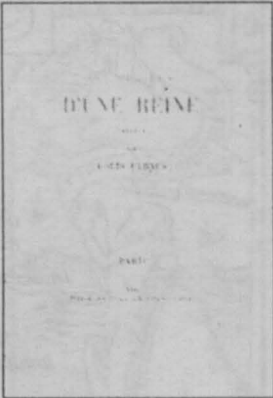
Patrimoniul

Din Colecția de Memorie locală “N. Iorga”
a Bibliotecii Metropolitane București

Les pensées d'une reine
Préface par Louis Ulbach, Paris, Calmann Lévy, Éditeur, 1882

Voici les pensées d'une femme, d'une reine; je suis tenté de dire d'une vraie femme, d'une véritable reine, tant la grâce et la plénitude du sentiment attestent l'intensité des facultés féminines, tant la mélancolie active, la bonté, sans illusion mais sans défaillance, la dignité simple et haute, affirment la raison et les vertus royales...

Je ne crois pas m'abuser en affirmant qu'on trouvera dans les réflexions de la reine Élisabeth de Roumanie une effusion plus naïve, partant plus profonde, une indiscretion de la conscience, moins consentie par elle. Obligée, par devoir, de retenir sa sincérité en public, de n'en laisser filtrer que les sourires, la reine la dédommage dans la solitude, et la laisse rire ou pleurer tout à l'aise.

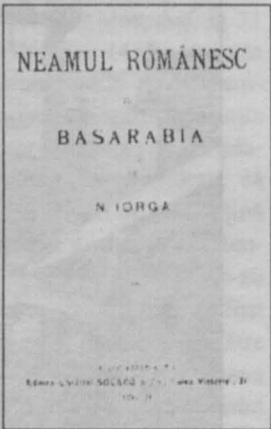

Laurent TAILHADE, Au pays du Mufle
Edition definitive augmentée de pièces et strophes inédites et rehaussée de onze bois dessinés et gravés par Albert GLEIZES, “Petites Curiosités Littéraires”, Paris, MCMXX

... Les poètes d'une génération sont les plus mal venus à juger ceux de la génération qui les suit. A tout ce qui paraît démodé dans ceux qui nous ont précédés, nous pouvons deviner l'impression qu'ont de nous ceux qui nous suivent. C'est que la langue poétique n'est pas une terre égale dont chacun défriche, à son tour, un carré: c'est un fleuve dont le cours nous emporte et qui, d'un point à un autre, ne reflète ni les mêmes rives, ni le même ciel...

N. IORGA, Neamul românesc în Basarabia
București, Editura Librăriei SOCECU & Co., 1905

... precum nu e nici-o carte românească la Biblioteca publică, nici în librării, așa nu o vei afla nici la purtătorii celor mai bune nume românești... în școală au învățat că sînt Slavi, că limba «moldovenească» e o limbă slavă, că Moldova a fost o umilă provincie turcească, foarte barbară, că România de astăzi e o nimica toată și că în ea nici nu se vorbește «moldovenește», ci o limbă amestecată cu franțuzisme, pe care Basarabeanu n'o poate înțelege. Măreția rolului și chemării Rusiei le strivește sufletele...

Istoria cărții

Hic incipit liber

dr. Dan DUMITRESCU

*«Cartea îndeplinește nu numai minunea
de a ne pune în contact cu semenii noștri
depărtați în timp și în spațiu;
cartea îndeplinește fapta de mirare
de a ne face să trăim în afară de minciună,
nedreptate și prejudecăți.
În aceste urne sacre, în care poezii și cugetătorii
și-au închis inimile,
găsim acea putere fără moarte care mișcă
umanitatea înainte în progresul ei neconținut».*

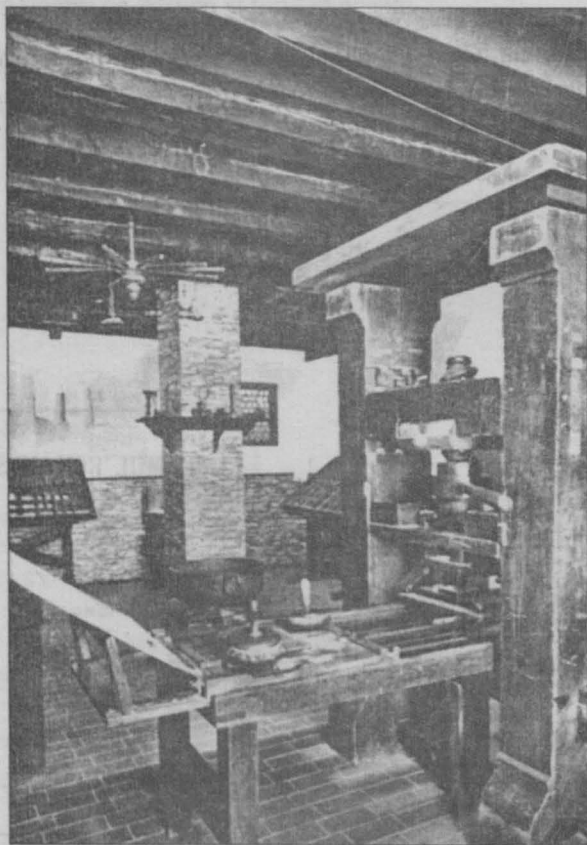
Mihail Sadoveanu – *Evocări*, 1954

Cultura umană a început să fie vehiculată eficace numai atunci când logogramele și fonemogramele, semne grafice miraculoase în care sînt ascunse cuvintele și literele, ca perla într-o scoică, s-au aliat într-o simbioză definitorie cu un procedeu tehnologic adecvat pentru travaliul

multiplicării rapide pe material: tiparul! De-a lungul mileniilor tiparul a existat ca un corolar sine qua non al dezvoltării societății, avînd ipostaze diverse, cu aceeași esență tehnologică embrionară, a cărei evoluție în cerc, ineluctabil a dus spre perfecționarea contemporană, fiind rezultanta unei necesități istorice obiective. Tiparul în antichitate, în Sumer sau în Mohenjo-Dari, în Egiptul faraonic, în China ori în cultura greco-latină, tiparul sigiliu, tiparul de formă cilindrică, realizat în relief pe lut, tiparul pe metal sau tiparul policrom pe pînză, a fost cunoscut și aplicat cotidian într-o proporție de masă, cu greu imaginabilă, în care, prin curgerea heraclitică a timpului, s-au reflectat meandrele istoriei civilizațiilor. Tiparul trecutului, chiar în copia imperfectă a unui prototip ideal, realizabil cîndva, a început să înlăture treptat tenebrele mitologice, ignoranța, brutalitatea, – acumularea calitativă continuă de cunoștințe conducînd apodictic spre o gnoșologie sistematică – «acea putere fără moarte care mișcă umanitatea înainte în progresul ei neconținut».

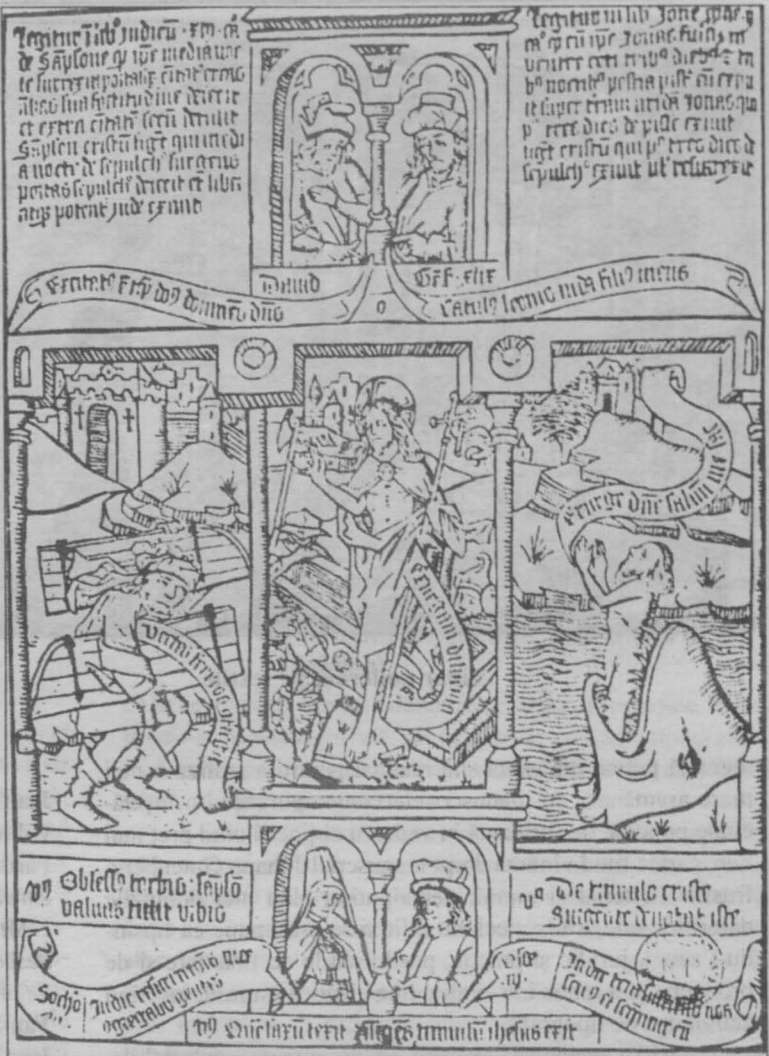
Totuși istoria tiparului trăiește o dramă: ataraxia mijloacelor de informație a neglijat profund studiul evoluției tiparului, a principiilor sale tehnologice utilizate în timp și în spațiu geografic, pentru reproducerea unui text, cu mijloace rotative, tabelare, cu semne mobile de scriere, cu iconografie corespunzătoare normelor estetice universal valabile în arta cărții. În consecință, tiparul și-a pierdut istoria! Beneficiarul involuntar al onorurilor transferate este Johann Gensfleisch, supranumit și Gutenberg, după denumirea casei părintești «zum Gutenberg», născut la Maiența între anii 1394 și 1399 și considerat unanim inventatorul tiparului cu caractere mobile, deși în poligenza cărții imprimate și alți contemporani europeni au avut merite identice sau chiar, după unele referințe, mai mari.

Viața lui Johann Gensfleisch Gutenberg, atît cît confirmă sârcelele mărturii biografice, este contradictorie, misterioasă, rămînînd în continuare nedescifrată integral, cu toată stăruința îndelungată a cercetătorilor. Despre copilăria, anii de formare, despre tinerețea lui Johann Gutenberg nu a rămas nici o știre, nici o efemeridă oficială, nici o relateare colaterală și întîmplătoare în arhivele din Maiența; se presupune că ar fi cunoscut tehnica prelucrării artistice a metalului: gravarea pecetilor, a matrițelor pentru monede, ar fi fost meșter și în orfeverie... Referitor la exilul obligat al tînărului Johann Gutenberg la Strasbourg, după moartea tatălui său, se pare că a început în 1411, 1420 sau în 1428 (părerile biografilor săi nefiind coincidente!), în urma preluării autoritare a întregii conduceri administrative a burgului de către reprezentanții breslelor meșteșugărești, în continuu și ireductibil conflict cu aristocrația orășenească medievală.

Atelierul lui Gutenberg reconstituit la Muzeul de artă tipografică din Maiența

O mențiune despre Johann Gutenberg apare pentru prima oară într-un document, la 28 martie 1430, când este menționat numele său, cu permisiunea întoarcerii în orașul natal, în care, totuși, nu revine. Multe acte oficiale existente în arhiva municipală din Strasbourg consemnează prezența lui Gutenberg în oraș, ocupat cu diverse treburi mai mult sau mai puțin oneste: ca reclamant pentru neplata pensiei sale, în 1434 și ca reclamat pentru o lamentabilă palinodie – încălcarea promisiunii de căsătorie făcută lui Ennelin, fată de negustor strasbourghез; pentru insulte la adresa pantofarului Claus Schott, în 1436. Dintr-alt proces, intentat prin 1439, rezultă că Johann Gutenberg organizase cu un an în urmă, împreună cu trei artizani din Strasbourg, Andreas Dritzchen, Andreas Heilmann și Hans Riffe, o întreprindere enigmatică pentru producerea oglinzilor-Spiegel, spre a fi vândute cu prilejul marelui pelerinaj de la Aachen. Pentru toată lumea cei trei asociați erau fabricanți de oglinzi-Spiegelmachers, ascunzînd cu multă precauție secretul întreprinderii lor. Dar nu și față de bibliologi, care au citit adevărul printre rîndurile depozițiilor martorilor acestor dispute judiciare istorice. «Oglinda» era deci un «speculum» (cuvîntul latin avînd aceeași semnificație) – o celebră culegere de precepte morale – atît de căutată în timpul Evului Mediu, încît copiatul și recopiatul scripturilor nu putea satisface nici pe departe cererile, așa că imprimarea și difuzarea frauduloasă, drept manuscris, era pentru întreprinzători un best-seller tentant, cu toate greutățile inerente tiparului tabelar, ale cărui litere de lemn se ruinau extrem de rapid, fără a da o imprimare de calitate. Actele procesului din 1439 relatează în termeni ambigui, în mod deliberat lipsiți de claritate, despre «arta» păstrată cu gelozie de Gutenberg în cel mai strict secret, despre turnarea în forme, despre plumb și despre alte felurite materiale, necesare, fără îndoială, experimentării tiparului cu caractere metalice mobile. O piesă de procedură din dosarul procesului, descoperită de Wenkler și Schoepflin în Pfenningthurm la Strasbourg, aduce încă un argument pozitiv, prin atestarea depoziției giuvaergiuului Hans Dünne, care recunoaște primirea a 100 de florini pentru confecționarea unor piese necesare procesului de tipărire – «das zu dem trucken gehore», precum și prin consemnarea unei comenzi speciale dată strungarului Conrad Saspach: o presă! Nimeni nu știe însă, dacă Johann Gutenberg și asociații săi au imprimat prima lor lucrare în Strasbourg, nepăstrîndu-se nici o probă materială tipărită din acele vremuri. Peste șase ani, în orașul Maiența, cu sprijinul financiar al lui Johann Fust – bijutierul bancher, Gutenberg imprimă «Cartea sibilelor» – «Weltgericht» (o lucrare apocrifă, scrisă în Turingia prin anul 1360), din care nu a mai rămas decît așa numitul fragment al Judecării de apoi, o foaie de hîrtie vegetală, de dimensiuni reduse (9 x 12,5 cm), tăiată strîmb și tipărită opistografic destul de neglijent, cu litere primitive, neuniforme, nealinate, descoperită întîmplător în coperta unei cărți mai recente. În tipografia de la Zum Jungen din Maiența se pare că Johann Gutenberg a mai imprimat Gramatica latină a lui Aelius Donatus, o carte succintă de 27 de pagini, redactată cu o mie de ani înainte și considerată drept unul din cele mai bune

Biblia pauperum – Biblia săracilor,
lucrare anopistografică xilografiată frecvent reeditată, apărută
înaîntea tiparului european cu caractere metalice mobile

manuale pentru studiul limbii latine, (lucru pentru care a apărut, în scurt timp, în 25 de ediții deosebite unele de altele după numărul rîndurilor); au fost tipărite, de asemenea, în anii 1454 și 1455, două indulgențe, cu 30 de rînduri și cu 31 de rînduri, primele monumente datate ale tiparului cu caractere mobile în Europa (ultima, pentru care au fost utilizate caractere din Biblia cu 42 de rînduri, apărută mai tîrziu, a fost eliberată, în tiraj complet, lui Josse Ott Von Mospach, la 31 decembrie 1454); altă lucrare, probabil din 1455, este așa zisul Calendar al turcilor, cu un text alarmant în care se semnalează pericolul căderii Constantinopolului sub dominația otomană și cu o serie de scheme reprezentînd poziția planetelor pentru amatorii de horoscoape. S-a considerat că aceste incunabule, precum și alte cîteva lucrări de mai puțină importanță, au fost imprimate în atelierul lui Johann Gutenberg: în urma amplelor discuții în contradictoriu, care nu s-au încheiat nici azi, istoriografii au ajuns la concluzia că au fost executate într-altă tipografie din Maiența, probabil de către un elev al lui Gutenberg. În urma procesului pe care Johann Fust l-a intentat asociatului său în 1455, Gutenberg a pierdut utilajul tipografic și materialul pregătit pentru editarea Bibliei cu 42 de rînduri, începută încă din anul 1452; Peter Schöffer von Gernsheim, caligraf talentat, căsătorit cu nepoata lui Fust, va termina în 1456 imprimarea Bibliei, unul din exemplele cele mai desăvîrșite de artă a cărții, cu rubricația orna-

Tipar policrom pe textile

mentală policromă executată manual pentru a realiza o mai mare asemănare cu manuscrisele contemporane – o înșelăciune poncifă, des utilizată în vederea obținerii unui preț mai bun, cartea fiind vândută drept scris! Johann Gutenberg, frustrat material și moral, nemaiputând plăti nici dobânzile datoriilor sale, a fost declarat falit și se presupune că lipsindu-i acum, juridic și practic, posibilitățile de finanțare și de producție, s-a retras într-o atitudine eleatică impusă, încetînd activitatea de tipograf.

Alți cercetători, operînd cu argumente contestabile, atribuie lui Gutenberg numeroase tipăriri, cum sînt: *Missale speciale Constantiense*, considerînd-o anterioară fragmentului *Judecătii de apoi*, *Biblia cu 36 de rînduri*, cu caractere «Donat-Kalendertype», folosite prima oară în edițiile *Gramaticii latine* a lui Aelius Donatus, *Catholiconul*, un dicționar latin cu gramatică, tipărit după manuscrisul din 1286 al dominicanului Johannes Balbus de Janua, *Psaltirea din Maienta*, care poartă signatură atelierului lui Fust și Schöffer, precum și alte lucrări litigioase asupra cărora păreri contradictorii nu s-au întîlnit pe un punct de vedere comun, tipărirea lui Gutenberg nefiind date, localizate și semnate.

Cum ideea reproducerii mecanice a manuscriselor apăruse, mirabile dictu, solicitată de evoluția societății medievale și condiționată de asimilarea informației existente în istoria culturii umane, Gutenberg a sintetizat tradiția și experiența tehnică a timpului, perfecționînd-o întocmai altor inventatori contemporani lui.

Laurens Janszoon de Coster, din orașul olandez Harlem, după legenda relatată de Adrian Junius (Batavia 1588) ar fi descoperit întîmplător secretul caracterelor separate, tăind cuburi de lemn cu litere în relief, pentru copiiii surorii sale; cuburile fiind un joc, dar și un procedeu didactic străvechi pentru învățarea alfabetului, la care face aluzie și Cicero, atunci cînd își manifesta ironic îndoiala cum o cantitate oarecare de litere executate din aur, ori din alt material, aruncate la pămînt, ar putea să cadă într-o asemenea ordine, încît să redea cel puțin un vers din *Analele* lui Ennius, unul

din primii poeți romani. Coster, experimentînd cu succes, a tipărit cu litere turnate în plumb un celebru poem ascetic și indigest, scris într-o latină fan-tezistă, care apăruse anterior chiroxilografic, *Speculum humanae salvationis*, un *Donat* și alte lucrări, toate nedatate și nesemnate, cum sînt și edițiile lui Gutenberg, de altfel! Adrian Junius mai consemnează în lucrarea sa un fapt extrem de straniu: unul din lucrători, Jean (Johann), a furat ideea tiparului cu caractere metalice mobile și a fugit în Maienta, unde a deschis o tipografie proprie... Încă un argument ad rem este furnizat de Ulrich Zell, fost colaborator al lui Gutenberg, în textul celebru din *Cronica din Colonia* (1499), unde recunoaște prioritatea Olandei: aici au fost imprimate – «gedruckt syn» ediții diferite din *Gramatica latină* a lui Aelius Donatus, înainte de Gutenberg, care a perfecționat mai mult – «mehr kunstlicher wurden» procedeul. Olandezii au sărbătorit solemn în 1823 aniversarea a 400 de ani a descoperirii tiparului cu litere mobile din metal, înălțînd lui Laurens Janszoon de Coster un monument comemorativ.

Un alt inventator european al tiparului este Jean Brito din Brugge, al cărui nume este amintit în postfața volumului: «*Doctrinale*», păstrat în Biblioteca Națională din Paris, într-un paragraf scris, persuasiv: «... privește, cît de curat, frumos și distinct a tipărit această carte Jean Brito, cetățean din Brugge, care fără învățătură de la altcineva, a descoperit o artă demnă de admirație, un uimitor instrument de producție». Postfața nefiind datată, un arhivar din Brugge, Van-Severin, a căutat îndelung și a aflat în jurnalul abatelui Jean de Robert, că acesta a cumpărat în anul 1447 un volum «*Doctrinale*, tipărit la Brugge...» ceea ce aduce încă un argument pertinent cu privire la prioritatea, sau ceea ce e mai plauzibil, la poligeniza tiparului european.

În Italia, invenția caracterelor mobile de tipar este atribuită, în *Secentesca cronaca di Feltre* a lui A. Cambruzzi, lui Panfilo Castaldi, medic, poet și doctor în drept, născut la 22 septembrie 1398, în orașul Feltre; aici recunoștința tardivă a concetățenilor săi a ridicat un monument pentru posteritate unui alt «celui dintîi tipograf», cu toate că datorită vicisitudinilor timpului nu s-a păstrat nici o ediție din opera sa. Unii cercetători italieni consideră că lui Castaldi îi sînt datorate și cărțile publicate la Milano fără numele tipografului (Biscaro G., *Panfilo Castaldi e gli inizi dell'arte della stampa a Milano, in Archivio stor. lombardo*, XLII (1915), p. 5 – 14).

Nici Franța nu a rămas euristic în expectativă. Acte oficiale de la notariatul din Avignon, datate din perioada 1444 – 1446, înregistrează activitatea meșterului orfevrier Procope Valdfoghel, praghez de origine, care se ocupa cu tiparul pe pînză și cu «*arta scrierii artificiale*» – «*ars scribendi artificialiter*». Nu au rămas lucrări tipărite, dar actele au memoria lor încăpățînată: un contract din anul 1444 se referă la două alfabetele din oțel, două forme de fier, un șurub de oțel, patruzeci și opt de forme de litere și diferite alte forme, avînd legătură cu arta scrisului – «*duo abecedaria calibis, et duas formas ferreas, unum instrumentum calibis vocatum vitis, quadraginta octo formas stangni, necnon diversas formas ad artem scribendi pertinentes*»; într-un alt

document din 1446 se menționează un material tehnic destinat reproducerii textelor în limba ebraică și latină, format din douăzeci și șapte de litere evreiești, turnate din fier, aparținând ca accesorii științei și practicii scrierii, precum și alte lucruri necesare scrisului artificial cu litere latine, «*viginti septem litteras ebreaycare formatas, s(c)isas in ferro bene et debite juxta scientiam et practicam scribendi... una cum ingeniis de fuste, de stagno et de ferro... ingenia et instrumenta ad scribendum artificialiter in litera latina*». Așadar, încă un inventator ce căuta soluții definitive în domeniul tiparului cu caractere mobile!

Cine este, până la urmă, inventatorul tiparului?

Nicolae Milescu Spătarul, unul dintre cei mai erudiți oameni ai epocii sale, nota în timpul vestitei sale călătorii din anul 1675, când a condus prima misiune diplomatică rusă în China: «*și cărțile să tipărească în Europa au învățat de la chinezi*», pentru că «*ei au descoperit măiestria de a turna tunuri, de a face praf de pușcă și de a tipări cărți înaintea europenilor*»; mai departe, în Jurnalul său, Milescu subliniază încă o dată, că atunci când calmucii și tătarii au năvălit în China și cu ei au venit pater Oderic, Anton armeanul și Marco Pavel (Polo) venețianul – este neîndoios că ei au adus în Europa măiestria de a imprima cărți. Mărturia Spătarului Milescu nu atestă, desigur, prioritatea vreunui meșter european. Dar nici nu infirmă posibilitatea reală în cadrul căreia necesitățile imperative ale evoluției sociale, noile condiții create de dezvoltarea culturii materiale amendau apodictic apariția tiparului într-o poligeneză justificată istoric. Cu atât mai mult cu cât ideea materializată într-un procedeu adecvat pentru multiplicarea textului și iconografiei pe un suport material era cunoscută din timpuri imemorabile, ea trebuind să fie reluată doar pe alte coordonate tehnologice, ceea ce a și făcut Johann Gutenberg sau Laurens Coster, Panfilo Castaldi sau Jean Brito sau Procope Valdfoghel în Europa luminată generos de reverberația renascentistă, munca lor fiind, așadar, culminația unor nesfârșite acumulări practice și teoretice anonime.

Tipăriturile tabelare, auxiliar mnemotehnic pentru cititorul medieval cu nivel spiritual gregar, avînd o ilustrație abundentă, alegorică și convențională, cu un text succint explicativ, au precedat cartea imprimată opistografic cu litere mobile, în prima jumătate a secolului al XV-lea. O importanță circulatorie deosebită, datorită cererii și tirajelor repetate, a avut *Biblia pauperum*, cea mai cunoscută și cea mai frecvent reeditată, apoi *Ars moriendi*, un dialog ciudat între un înger și un demon la patul unui muribund, *Ars memorandi*, o serie de imagini primitive pe teme și simboluri biblice, celebrul *Speculum humanae salvationis*, amintit anterior, *Apocalipsul*, stampele – primele xilografii tipărite (cele mai vechi, dintre cele ajunse pînă la noi, sînt: *Madona din Bruxelles*, 1423 și *Sfîntul Cristofor*, 1423), cu o tehnologie grafică și poligrafică asemănătoare cărții apolistografice, și îndeosebi cărțile de joc răspîndite ca o molimă, care nu mai erau acum desenate și decorate de iluminator imaginum. Litera mobilă, executată deocamdată din lemn, era folosită din

Text cuneiform și iconografie caracteristică, reproduse pe o tăbliță de lut (Babilon)

ce în ce mai des, pentru înlăturarea erorilor ortografice, încas-trîndu-se în placa gravată, ori pentru experimente tipografice, încă necompetitive, dar care constituiau cu încetul embrionul tehnic al tiparului modern.

Folosind elemente din străvechi procedee de reproducere mecanică, de la începutul secolului al XIV-lea copisti din scriptorii recurgeau uneori la litere ornamentale tăiate în lemn sau în metal, pentru a imprima rapid inițiale pe spațiile albe rezervate la începutul capitolelor și paragrafelor, în cartea manuscrisă. De multă vreme se imprima prin presare, prin «potrivire și proporții bune între șabloane și forme», imagini și legende concise pe copertile îmbrăcate în piele ale cărților. Dar mai ales tehnica tiparului monocrom și policrom pe pînză de in sau pe mătase, care se folosea în Europa de mai mult de o mie de ani, iar în țările de la răsărit, în Egipt, în India, în China, sau în America precolumbiană, din timpuri și mai vechi, a constituit un exemplu practic înfîlțit pretutindeni și în esență similar cu imprimarea ulterioară pe hîrtie.

Primele caractere metalice întrebuințate în istoria tiparului s-au realizat, după cum afirmă o cronică coreeană, în anul 1392, când a fost instituită «o administrație editorială pentru turnarea literelor și imprimarea cărților». În postfața tipărită identic, în trei lucrări apărute în 1409, 1434 și 1437 se repetă decretul emis de regele Thai Tzung în 1403; aici se spune că «*acela care dorește să fie conducător, trebuie să posedă cunoștințe vaste despre legi și despre clasici. Atunci va fi capabil să procedeze echitabil în totul și să aibă un caracter franc și astfel să aducă țării pace și ordine. Cărțile imprimate după plăci de lemn adesea sînt inexacte și în afară de asta, e greu să tipărești integral, în acest mod, toate cărțile existente. De aceea am hotărît să se execute litere din bronz și toate cărțile pe care le pot obține, să fie fără excepție tipărite, în scopul continuării tradiției cuprinse în aceste cărți. Aceasta va fi spre binele nostru întotdeauna. Dar nu trebuie să se recupereze cheltuielile de la popor, prin impozite noi. Eu și familia mea și acei dintre miniștrii mei care doresc, vom acoperi cheltuielile pe cale particulară. Ca model de litere să servească vechea carte a Poeziei*». În cîteva luni, se comunică mai departe în postfață, au fost turnate mai multe sute de mii de litere... Despre caracteristicile pro-

cedeului tehnologic a scris, mai târziu, în jurul anului 1500, Son Hyon, un scriitor coreean, relatînd că patrițele se tăiau din lemn de merișor, se întipăreau în lut și în matrița astfel obținută, după deshidratare, se turna bronzul; caracterele cu defecte minore se recondiționau manual prin șlefuire; iar zaful, inițial consolidat cu ceară, era fixat durabil printr-un sistem de rigle din bambus. O altă dovadă materială de tipar (tabelar) aduce trimisul papei Inocențiu al IV-lea, monahul Giovanni da' Pian del Carpine, plecat la 16 aprilie 1245 spre hanul Guyuk, nepotul lui Ginghishan; în scrisoarea de răspuns a hanului, la sfîrșit, sînt imprimate cu cerneală roșie, după o pecete gravată de meșterul rus Kuzma, rîndurile lip-site de modestie: «*Dumnezeu în cer și Guyuk-han pe pămînt viteazul divin. Pecetea împăratului tuturor oamenilor*»; scrisoarea a fost studiată în arhivele Vaticanului, în 1920, de savantul polonez Kirill Karalevski și doi ani mai târziu, de Paul Pelliot, arheolog și istoric francez.

În China, apariția tiparului cu caractere-ideograme mobile, în timpul domniei împăratului Cin-Li (1041 – 1049), este rezultatul muncii ingenioase și fecunde a fierarului Pi Șeng «*omul cu haine de bumbac*», cum e numit în *Șen Hua*, o lucrare enciclopedică a timpului, pentru a se indica apartenența socială modestă a inventatorului. Pi Șeng modela în argilă formele complicate ale ideogramelor, transformate prin ardere în blocuri ceramice rezistente, care erau culese pe o placă metalică și imobilizate cu rășină, pentru procesul imprimării; ideogramele pregătite pentru tipar nu erau identice, neajuns înlăturat curînd prin realizarea semnelor grafice turnate din cositor în forme adecvate.

La Regensburg, în Bavaria, în mănăstirea benedictină Prüfening se găsește o tăbliță de lut cu o inscripție imprimată cu litere separate, ceea ce probează interesul constant, pretutindeni, pentru multiplicarea mecanică a scrierii. Texte imprimate, circa cincizeci de fragmente, păstrate acum la Viena, au fost descoperite și în localitatea egipteană El-Faium, în cea mai veche arhivă de documente arabe și copte. Unul dintre documente a fost tipărit în secolul al X-lea!

Circa 130.000 de pagini din *Tripitaka sau Canonul budist* au fost tipărite între anii 971 și 983 în China. La Tuen-huang, în Turchestanul chinez, în Peșterile celor o mie de Budha, Paul Pelliot a descoperit «*Sutra de diamant*» – «*Vajracchedikā Prajna Paramita*», o lucrare indiană tradusă în chineză și tipărită anopistografic «*... de Wang Kie, la 11 mai 868, pentru a fi distribuită gratuit tuturor, cu profund respect, în scopul perpetuării memoriei părinților săi*», cum scrie recunoscător tipograful la finele cărții sale. *Sutra de diamant*, volumul imprimat pe 7 foi de hîrtie lipite între ele, are și o ilustrație tematică, Budha șezînd – prima, în istoria cărții tipărite pe celuloză... Sub dinastia T'ang (618 – 907 e.n.) s-au tipărit nenumărate lucrări de magie, rituale, manuale școlare etc., între care *Sutra de diamant* este un exemplar trecut și rămas intact printre vicisitudinile timpului care nu iartă; de asemenea, o gazetă «*K'ai-yuan tza-bao*», publicată în secolul al VII-lea, de la care s-a păstrat cuvîntul *bao* – înțilnit în prezent în titulatura cotidianului *Jen-min je-bao*, cît și la alte ziare chineze.

Dar în Japonia? S-a păstrat aici cel dintîi exemplu de tipar tabelar datînd din anul 770, un text-talisman, cu formule magico-religioase, reprodus cu o gravură xilografică pe hîrtie cu dimensiuni reduse: 6 x 46 cm în limba sanscrită, dar cu ideograme chineze, din porunca împărătesei Shokutu, într-un

milion de exemplare – toate distribuite într-o minusculă pagodă de lemn: un eveniment editorial în istoria culturii universale!

Multimilenara prezență a tiparului a fertilizat gîndirea umană cu mult înainte de inventarea hîrtiei, atribuită după tradiție lui Tz-ai Luen, în anul 105 al erei noastre. Reproducerea plastică pe lut a textelor și iconografiei lor explicative, într-un tiraj nelimitat practic, era cunoscută în decursul întregii perioade sclavagiste. Elementele regăsite într-o formă evoluată în tipografia modernă sînt utilizate frecvent în procesul de imprimare sigilară pe argilă moale. Herodot povestește că locuitorii Babilonului aveau întotdeauna asupra lor o pecete cu ideograme gravate, completate de obicei și cu o imagine ad-hoc, pe care o foloseau cotidian pentru certificarea autenticității contractelor comerciale, pentru semnarea neolografă a corespondenței, pentru sigilarea intrării în locuința proprie în timpul absenței... În tot Orientul antic, din Egipt și pînă în India s-a întrebuințat în proporție de masă tiparul-pecete și tiparul de formă cilindrică din lut ars ori din onix, calcedonie, jasp, agat, pe care se reprezenta în negativ, cu un relief, sesizant, subiectele literare, științifice sau administrative supuse multiplicării. Biblioteca lui Așșurbanipal, descoperită de Layard în ruinele orașului Ninive, avea cca. 30.000 de tăblițe de lut cu texte de cîteva rînduri, dar și de aproape 1.000 de rînduri, așezate în 12 coloane, cu ilustrații frecvente, tematice și realiste. Reproducerea tridimensională din cartea de lut s-a transferat și în metal – tiparul, pentru inscripțiile și grafica monedelor sau sigiliilor universale răspîndite, fiind doar mai dificil, dar asemănător în esență și peren de-a lungul timpului pînă azi; la fel și tiparul pe pînză, monocrom sau policrom, avînd uneori și texte imprimate, a păstrat caracteristicile procesului tehnologic inițial, mai apropiat, așadar, ca sursă de inspirație, de tipografii medievale.

Chiar și cu trei milenii înaintea erei noastre, în civilizația misterioasă din Mohenjo-Daro, se multiplicau texte și imagini, în lut, cu o estetică și acurateță a imprimării – exemplare. În Creta, tot înaintea erei noastre, a fost imprimat opistografic celebrul disc din Phaestos, descoperit în 1908 – primul exemplu de tipar cu semne grafice mobile din istorie. Artur Evans a încercat 20 de ani să descifreze hieroglifele tipărite sigilar, în spirală: n-a reușit! Recent, profesorul S. Davis de la Universitatea din Witwatersrand, Africa de Sud, a citit textul – o dedicație a suveranului din Phaestos, Nokeul, cu ocazia inaugurării palatului său, între 1800 – 1700 î.e.n.

Cu două ștampile, în negativ, a fost multiplicată de cinci ori, în partea superioară a unui vas mare de lut, spre sfîrșitul secolului I e.n., vestita inscripție sigilară «*Decebalus per Scorilo*», transcrisă cu litere latine.

Între tiparul fără cerneală de la Sarmisegetuza și apariția imprimeriei va mai trece, însă, un mileniu și cîteva sute de ani, deși principiul exista, ca o fîntînă Hippocrene a inspirației, localizat pretutindeni, cronologic și geografic – mărturia Milescului și tradiția autohtonă neexcluzîndu-se antinomic, ci completîndu-se reciproc și sublimînd în ideea tiparului european cu caractere mobile.

(Din "Poligrafia",
revistă de cultură și tehnică poligrafică,
nr. 2/1968, pp. 2 – 9)

Legături de carte de tipul renascentist german aflate în colecția bibliotecii memoriale din Șumuleu Ciuc

MUCKENHAUPT Erzsébet

Publicăm în traducere textul introductiv al lucrării SZÁZADI NÉMET RENESZÁNSZ TÍPUSÚ SZIGNÁLT KÖNYVKÖTÉSEK A CSÍKSOMLYÓI MŰEMLÉKKÖNYVTÁR GYŰJTEMÉNYÉBEN de MUCKENHAUPT Erzsébet. AZ ERDÉLYI MŰZEUM-EGYESÜLET KIADÁSA KOLOZSVÁR 1993.

Este o lucrare-catalog, așa cum reiese din introducere, al cărților cercetate, pe care spațiul nu ne îngăduie să o republicăm în întregime. Socotim însă că este de un deosebit și particular interes pentru bibliofili cunoașterea tradițiilor culturale transilvane, inițierea în tehnica veche a legăturilor de carte, așa cum se descriu operele bibliofile din secolele XV – XIX păstrate cu sfințenie de oamenii acestui lăcaș al cărții care este biblioteca memorială din Șumuleu Ciuc.

Mulțumim pe această cale domnului Eugen JAKLOVSZKY care a tradus și ne-a pus la dispoziție această remarcabilă lucrare.

Călugării franciscani au adunat de-a lungul secolelor, cu multă grijă și trudă, la Șumuleu Ciuc, una din cele mai valoroase biblioteci din Ardeal, cu mai multe mii de cărți religioase, a cărei istorie începe în secolul al XV-lea. Valoarea colecției au dat-o și o dau cele 96 de tipărituri antice rămase, pergamentele cu codexuri pictate, raritățile bibliografice ale secolelor XVI – XVII, printre care sunt numeroase și valoroase tipărituri maghiare vechi și volume de manuscrise, precum și legăturile istorice din secolele XV – XIX.

Valoarea bibliotecii este mărită și de faptul că dintre multe biblioteci ardelenesti catolice din Evul Mediu doar cea din Șumuleu Ciuc a supraviețuit Reformei. În timpul principatului protestant, această veche bibliotecă, împreună cu cea din Mikhaz, a fost un refugiu pentru moștenirea de carte a catolicilor din Ardeal și a ceangăilor din Moldova. Acest monument al cărții, cel mai vechi și mai reprezentativ al culturii noastre pe teritoriul secuiesc, se află azi în grija Muzeului din Miercurea Ciuc.

Am început cercetarea istoriei legăturii de carte din secolele XV – XIX în 1981 în paralel cu catalogarea manuscriselor și tipăriturilor și cu descrierea însemnărilor de posesor. Am făcut frotiuri cu creionul după legături conform cerințelor metodelor internaționale de cercetare, după care am încercat să le grupez după stil și țară de origine. Am continuat identificarea legăturilor după posibilele ateliere de legătorie, prin compararea lor în primul rând cu atelierul de legătorie al călugărilor franciscani din Șumuleu Ciuc, executate în secolele XVII – XIX, precum și cu legăturile germane din secolele XVI – XVII și cu legăturile din Renașterea germană, deoarece acestea figurează în cel mai mare număr în colecția noastră dar și pentru că tema cercetată are multe aspecte maghiare.

În bibliotecile noastre și în colecțiile mai mici sau mai mari există numeroase legături germane din Renaștere care așteaptă să fie identificate. Și în legăturile din Ungaria și din Ardeal au fost realizate în secolele XVI – XVII legături în stilul Renașterii germane, în parte deoarece în aceste ateliere lucrau meșteri germani sau de școală germană, sau pentru că matrițele folosite proveneau din Germania ori Austria, importate împreună cu alte obiecte din metal. Din acest motiv consider important ca cercetătorii maghiari care lucrează legături de carte să cunoască bine stilul legăturilor germane

de Renaștere.

În biblioteca memorială am identificat 45 de cărți legate în stil renascentist german. În munca de identificare m-am bazat în primul rând pe lucrarea în două volume, absolut necesară, a lui Conrad Haebler, apărută în 1928 – 1929, precum și pe suplimentul Ilsei Schunke din 1937. Pe lângă acestea m-am bazat și pe publicațiile de specialitate din domeniu, dar și pe catalogul de legături al fondului de manuscrise al Bibliotecii Academiei Ungare de Științe, alcătuit de Rozsondai Marianne.

În încheierea lucrării sale, Ilse Schunke scria în 1937 că cel mai nimerit mod de a ne exprima mulțumirile și recunoștința față de Haebler este de a-i completa lucrarea prin publicarea rezultatelor cercetărilor noastre amănunțite. Publicarea acestei lucrări este cu atât mai oportună cu cât nemții pregătesc o ediție nouă, adăugită a cărții lui Haebler. Printre cei 11 autori ai propusei lucrări nu există nici un cercetător maghiar și nici un atelier din Ungaria sau Ardeal nu este prezentat. Din partea maghiară primul pas a fost făcut de Rozsondai Marianne: în 1985, la susținerea tezei sale de doctorat, într-un capitol special a prezentat legăturile de carte din perioada Renașterii germane aflate în Biblioteca Academiei Maghiare de Știință, apoi în 1988 a publicat în Gutenberg-Jahrbuch catalogul legăturilor studiate din Renașterea germană.

În studiul celor 45 de legături am urmat metoda folosită de Haebler. Publicăm în ordine alfabetică numele atelierelor și al legătorilor. Ruletele le semnalăm cu numere arabe, iar plăcile cu numere romane. Unele sigilii ce apar pe legături (mici rozete, frunză de tei simplă sau dublă, crin stilizat, rodie etc.) doar le semnalăm deoarece nu au un rol hotărâtor în determinarea legăturilor de carte germane. Ne-am conformat regulilor lui Haebler, prin faptul că am făcut distincție între cele două tipuri de însemne care se văd pe legătură, respectiv între inițialele despărțite și literele alăturate ori legate. Haebler a ajuns la concluzia că prima reprezentă literale de început ale numelui legătorului, iar cealaltă este monograma meșterului gravor care a executat ruletele sau placa.

În catalog, după descrierea legăturii urmează titlul cărții și însemnele de posesor; acestea spun multe despre posesorii cărții, istoria cărții, despre locul și timpul când a fost făcută și folosită cartea.

Îndreptar pentru a înființa o bibliotecă

de Gabriel Naudé (Paris, 1644)

Indreptarul este una din acele lucrări erudite care se citesc întotdeauna cu plăcere. Cel mai în măsură să trateze subiectul a fost pasionatul bibliofil Gabriel Naudé, organizatorul bibliotecilor Monseniorului de Mesmes, cardinalilor Bagni, Barberini, Mazarin și a reginei Cristina. Se pare că nici n-ar fi putut scrie lucrarea de față decât ca un rezumat al observațiilor și eforturilor sale, odată ce îi trecuseră prin mână și ordonase cele mai valoroase colecții din Italia, Franța și Suedia. La vârsta de douăzeci și cinci sau douăzeci și șase de ani, tânărul student în medicină Gabriel Naudé a fost solicitat de Monseniorul de Mesmes pentru a-i face ordine în cărți, sarcină pe care a îndeplinit-o cu uimitor profesionalism, făcând dovada cunoștințelor sale deja vaste și variate și a unui remarcabil simț al clasificării. Ulterior și-a petrecut toată viața printre cărți, organizând și cumpărând fără încetare în Franța, Olanda, Italia, Anglia, mai adeseori pentru alții și arareori pentru sine, când conjunctura vremii făcea să se clatine averea protectorilor săi. În timpul Frondei o hotărâre discutabilă a Parlamentului a dus la vânzarea bibliotecii cardinalului Mazarin, în care Naudé adunase cu trudă aproape 40.000 volume. A fost un adevărat jaf, de la care Naudé a salvat cât a putut, riscându-și toată agoniseala – o sumă modestă, puțin peste 3.000 livre.

Este de admirat mai ales că el n-a fost precum atâți alți bibliofili egoiști, dornici să tezaurizeze incalculabile valori literare doar pentru sine sau pentru un restrâns cerc de prieteni, ci a planificat alcătuirea unei biblioteci grandioase tocmai pentru a salva de la distrugerea întâmplătoare un mare număr de lucrări valoroase, de care el dorea să se poată bucura toată lumea. Lui i se datorează prima bibliotecă deschisă publicului în Franța – *la Mazarine*. Cu greutate a strâns între 12.000 și 15.000 volume, pe care le putea consulta oricine dorea. Nu existau pe atunci, în Europa, decât trei biblioteci publice: *Ambrosiana*, fondată de cardinalul Borromée la Milano în 1608, biblioteca de la Oxford deschisă în 1612 și *Angelica*, întemeiată de Angelo Rocca la Roma în 1620. Au existat îndoile că o asemenea tentativă va avea sorți de izbândă în Franța. Naudé ar fi replicat: “Și pâinea a fost o mare inovație la vremea ei!” Și la sfârșitul anului 1643 a avut

fericirea să vadă publicul intrând în biblioteca *Mazarine*, ferire însă curând înlocuită de durerea de a-și vedea toată munca, precum s-a amintit mai sus, risipită.

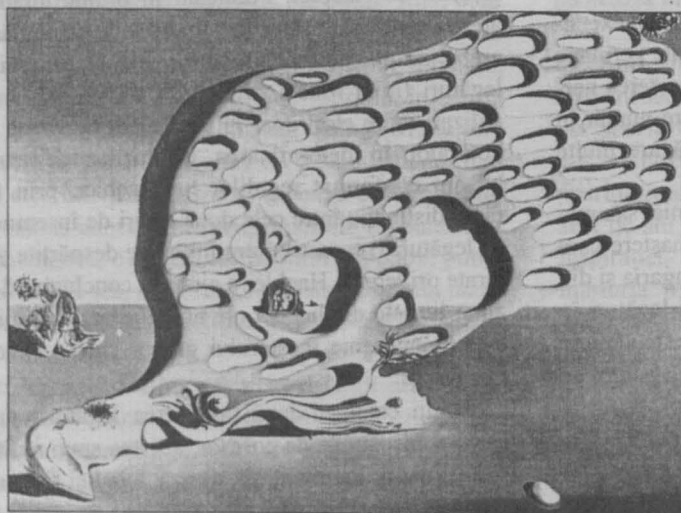
Cu inima grea a plecat la Stockholm, unde regina Cristina îi oferea direcția bibliotecii sale, iar mai târziu a revenit la Paris pentru a o reconstitui pe cea a cardinalului. Printre călătoriile sale de-a lungul și de-a latul Europei, pentru a vizita sau achiziționa valoroase colecții de carte, a găsit timpul de a scrie cinci sau șase importante lucrări de erudiție și cca. 30 dizertații care l-au plasat între cei mai apreciați intelectuali ai timpului.

În 1644 a publicat *Îndreptarul* pe care îl retipărim astăzi. Se poate observa de la primele pagini că a fost scris parcă în joacă și fără dorința de a face paradă de erudiție. Cititorul de astăzi va surâde, poate, întâlnind în aceste pagini regii Egiptului, Pliniu, Seneca, Tiberiu, Piramidele sau templul lui Solomon. Este o înșiruire poate infantilă, dar entuziasmul și dorința autorului de a împărtăși tuturor cunoștințele sale nu trec neobservate. Aproape nimic nu este perimat în această lucrare; bibliofilul contemporan ar putea cel mult extinde unele părți sau diminua altele, ar putea obiecta că teologia, scolastica, controversele religioase sau alchimia ocupă prea mult spațiu; este însă doar consecința trecerii timpului peste spiritul uman: ca și marea, se retrage într-o parte pentru a se revărsa dincolo. Oricum, *Îndreptarul* de față rămâne un model de clasificare metodică și științifică, iar impresia generală este că autorul a fost atât de îndrăgostit de cărțile sale, în rândurile scrise s-a lăsat într-atât purtat de pasiune, încât nu putem decât elogia “rezervele” geniului uman și veșnica sete de cunoaștere.

Paris, septembrie 1876

(Din Alcide Bonneau, *CURIOSA. Essais critiques de littérature ancienne ignorée ou mal connue*, Paris, Isidore Liseux, Éditeur, 1887)

Traducere de Radu VLĂDUȚ

Centenar
SALVADOR DALÍ
1904 – 1989

Enigma dorinței
1929

Restituiri**Boz și democrația***

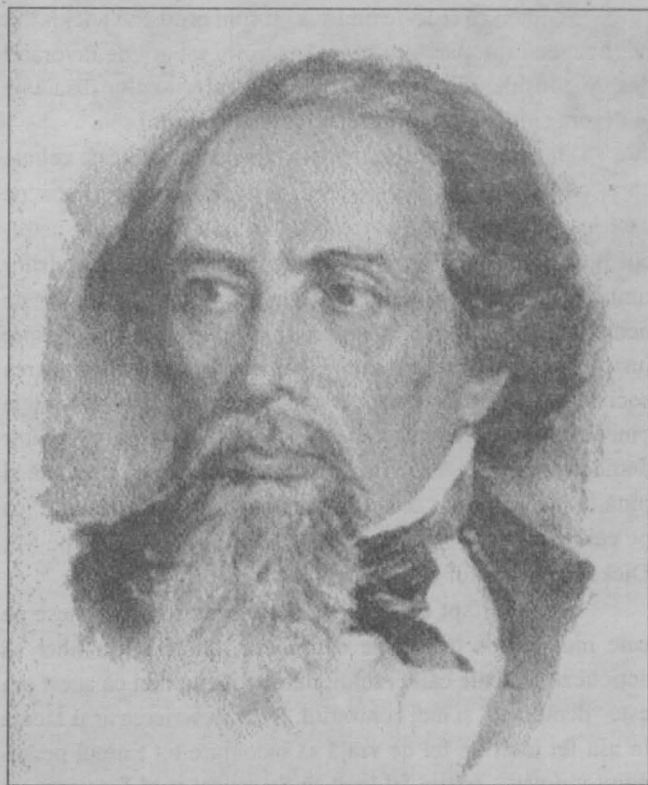
Walt WHITMAN

Ti-a fost dat, cititorule, să întâlnești întâmplător în calea vieții tale, un om al cărui nărav este să caute pete-n soare și nod în papură – care să vineze greșelile și, când acestea nu există, să le născocescă – a cărui fire e veșnic acră și al cărui suflet pare nerăbdător să condamne tot ceea ce alți oameni prețuiesc? Un asemenea om este, pentru voioșie și încredere, ceea ce-i norul pentru lumina zilei. Răutăcios și invidios, umblă să fure unui patriot dragostea concetățenilor săi, unui sfânt – venerația, unui scriitor strălucit – faima binemeritată.

Ziarul *Globe* din Washington perorează în felul următor:

“Dacă a portretiza firea omului de pe cea mai de jos treaptă a ignoranței, viciului și degradării și a-i da frâu liber în toate domeniile răutății și crimei înseamnă a fi scriitor democrat, atunci cu siguranță că d. Dickens este pe deplin. El a dat în vileag firea omului în toată hidoșenia-i goală și sălbatică ce emană viciu și corupție; ignorantă pe cât e de rea și categoric sub nivelul însuși al fiarelor. Înfațișarea caracterului uman devine la el mai dezgustătoare și mai respingătoare, printr-un fel de ignoranță brutală și depravare umilitoare ce alcătuiesc un spectacol cu totul odios, care face să dispară orice considerație pentru mijloacele cu ajutorul cărora această nenorocită profanare a umanității a fost înfăptuită și să fie refuzată orice scuză brutelor care în mod fals îi reprezintă astfel în fața ochilor noștri pe semenii lor. Întâmplător unele tablouri pot fi reținute, datorită mijloacelor cu care au fost redată aceste aspecte ale viciului și neștiinței duse la extrem, însă sentimentul preponderent este cel de dezgust și silă. Sunt boli fizice care revoltă într-atît simțurile încît fac compătimirea să devină aversiune plină de dezgust și există o treaptă a corupției și a răutății morale care distruge orice fel de compătimire.

Să numești aceasta o literatură a democrației este să prezinți democrația tot atît de brutală pe cît acest domn s-a amuzat s-o prezinte în țara sa natală. Poate se potrivește acolo unde probabil că-și are reprezentanți atît de numeroși încît să constituie o creațiune aparte, dar aceasta nu-și are locul în Statele Unite și nici nu poate fi aplicat stadiului la care se află societatea în această țară. O asemenea școală literară poate să ajute numai la dezvoltarea și extinderea viciului din mijlocul nostru, aducînd în fața acelor care sunt deja degradați exemple de noi soiuri de păcătoșenie cu care pînă acum nu au fost încă obișnuiți și trepte de înjosire despre care n-avuseseră niciodată nici un fel de idee pînă au devenit atît de vizibile în politicoasa literatură la modă astăzi. Prețul extrem de ieftin la care aceste lucrări au fost aduse printre noi și aspectele fermecătoare ce le prezintă într-o serie de idealizări, alături de

Charles Dickens

grosolănia scenelor menite să le illustreze, le-a dat o largă circulație în rîndurile acelor pături ce sunt mai repede gata să treacă peste moralitate și să-și concentreze atenția asupra acelor multiple caricaturi ale răului care sunt prea des și minuțios prezentate de autor, însoțite de împrejurări hazlii, admirabil calculate ca să-i facă pe cei care nu au puterea de a distinge noțiunea de bine de cea de rău să considere totul o glumă bună, demnă de imitat.

În ceea ce mă privește, nu pot să înțeleg cum un scriitor poate fi numit apărătorul acelei clase omenești pe care o descrie în culori ce revoltă într-atît sentimentele și înțelegerea noastră; și deci nu pot pricepe prin ce metodă inductivă această asociație intimă dintre continua admirație pentru toate felurile de extremă degradare și o libertate fără margini dată crimei poate fi transformată într-o școală a moralității. Dacă aceasta este într-adevăr tendința unor astfel de contemplații și asocieri, atunci să ne trimitem copiii la case de corecție și penitenciare ca să le facem educația și la curțile criminale ca să le dăm lecții de moralitate.

Într-adevăr mi se pare că scrierile morale ale domnului Dickens sunt mult asemănătoare marelui tablou moral al

lui Le Boeuf reprezentînd pe Adam și Eva în momentul cînd șarpele îi ispitește. Sunt pictați în mărime naturală, goi, femeia avînd atitudinea unei curtezane lascive ispitind un tînăr timid; și dacă artistul nu și-ar fi adus din fericire aminte să-l numească un tablou moral, nici o femeie decentă nu ar fi avut curajul să se ducă să-l vadă expus. Dacă e așa, nu m-aș mira cîtuși de puțin să văd cum un amator plin de zel scrie o cronică susținînd că etalarea formelor lui Fanny Elssler este un spectacol de înaltă moralitate”¹.

Evident că cele de mai sus nu sunt produsul unei mîini nepricepute. Îmi pare rău că nu pot vorbi tot atît de favorabil despre considerațiile autorului asupra valorii celor discutate și despre sinceritatea și justețea raționamentului său.

După părerea mea, un “scriitor democrat” este cel ale cărui pagini au tendința să distrugă acele pietre de hotar pe care le-au ridicat trufia și tradiția, creînd deosebiri de netrecut între frații Marii Familii, să demaște efectele legiurilor tiranice de castă, să dea în vileag consecințele miilor de nedreptăți infiltrate prin tradiție în ideea noastră despre justiție, să ne facă să iubim semenii peste diferențierea socială care-i așază pe trepte deosebite, cu toate că ființele omenești se aseamănă ca verigile aceluiași lanț; e scriitor democrat, cel ale cărui rînduri sunt îmbibate, de la prefață și pînă la încheiere, de acea filozofie care te învață să-i dai jos pe cei de sus și să-i ridici pe cei de jos. Eu îl consider pe Mr. Dickens un scriitor democrat.

Simplul fapt că un om descrie caracterul omenesc pe cele mai de jos trepte ale degradării, dîndu-i frîu liber să acționeze pe toate căile răului, nu dovedește nici că acest om este “democrat” și nici contrariul. Dacă descrierea ar fi făcută în așa fel încît un fel de vrajă să înconjure tot timpul personajul vinovat – în așa fel încît să fie scuzat și să furnizeze pe ici, pe acolo, în ascuns, viciului, circumstanțe atenuante – asemenea scrieri, fără discuție că n-ar avea nici un drept să revendice un loc în rîndul literaturii democratice. Cînd aceste specimene de hîdoșenie goală și zdrențăroasă, pe cît de rele pe atît de ignorante, sunt schițate în fața noastră înconjurate de cadrul potrivit al murdăriei, întunericului și de cea mai adîncă promiscuitate – cînd crima este zugrăvită în așa fel, încît niciodată cititorul să nu simtă nici cel mai mic imbold de a o comite – cînd vedem că fapta rea este urmată de o pedeapsă inevitabilă, lungă și grea – cînd mințile noastre ajung fără să vrea la concluzia că nedreptatea este odioasă și cînd prin puterea de vrajă a celui ce mînuiește condeiul, tablourile acestei nedreptăți s-au imprimat atît de puternic în mințile noastre încît de atunci înainte să asociem nedreptatea cu josnicia și profanarea cea mai trivială – în acest caz, spun, limitele vieții în cele mai josnice aspecte, caracterizate chiar de cea mai grosolană ignoranță și brutalitate, nu pledează împotriva pretenției autorului de a fi admirat. Și apoi e vorba tocmai de efectul produs de contrastul pe care Dickens ni-l impune între cei răi pe de o parte, și ființele pline de puritate și adevăr pe de altă parte, pe care le descrie de asemenea ca un maestru. Cu cită măiestrie aduce laolaltă aceste personaje și le pune unele alături de altele, le face să joace unele în miinile celorlalte, tocmai în scopul de a le scoate în relief trăsăturile caracteristice. Nu-și învață cititorii numai să

deteste răul, dar expune în fața lor, spre a fi imitate, exemple ale frumuseții morale, nu într-un stil abstract de eseist și nici în astrale visuri de poet, ci prin exemple pe care toți le pot urma, exemple din viața de toate zilele pe care le înțelegem deplin. Cine nu e îndrăgostit de adevăr cînd urmează, prin necazuri, sărăcie și ispită, un copilăș ce nu se abate niciodată de la calea cinstei și în simplitatea lui se comportă ca și cum n-ar exista pe lume falsitatea? De ce ar fi oare deplasată metoda inductivă care denumște școală a moralității anume pe aceea în care elevul vede cu ochii lui cum băiatul din parohia lui răzbește prin păcat și neștiință – nedînd ascultare ispititorului, deși căderea în ispită i-ar da liniștea – urmînd cu fermitate și cu orice risc adevărul – trăind ca un înger al luminii în mijlocul duhurilor întunericului – niciodată cedînd, deși deseori perspectivele i se arătau deznădăjduitoare – și care pînă la urmă să fie răsplătit cu fericire?

Scriitorul de la *Globe* crede că înfățișarea mizeriei descrise în romanul lui Boz constituie un aspect atît de odios încît face să dispară orice fel de admirație pentru mijloacele artistice prin care au fost create acele pagini și orice fel de înțelegere pentru înșiși eroii lor. Oare cînd scriitorul din *Globe* a citit tabloul amănunțit și viu colorat al vieții pe care *Oliver Twist* și colegii lui au dus-o în acel azil de săraci și toate faptele ce s-au întîmplat acolo și despre atitudinea celor care aveau de-a face cu acea instituție – oare nu s-a gîndit domnia-sa la racilele acelei societăți care duce la asemenea stări de fapte? Cînd a citit despre Squeers și internatul “Do-the-boys” nu i-a trecut prin minte, cît de cît, că un asemenea sistem de internate, dacă e răspîndit, ar putea fi desființat prin o astfel de demascare?

Criticul de la *Globe* compară portretizările domnului Dickens cu expunerea acelor boli fizice ce revoltă într-atîta simțurile încît nu provoacă decît oroare și aversiune plină de dezgust. Bănuiesc că, pentru a fi pe placul acestui critic, un scriitor trebuie să se exprime pe ocolite și cu cît mai multă delicatețe, ca nu cumva să introducă vreo idee sau aspect viguros, care l-ar supăra cu grosolanăia lui. Mă tem că este prea sensibil. Asemenea exagerată sensibilitate – o asemenea afectare de a fi jignit de puterea de evocare a romancierului – această fină oroare față de închipuita încălcare a limitelor în cadrul cărora un scriitor ar trebui să rămînă dacă năzuiește să placă unui anumit public urban – toate acestea mai degrabă îl dau în vileag pe filfizonul literar, decît pe omul în stare să măsoare înălțimea și întinderea aceluia geniu pe care îl pune grește într-atîta. Și în afară de aceasta domnul Dickens folosește cu economie aceste trăsături puternice. Critica din *Globe* este pătrunsă în întregime de ideea că lucrările lui Dickens nu vorbesc despre nimic altceva decît despre odios și groaznic, despre crimă și deznădejde și sînt lipsite de orîșice simțire. Desigur că lucrurile nu stau așa. Boz nu-și alimentează în întregime imaginația cu fapte din anualele închisorii Newgate și din rapoartele poliției, după cum nici nu reflectă mentalitatea unuia care vede totul în culori sumbre. *Pickwick*, *Weller* și *Fat Boy*, împotriviți-vă! *Dick Swiveller*, și *Marchioness* – *Kit*, și “*pony*” – *Miggs*, și *Joe Willelt*, respingeți acuzarea! și tu, dulce imagine a lui *Kate Nickleby*, și voi suflete creștinești ale fraților *Cheeryble*, și tu,

biată Nell, și tu, G. Varden, respingeți această calomnie!

Atmosfera de familiaritate cu viața josnică cu care d. Dickens își obișnuiește cititorii este o atmosferă sănătoasă. Este sănătoasă pentru cei care trăiesc într-o atmosferă asemănătoare, deoarece le prezintă permanent spectacolul ființelor de același soi cu ei, ce sînt: sau înclinați să facă fapte bune ce pot fi date drept pildă (fapte care apoi își găsesc răsplata atît în sine, cît și în rezultatul lor) sau porniți să sprijine acțiuni criminale care, în sine și prin rezultatele lor, sînt înfricoșătoare și la care nu te poți gîndi fără să te cutremuri.

Pentru păturile mai bogate, această familiaritate este de asemenea sănătoasă, pentru că bogații învață să simtă ce înseamnă sărăcia și cît de greu trudesc, an de an, în mijlocul descurajării și relelor, mii de oameni la fel de buni ca ei înșiși; lucruri care, fie chiar numai povestite, sînt de ajuns pentru a îndurera pe ascultători. Cei bogați nu pot simți din propria lor experiență gustul desperării pe care ți-o dă lipsa; este mare lucru dacă sînt făcuți să o simtă cu ajutorul forței scrisului.

Criticul ne spune că el nu poate înțelege cum un scriitor poate fi numit apărător al acestei pătri de oameni pe care o descrie în culori atît de revoltătoare. Un bun părinte sau profesor trebuie cîteodată să prezinte, în fața celor pe care vrea să-i îndrepte, adevărul crud și odios. Dar d. Dickens nu defăimează niciodată pe cei săraci. Înfiează răul atît printre cei săraci, cît și printre cei bogați; și totuși, cînd descrie pe omul de jos, sărac și asuprit, ne face să ne aducem aminte că anumite sisteme de legi care duc la această sărăcie și, ca o consecință a acesteia, la crimă, trebuie remediate.

Aș spune eu și altele, însă sînt obligat să mă restrîng la cadrul unor anumite limite. Totuși nu pot să închei acest articol fără să mă refer încă o dată, ca și la începutul articolului, la acei oameni care sînt veșnic înclinați să critice și să ponegrească. Distincția încîntătoare a domnului Dickens, modestia lui, lipsa de îngîmfare, firea lui demnă de o profundă simpatie, manifestate în felul lui de a se purta, ar fi tre-

buit poate să-l cruțe de loviturile aspre și pline de venin cu care niște gazetărași de mîna a treia țintesc în el. Sînt printre noi oameni care au această tendință nefericită – nefericită atît pentru ei, cît și pentru cei cu care au vreo legătură – ce îi face să folosească orice ocazie pentru a-și arăta colții, a mușca și a căta nod în papură. Le repugnă să vadă cum se aduc cinstiri unui semen de al lor; pălesc de invidie și dușmănie.

Cred că umila mea lance mînuită în apărarea domnului Dickens va întîlni privirile acestui gentleman și nu pot pierde prilejul să spun cît îl iubesc și-l stimez pe d. Dickens pentru tot ce m-a învățat prin scrierile sale și prin binefăcătoarea influență pe care aceste scrieri o exercită oriunde apar. Nu l-am văzut niciodată pe Boz în carne și oase, dar am stat de multe ori cu el de vorbă între patru ochi. Și nu pot rămîne nepăsător cînd aud că acela pe care eu de mult timp îl consider prieten al meu personal și prieten al semenilor săi, este atacat atît de necruțător, de calomnios și de grosolan.

Note

* Boz era pseudonimul lui Dickens la începutul carierii sale literare. Articolul acesta a fost publicat prima oară în *Brother Jonathan*, 26 febr. 1842. Dickens, a cărui influență asupra romanului «la comandă» *Franklin Evans* (1842) e destul de evidentă, se afla la acea dată în America, la New York, în calitate de «oaspe al națiunii». Cf. *Note din America*.

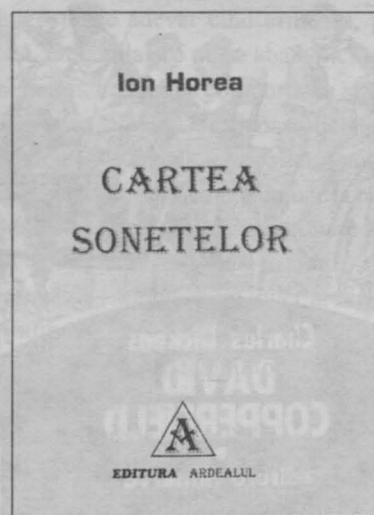
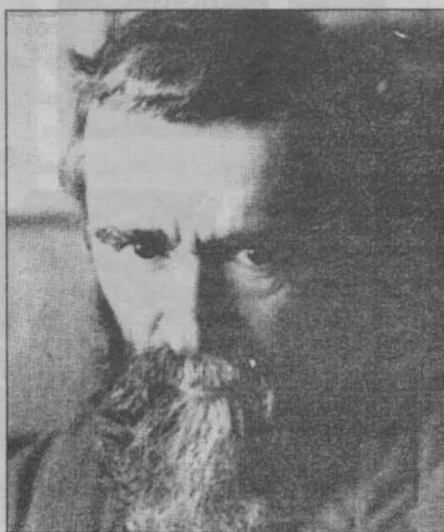
1. Acest lung citat din *Globe*, reprodus de Whitman, ilustrează perfect tonul gazetelor americane ridiculizate de Dickens în romanul *Martin Chuzzlewit*.

Traducere de Mihnea GHEORGHIU

(Din Walt Whitman, *Opere alese*, ESPLA, 1956)

Autografe contemporane

Ion HOREA – 75

Bibliografie

Născut la 10 mai 1929, în satul Petea de Câmpie,
jud. Mureș

Poezie

- 1956: *Poezii*, ESPLA
- 1961: *Coloană în amiază*, Editura pentru Literatură
- 1962: *Flori de păpădie*, Editura Tineretului
- 1965: *Umbra plopilor*, Editura pentru Literatură
- 1967: *Poezii*, Editura pentru Literatură
- 1969: *Calendar*, Editura Tineretului
- 1971: *Cărticica noastră*, Editura Medicală
- 1972: *Încă nu*, Editura Dacia
- 1973: *Versuri 1956 – 1972*, Editura Eminescu
- 1976: *Măslinul lui Platon*, Editura Dacia
- 1979: *Bătaia cu aur*, Editura Dacia
- 1983: *Un cântec de dragoste pentru Transilvania*, Editura Dacia
- 1984: *Eu trebuie să fiu*, Editura Albatros
- 1985: *Noaptea nopților*, Editura Dacia
- 1985: *Guguștiucul*, Editura Ion Creangă
- 1986: *Podul de vămă*, Editura Eminescu
- 1987: *Viața, viața*, Editura Dacia
- 1990: *Dealuri de lut*, Editura Dacia
- 1991: *Cartea copiilor frumoși*, Editura Gnosis
- 1991: *Cumpene*, Editura Albatros
- 1994: *Locul și ceasul*, Editura Minerva
- 1996: *Căderea pe gânduri*, Casa de editură "Ardealul"
- 1999: *Bătăi în dungă*, Editura Albatros
- 2000: *Cartea sonetelor*, Editura Ardealul
- 2001: *Și va fi ziuă și va fi noapte*, Editura Ardealul
- 2003: *Mărturisiri și Rugăciuni*, Editura Viitorul Românesc

Publicistică

- 1988: *Drumuri și fântini*, Editura Eminescu

Așa s-au scris cărțile

Până la poartă am fost însoțiți de lătrături. Din toate părțile, de după garduri și de pe prispele singuratică s-au trezit cățeei pământului. Cunoșteam bine ulițele acestea, pe unde veneau ei, tot așa trebuie să fi fost, mai către pământ numai și mai înecate în verdeață, și mai sub ploi, sub cerul răzimat de dealuri, în mahalaua ferită de lume.

Poarta era închisă, ținută de un fel de inel de sîrmă, și cînd am lăsat-o în voie, o jumătate a ei s-a așezat pe o balama, într-o parte. Nici nu era poartă, era altceva, ca două obloane de șipci, pe care le dai în lături să vezi o lume, alta, către care tînjea sufletul meu de totdeauna. Tot așa trebuie să fi fost și atunci, cînd veneau ei, parcă mai mult pentru cîini făcută, și nici pentru ei, nici pentru copii.

În drum am rămas un timp, cu mîna pe umerii porții, privind peste dealurile din față, poate ale Cîricului, poate ale altei lumi, oricum ale altui timp, și peste acoperișurile caselor, și peste sufletul meu care nu mai era al meu, era al lui și al lor, al amintirilor, al adevărului, al iubirii, al melancoliei. Nu mai eram al meu, și doamne, bine era, să fii al lor, să fii în acest loc, cu tălpile tale în tiparul tălpilor lor. Iată – îmi jucau niște cuvinte într-un spațiu nedeslușit – umerii mei sînt prinși în scoica de aer și de lumină în care au încăput umerii lor, și ei se opreau aici, tot așa poate, mai spunînd una alta, înainte de a deschide poarta, să coboare.

Am intrat și am coborît. În ograda lui se coboară. Desigur, este o iluzie, această coborîre, mi-am zis, este ca și cum un plan oarecare l-ai vedea dintr-un avion înclinat, cînd pămîntul se înclină și el, cînd ceea ce urcă pare să coboare, și altfel. Este o iluzie, trebuie să fie o iluzie, pentru simplul fapt că ei nu cunoșteau avionul și nu vedeau lumea atît de deștept ca mine, și o vedeau mai bine. Ei coborau într-adevăr, nu se jucau de-a înclinările pămîntului.

Nu era nimeni în ogradă, și am coborît încet printre două ziduri de flori galbene și albastrui, cu tulpine înalte, înclinate. Aproape de poartă, în dreapta, din tufe de flori, un copil se cățara pe un trunchi cioplit ca o amintire, la cuibul puzei. Și m-am întors

CEARCÂN
ELADA ○○○
RONDELURI

ion horea
măslinul lui platon

ION HOREA
BĂTAIA CU AUR
Editura Dacia

Ion Horea

ȘI VA FI ZIUĂ
ȘI VA FI NOAPTE

EDITURA ARDEALUL

în lumea lui, la Humulești, și dintr-o dată s-au lăsat în jurul meu colinele arcuite sub munții Neamțului, și eram într-un timp atât de al meu că parcă eu eram acela care l-a povestit, în joaca amară a cuvintelor. Tot așa s-a oprit și El poate, în acest loc prins de un gând să i-l spună Lui, o pățanie, de atunci, și apoi au mai coborât și s-au oprit iarăși, la marginea altor vorbe. Dar cîinii ne-au uitat și-i liniște multă aici, și sîntem numai noi, și nu sîntem nici noi, tiparele acestea de miresme și de cer sînt ale lor, noi le umplem cu pămînt, noi sîntem în vremea lor, pentru că ei sînt într-a noastră.

În sînga, o casă ca o jucărie. Pe vremea aceea poate o fi fost un șopron, ori n-a fost nimic în acest loc, în locul acestei jucării pe care o înecă florile. Nu-i rău, îmi zic, să se încălzească ograda cu vietățile lui, care n-au murit niciodată, și în jurul meu ies nu știu de unde niște găini, și una roșcovănă, moțată și oarbă de un ochi pare mai singuratică și mai prietenoasă, se apropie și ne lasă, și caută ceva într-o jumătate de viață, prin tufe. Curge, într-o închipuire de izvor, un fir de apă ca într-o clepsidră neîntoarsă de nimeni, dintr-o îndreptățire a celui care se întoarce mereu acolo, la vatră și la începuturi. Aș vrea să spun cuiva bună ziua, și să-mi răspundă și să mă poftască în casă. Îmi aduc aminte cum veneau ei. Unul, zgomotos și inepuizabil, celălalt tăcut și cu o viclenie dumnezeiască, doar-doar l-o convinge să-și pună pe hîrtie poveștile și amintirile. Și erau mai tineri ca mine, iată, erau mai tineri ca mine, într-adevăr așa erau, numai eu îi vedeam oameni mari, aproape oameni bătrîni, pentru că erau înțelepți, pentru că știau mai multe decît oamenii ceilalți, pentru că ei erau suferința și adevărul, iubirea și melancolia. Dar acum au intrat în casă, și noi sîntem singuri aici, lîngă această mîna de pămînt luată de o mîna hărăzită și așezată pe un soclu, în vecinătatea găinilor. Ce bine-i șede, așa cum o fi fost el în ograda lui la Humulești, îi simt în jurul meu toate minunățiile ogrăzii, după care alerg, și le dau de mîncare și le culc și le scol, da, eu am fost acela, pentru că spusa lui este tiparul miraculos al existenței mele.

Ocolim bojdeuca, tăcuți, și ni-l închipuim singur ori

cu El, cu bădia Mihai, ori în așteptarea lui, mai tînăr ori mai la bătrînețe, mai în sănătate ori mai la boală, cu pisicile și gura femeii, cu sarmalele și cu plăcintele, și cana de vin, și hîrțile lui, lîngă vatră ori dincolo în spatele casei, el, cel ade-vărat, în carne și oase. Ocolim cu umilință un loc poate mai al buruieniișului, atunci, și al grijilor gospodărești, căutăm pe sub streșini cîte-un capăt de bîrnă poate rămas din bojdeuca cea adevărată, și iarăși cade peste noi o tăcere care însemnează întoarcere în lumea lui, care întoarcere este a lui în lumea fiecăruia, pentru că el a spus totul și încă ceva, și celălalt a spus totul și încă ceva, pentru toți oamenii graiului românesc.

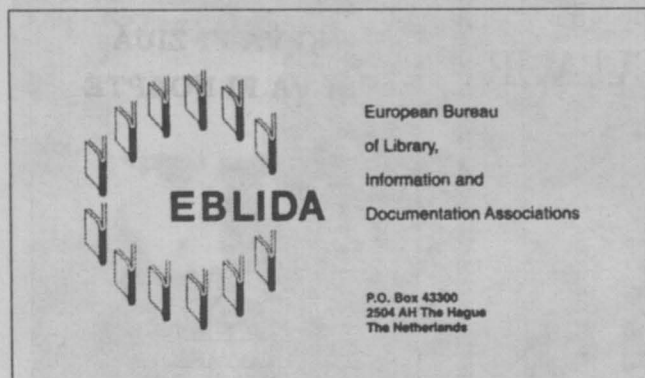
El știa ce face? Și amîndoi știau ce fac? Mai sufereau și alți oameni și mai aveau amintiri, și nu erau fericiți pe lume, și știau multe, și alți oameni. Care era zodia lor, a celor doi, în fața celor nespuse care trebuiau să fie spuse în fața ființei trecătoare care trebuie să rămînă, în fața înțelepciunii și în fața iubirii? Unul se socotea prost, cu șiretenie, celălalt își vedea gîndul neînțeles. Să fi fost numai lumea lor de vină, ori alcătuirea lor, a neliniștii și neîmplinirii, a îndoielii și năzuinței către altceva ce se cheamă frumusețe și omenie și absolut și perfecțiune? Și una și alta.

Poate așa au rămas și ei, tăcuți, trebuie să fi rămas și ei măcar o dată, și prin fața lor trecea o găină moțată, în ade-vărul fără capăt al ființei. Pia, copilăria mea, dragostea și tristețea mea, să mergem, florile se înclină în urma noastră, închide tu poarta, așa, lasă-l să latre, uite, pe aici ieșeau și ei în tîrg, pămîntul era atunci pămînt, cu noroi și cu praf, și amintirile erau amintiri, și credința credință, mare, înnebuni-toare, în scris și în frumusețea scrisului, în iubire și în durerile iubirii.

Așa s-au scris cărțile.

(Drumuri și sîntîni,
Editura Eminescu, 1988)

Meridian biblioteconomic

EBLIDA

Orizonturi
Programe
Inițiative

Comitetul executiv EBLIDA în Ljubljana

Comitetul executiv EBLIDA s-a întrunit la Ljubljana între 27 și 28 februarie 2004. Locul a fost ales ca urmare a dorinței EBLIDA de a se familiariza și de a lua cunoștință de situația curentă a comunității bibliotecare a țărilor candidate.

Membrii Comitetului executiv au fost găzduiți de Biblioteca Națională și de Biblioteca Universitară a Sloveniei. Întâlnirea a inclus discuții cu reprezentanții sloveni din domeniul bibliotecar pe teme profesionale și general europene.

Următoarea întâlnire a Comitetului executiv va avea loc la Estoril (Portugalia) pe 13 mai a.c., înainte de reuniunea anuală a Consiliului EBLIDA.

Pe 24 mai 2004 vor fi selecționate din rândul noilor zece membri UE viitoarele adrese ale întâlnirilor Executivului EBLIDA.

Raportul Parlamentului European cu privire la rolul școlilor în asigurarea accesului la cultură

Paragraful 21

„Prevede îmbunătățirea calității și a accesului la serviciile educaționale ale muzeelor, teatrelor, bibliotecilor și ale altor structuri culturale; școlile trebuie să se deschidă către aceste centre culturale și instituții, către contacte și schimburi, care pot fi benefice reciproc; posterele, cataloagele și broșurile trebuie să fie redactate în cel puțin o limbă oficială UE”.

Pe 26 februarie a.c., Parlamentul a adoptat un raport despre rolul educației publice în maximizarea accesului la cultură. Raportul cuprinde recomandări către statele membre (e.g. creșterea investițiilor în educație, asigurându-se ca elevii să poată învăța două limbi, pe lângă cea maternă). Raportul critică totodată tendința metodelor de predare a istoriei de a se concentra în exclusivitate asupra evenimentelor din secolul XX.

Parlamentul a sugerat ca un document despre istoria culturii europene să fie conceput de Comisia Europeană. Dacă acest lucru va fi aprobat de către Consiliu,

documentul ar putea fi pus la dispoziția statelor membre care doresc să-l aplice în sistemul lor educațional.

În contextul lărgirii Uniunii Europene, membrii Parlamentului European au subliniat necesitatea creării formelor de cunoaștere reciprocă a istoriei și culturii țărilor Europei Centrale și de Est și ale statelor membre UE.

Totodată, Comitetul a menționat că muzica, artele și teatrul sunt o componentă fundamentală a moștenirii culturale europene și ar trebui să li se acorde prioritate în educația școlară.

Conferință despre societatea informațională

În zilele de 26 și 27 februarie a.c., la Budapesta, Președinția irlandeză, Guvernul ungar și Comisia Europeană au organizat o conferință intitulată “Noi oportunități de dezvoltare într-o Europă lărgită”.

Reprezentanții la nivel înalt ai guvernului au fost de acord în privința domeniilor-cheie care trebuie dezbătute, și anume: cooperarea în cercetare și dezvoltare; dezvoltarea și promovarea unor conținuturi-web și servicii complexe, diversificate din punct de vedere lingvistic și cultural, pentru toți europenii; asigurarea de servicii publice *on line* moderne în domeniile eGovernment și eLearning; includerea tuturor europenilor în procesele societății informaționale.

Propunere pentru programul eContent plus

Pe 13 februarie a.c., Comisia Europeană a propus elaborarea unui program al Comunității care să facă mai accesibil conținutul digital, mai ușor de folosit și de exploatat la nivelul Comunității, facilitând crearea și difuzarea informației și cunoștințelor în domeniile de interes public.

În Europa există bariere specifice (e.g. multiplicitatea limbilor, culturilor, practicilor din administrațiile publice și din alte structuri în relație cu implementarea conținutului digital). De aceea, Comisia urmărește adoptarea unui program de susținere financiară pentru a

face mai accesibil conținutul digital în Europa.

Programul îi vizează pe utilizatorii finali și are trei scopuri operaționale: facilitarea accesului la conținutul european digital; îmbunătățirea calității; întărirea cooperării și a cunoașterii între deținătorii de conținut digital. Programul de susținere financiară prevede pentru implementare 163 de milioane de euro pentru o perioadă de patru ani (2005 – 2008).

O altă direcție se referă la "Facilitarea accesului la folosirea și exploatarea conținutului digital". O atenție deosebită se va acorda promovării infrastructurilor informației trans-europene pentru accesarea și folosirea resurselor digitale europene, culturale și științifice, prin intermediul bibliotecilor virtuale, al programelor de memorie comunitară etc.

Accesul persoanelor cu handicap auditiv la societatea informațională

Pe 26 februarie a.c., la Bruxelles, a avut loc o conferință privind dezvoltarea unei strategii la nivel euro-

pean pentru asigurarea accesului persoanelor cu handicap auditiv la rețelele de comunicare electronică, la servicii și terminale. Conferința, organizată de Institutul Național Regal pentru Persoanele cu Handicap, și-a propus să ajute persoanele cu acest tip de deficiență să beneficieze într-o măsură mai mare de noile servicii și mijloace (e.g. a treia generație de telefonie mobilă, televiziune digitală, servicii *on line*). Rezultatele finale vor contribui la susținerea planului de acțiune al Comisiei Europene pentru persoanele cu handicap și vor contribui la conturarea, cu ajutorul utilizatorilor, a unei politici europene privind accesibilitatea, regularizarea, cercetarea și standardizarea în acest domeniu.

(Din buletinul EBLIDA "Hot News",
februarie 2004)

Traducere de Julieta MOLEANU

Ziua Tineretului

Cu ocazia Zilei Tineretului, duminică, 2 mai a.c., la Clubul Twice din București, a avut loc o petrecere culturală la care au luat parte aproximativ 400 de adolescenți din toate sectoarele Capitalei.

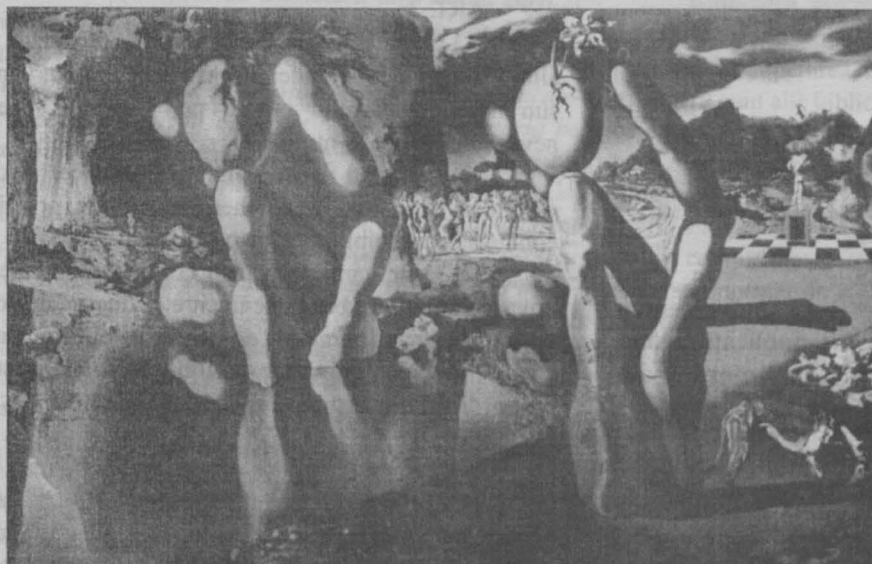
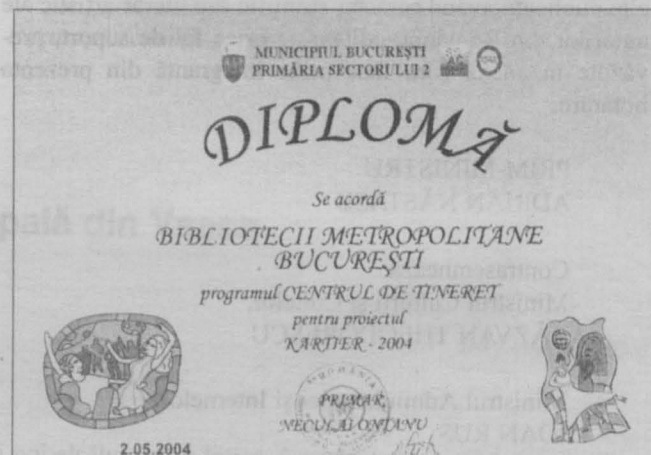
Evenimentul, organizat de Centrul de Tineret al Bibliotecii Metropolitane București, a cuprins: tombale cu premii, concerte, precum și un concurs de cultură generală.

La eveniment au participat dñii Florin Rotaru, senator, directorul Bibliotecii Metropolitane București; Daniel Popescu, viceprimarul sectorului 2; Toader Vasile, directorul Centrului de prevenire a consumului de droguri din sectorul 6.

Cu această ocazie, au fost prezentați câștigătorii Campaniei Elektorale Hip-Hop, care vor fi propuși în funcția de consilieri voluntari în primăriile Capitalei.

În final, Bibliotecii Metropolitane București i s-a oferit o Diplomă specială din partea dlui Nicolae Onțanu, primarul sectorului 2.

Horia FRUNZĂ

DALI

Metamorfoza lui Narcis
1937

HOTĂRÂRE

Nr. 215 din 20 februarie 2004

pentru aprobarea Normelor privind emiterea și utilizarea tichetelor valorice**pentru achiziționarea de cărți, reviste și alte publicații****având caracter științific sau literar-artistic ale autorilor din România,****editate pe orice fel de suport**

EMITENT: GUVERNUL ROMÂNIEI

PUBLICATĂ ÎN: MONITORUL OFICIAL NR. 173

din 27 februarie 2004

În temeiul art. 108 din Constituția României, republicată, și al art. 26 din Legea nr. 186/2003 privind promovarea culturii scrise,

Guvernul României adoptă prezenta hotărâre.

ARTICOL UNIC

Se aprobă Normele privind emiterea și utilizarea tichetelor valorice pentru achiziționarea de cărți, reviste și alte publicații având caracter științific sau literar-artistic ale autorilor din România, editate pe orice fel de suport, prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

PRIM-MINISTRU
ADRIAN NĂSTASEContrasemnează:
Ministrul Culturii și Cultelor,
RĂZVAN THEODORESCUMinistrul Administrației și Internelor,
IOAN RUSMinistrul delegat pentru
Administrația Publică,
GABRIEL OPREAMinistrul Finanțelor Publice,
MIHAI NICOLAE TĂNĂSESCU

ANEXA 1

NORME

privind emiterea și utilizarea tichetelor valorice pentru achiziționarea de cărți, reviste și alte publicații având caracter științific sau literar-artistic ale autorilor din România, editate pe orice fel de suport

ART. 1

(1) Prezentele norme privind emiterea și utilizarea tichetelor valorice pentru achiziționarea de cărți, reviste și alte publicații având caracter științific sau literar-artistic ale autorilor din România, editate pe orice fel de suport, denu-

mite în continuare norme, reglementează modalitatea de emitere și de utilizare a tichetelor valorice pentru achiziționarea acestor publicații, destinate utilizatorilor din bibliotecile publice.

(2) Tichetele valorice prevăzute la alin. (1) nu sunt utilizate pentru achiziționarea de tipărituri de informare publicitară, publicații de modă, de decorațiuni interioare, de sport, de informare din domeniul televiziunii și al radio-difuziunii, almanahuri, horoscoape, calendare, publicații pornografice și cele destinate jocurilor de noroc.

ART. 2

(1) Tichetele valorice prevăzute la art. 1 se acordă din fondul constituit prin acordarea de către Compania Națională "Loteria Română" – S.A. a unui procent de 0,4% din profitul net.

(2) Fondul prevăzut la alin. (1) este gestionat în regim extrabugetar de Ministerul Culturii și Cultelor, prin Direcția Instituții de spectacole, Cultură scrisă, Tradiții, care asigură și distribuirea tichetelor prin bibliotecile publice.

(3) Fondul prevăzut la alin. (1) este destinat achiziției publicațiilor prevăzute la art. 1 din Legea nr. 186/2003, destinate bibliotecilor publice, și pentru acordarea tichetelor valorice prevăzute la art. 1 alin. (1).

(4) Suma virată de către Compania Națională "Loteria Română" – S.A. este utilizată anual, iar sumele rămase neutilizate se reportează pentru anul următor.

ART. 3

(1) Beneficiarii tichetelor valorice prevăzute la art. 1 alin. (1) sunt elevii, studenții, persoanele cu un venit lunar sub nivelul salariului minim pe economie, precum și nevăzătorii și surdo-muții.

(2) În cadrul fiecărei biblioteci publice se constituie o comisie de distribuire a tichetelor valorice, prin decizie a conducătorului bibliotecii respective.

(3) Beneficiarii prevăzuți la alin. (1) trebuie să facă dovada calității, în baza documentelor depuse de aceștia.

(4) Numărul maxim de tichete valorice ce pot fi alocate persoanelor prevăzute la alin. (1) se stabilește anual prin ordin al ministrului Culturii și Cultelor.

ART. 4

(1) Ministerul Culturii și Cultelor stabilește anual suma din fondul prevăzut la art. 2 alin. (1) destinată imprimării tichetelor valorice și cheltuielilor de distribuire a acestora.

(2) Tichetele valorice se emit de către unități cu activitate specializată în acest domeniu, în baza comenzilor efectuate de Ministerul Culturii și Cultelor.

(3) Termenul de începere a derulării programului corespunde cu termenul la care sunt virate sumele de către Compania Națională "Loteria Română" – S.A.

ART. 5

(1) Bibliotecile publice transmit Ministerului Culturii și Cultelor necesarul de tichete valorice până la data de 31 martie a fiecărui an.

(2) Ministerul Culturii și Cultelor distribuie tichetele valorice bibliotecilor publice o dată pe an, în cursul lunii septembrie.

(3) Decontarea tichetelor valorice se realizează în cursul lunilor octombrie și noiembrie ale fiecărui an.

(4) Ministerul Culturii și Cultelor transferă sumele echivalente către persoanele fizice sau juridice (distribuitori, difuzori, librării) care prezintă documentele necesare pentru decont în termen de 14 zile de la prezentarea decontului, dar nu mai târziu de data de 15 decembrie a fiecărui an.

(5) Persoanele fizice și juridice care solicită decontarea tichetelor valorice trebuie să facă dovada că au ca obiect de activitate vânzarea de carte.

ART. 6

(1) Valoarea unui tichet valoric este de 110.000 lei.

(2) Tichetele valorice au imprimate următoarele mențiuni:

a) autoritatea administrației publice centrale care emite și distribuie tichetele valorice: Ministerul Culturii și Cultelor;

b) valoarea nominală a tichetului: 110.000 lei;

c) interdicția folosirii tichetului pentru o altă destinație decât cea prevăzută de art. 1 din Legea nr. 186/2003: "Acest tichet poate fi folosit numai pentru achiziționarea de cărți, reviste și alte publicații având caracter științific sau literar-artistic ale autorilor din România, editate pe orice fel de suport";

d) spațiu pentru înscrierea numelui, prenumelui și a datelor de identificare a beneficiarului;

e) spațiu pentru înscrierea denumirii bibliotecii publice care achiziționează cărți, reviste și alte publicații.

ART. 7

Ministerul Culturii și Cultelor, prin personal de specialitate împuternicit prin ordin al ministrului Culturii și Cultelor, verifică modul de distribuire a tichetelor valorice.

Orice informație, privind aplicarea prezentelor norme, o puteți obține de la filiala Bibliotecii Metropolitane București cea mai apropiată de domiciliul dumneavoastră.

Biblioteca Municipală din Vaasa

Birgitta AURÉN

Prima bibliotecă din Finlanda, Societatea de Lectură din Vaasa, a fost înființată în 1794 pentru divertismentul și recreerea abonaților ei. Biblioteca împrumuta cărți și ne-membrilor, deschizându-se, cu timpul, tuturor locuitorilor orașului.

Vaasa a evoluat de la un oraș administrativ și universitar al secolului al XVII-lea la un oraș modern. Istoria ne obligă să conservăm patrimoniul cultural și să dezvoltăm biblioteca și serviciile de informare la standardele actuale. Cei peste 200 de ani de tradiție ai bibliotecii sunt un fundament pentru dezvoltarea strategiilor de consolidare a bibliotecii și a serviciilor de informare pentru comunitate.

Noua bibliotecă din Vaasa este o dovadă concretă a faptului că valorile legate de cultură, bibliotecă și educație sunt importante pentru oraș. Noua clădire combină cu succes vechiul și noul, tradițiile și tehnologia modernă.

Arhitectura funcțională

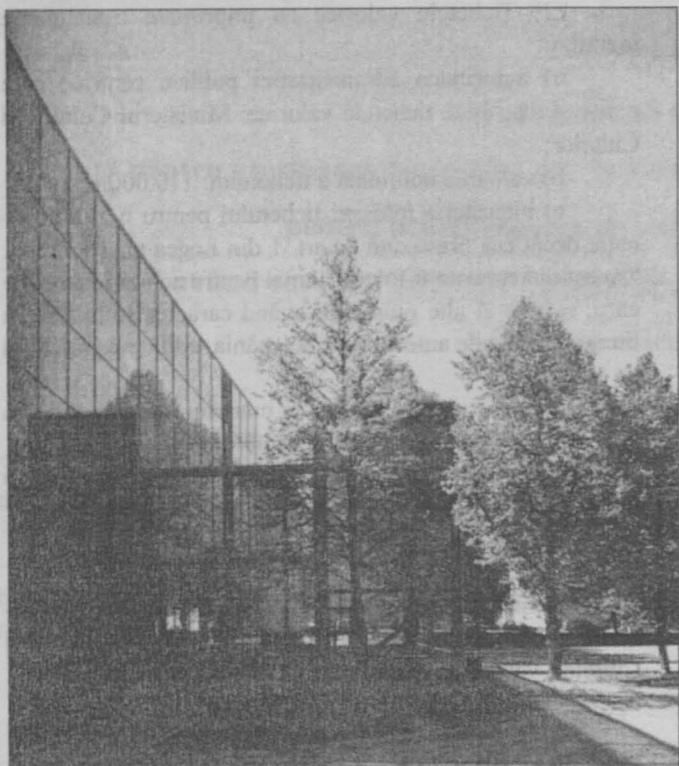
Noua clădire a bibliotecii a fost destinată să se încadreze în mod natural în peisajul orașului. Structurile vechi

și noi alcătuiesc un întreg funcțional deopotrivă din perspectiva unui arhitect și a unui bibliotecar.

Biblioteca aspiră spre sinergie din punct de vedere funcțional și financiar. A proiecta o bibliotecă pentru viitor presupune cooperarea la mai multe nivele. La nivel local, partenerii sunt alte biblioteci și servicii de informare, instituții de educație și cultură. Rolul Bibliotecii Municipale ca instituție zonală este bine stabilit în rețeaua bibliotecilor regionale și naționale.

Planificarea activităților în bibliotecă a fost influențată atât de complexitatea vechii clădiri cât și de operațiile curente. A existat dorința de a proiecta facilitățile cât mai deschise și mai flexibil posibil, luând în considerare limitele vechii construcții.

Există mai multe modele de planificare strategică a bibliotecii. Fiecare proces de proiectare dezvoltă un model unic. Biblioteca, serviciile și clădirea sunt în mod concret mijloace eficiente de marketing al instituției. Poziția bibliotecii în peisajul orașului, ca și în planificarea orașului în general, îi reflectă rolul în comunitatea locală și în infrastructură.

Colecții

În biblioteca actuală și a viitorului, colecțiile au forme multiple și se află deopotrivă pe rafturi și pe web. Acest lucru influențează activitatea legată de colecții și modul cum sunt proiectate facilitățile. Decizia privind amplasarea colecțiilor fizice depinde întotdeauna de utilizatorii bibliotecii și de felul în care aceștia se deplasează în interiorul bibliotecii, căutând răspunsuri la întrebări și documente pentru diferite nevoi.

Utilizatorii așteaptă din ce în ce mai mult servicii accesibile, diversificate, de evaluare și analiză a informațiilor, ca și servicii adecvate anumitor scopuri. Pe de altă parte, ei ar trebui să fie capabili să îndeplinească operații de rutină, cum sunt împrumutul și restituirea cărților, prelungirea împrumuturilor, rezervarea materialelor etc. ca modalități de autoservicii. În viitor va fi posibilă utilizarea multora dintre aceste servicii prin accesul la distanță. Un număr suficient de automate – stații de autoservicii cu acces rapid pentru utilizatori – pentru împrumutul și restituirea unităților biblioteconomice vor fi instalate în bibliotecă.

Departamente

Secțiile bibliotecii sunt organizate pe principiul deschiderii către utilizatori, al orientării acestora în bibliotecă și al împărtășirii cunoștințelor. În acest fel, utilizatorul poate naviga cu ușurință în peisajul informațiilor și al experiențelor.

În secțiile din sediul central există 60 de stații de lucru pentru utilizatori, echipate cu acces web. Biblioteca Municipală din Vaasa este prima bibliotecă publică din Finlanda care a creat o rețea Linux extensivă pentru utilizatori.

Centru multifuncțional

Este o clădire nouă, separată dar legată de bibliotecă printr-o intrare comună. Centrul este dotat cu o sală de teatru și cu echipament modern de cel mai înalt standard, susținând

activitatea comunității locale.

În clădire există și o cafenea pentru toți cei care vizitează biblioteca sau care participă la evenimentele organizate aici.

Etajul întâi

Recepția. Aici se fac restituirile și se rezolvă problemele legate de împrumut ale utilizatorilor. Dispozitivul automat care execută restituirile a fost proiectat în cooperare cu Politehnica din Vaasa și cu o întreprindere locală.

Comunitate și economie. În acest sector se oferă informații pentru nevoi de interes local, îndrumare și asistență în navigarea în rețea și în căutarea de informații, precum și instrumente pentru dezbateră publică.

Consultarea liberă a materialelor și îndrumarea acordată utilizatorilor sunt predominante în acest sector. Există un număr mare de materiale de referință: legislație, statistică, documente oficiale, standarde, ghiduri economice etc.

Sectorul noutăților. Se găsesc aici ziare, reviste de profil general, jurnale-web, servicii de transmitere a documentelor, ghiduri TV. Și în acest sector există stații de lucru pentru utilizatori.

Serviciul Info Europa. Face parte din categoria resurselor de informații ale administrației publice referitoare la Uniunea Europeană. Un funcționar regional specializat acționează în zonă ca ambasador și sursă pentru informațiile UE, acordând asistență organizațiilor cetățenești, instituțiilor de educație și mass-media locale.

Informații pentru cetățeni. Este serviciul destinat sectorului public, fiind rezultatul unei colaborări între orașul Vaasa și Administrația zonală, alături de alte instituții naționale sau locale.

Datero

Proiectul național **Datero** urmărește utilizarea tehnologiei informaționale pentru nevoile speciale de educație prin promovarea integrării grupurilor cu nevoi speciale în societatea informațională și prin prevenirea alienării acestor grupuri.

Etajul al doilea

Ficțiune, lingvistică și istoria literaturii. Se pune accentul pe dezvoltarea colecțiilor, pe stabilirea partenerilor de lucru în acest domeniu și pe adaptarea politicilor generale ale bibliotecii la munca specifică din acest sector. A apărut o idee nouă: ar fi posibil să se găsească un domeniu al ficțiunii care să devină specialitatea Bibliotecii Municipale din Vaasa?

Țări și culturi. Acest subiect este universal; materialul istoric deținut acoperă întregul spectru de timp, geografie și călătorii în toată lumea. Filosofia, psihologia și religia reprezintă culturile spirituale ale lumii. Se urmărește crearea unei secții funcționale care să învețe din trecut și să privească totuși spre viitor.

Științele naturii și tehnologie. Acest domeniu implică un dialog continuu cu societatea și suport pentru dezvoltarea durabilă. Parteneri de colaborare se găsesc prin intermediul rețelelor nu numai la nivel local, ci și regional, național și chiar global. Caracteristic pentru acest domeniu este faptul că materialele au forme multiple iar beneficiarii sunt foarte activi în utilizarea noilor media și rețele.

Artă și muzică. Acest sector cuprinde muzica, artele vizuale, arhitectura, sculptura, fotografia, filmul, arta industrială, teatrul și dansul. Pentru ascultarea muzicii există facilități de autoservicii iar beneficiarii pot utiliza echipamentul oriunde doresc.

Secția are o galerie de artă și un serviciu pentru împrumutul obiectelor de artă, care este rezultatul unei colaborări între Asociația artiștilor din Vaasa și bibliotecă.

Copii și tineri. Acest domeniu vizează vârsta utilizatorilor. Atunci când este reușită, relația cu acest utilizator începe prin interacțiunea cu un individ dependent, asistat de un adult, și se încheie atunci când individul are inițiativa de a căuta și alte departamente ale bibliotecii. Dintre utilizatorii acestui sector fac parte și alte categorii de vârstă: părinți, educatori etc.

Hyde Park-ul bibliotecii. Biblioteca oferă un forum de dezbateri libere pentru scriitorii și artiștii rezidenți în Vaasa. Sunt organizate evenimente literare și culturale la care participă publicul și presa.

Etajul al treilea

Wasaensis. Colecția cu acest nume cuprinde materiale regionale sub formă tipărită și electronică. Importanța literaturii și culturii locale va fi apreciată mai ales în anul 2006, atunci când orașul Vaasa va sărbători 400 de ani de existență.

Administrația. Fiind un sector vital deopotrivă pentru planificarea bibliotecii și pentru funcționarea zilnică, este situat central. Serviciul administrativ trebuie să ia în considerare atât cerințele personalului bibliotecii cât și ale utilizatorilor, într-un mediu care se schimbă continuu, și să accepte provocările viitorului.

Muzeul bibliotecii. În 1994, în Vaasa s-au sărbătorit 200 de ani de la înființarea bibliotecilor publice din Finlanda. S-a hotărât atunci înființarea unui muzeu național al bibliotecilor. Rădăcinile bibliotecilor noastre democratice sunt aici, în Vaasa, astfel că noua bibliotecă a rezervat facilități pentru muzeu. Muzeul va fi specializat pe biblioteci publice și științifice.

Organizare funcțională

În perioada de proiectare am adoptat ideea de a înlocui împărțirea tradițională pe secții cu organizarea pe echipe. Organizarea pe echipe susține dezvoltarea experienței.

Lucrând în echipe, putem realiza și alte beneficii importante pentru utilizatori:

- interacțiunea și luarea deciziei devin mai eficiente;
- reacțiile la schimbările din mediul înconjurător se accelerează;
- starea personalului bibliotecii este mai bună;
- calitatea serviciilor pentru utilizatori se îmbunătățește.

Perfecționarea personalului a început deja în etapa de proiectare. Instruirea în domeniul managementului și abilitățile IT ale întregului personal au fost aprofundate, oferind tuturor șansa calificării pentru ceea ce numim permis de conducere în informatizare. Biblioteca Municipală din Vaasa, împreună cu Biblioteca Academică Tritonia și cu bibliotecile Politehnicii din Vaasa, au realizat un program complex de instruire numit "Bibliotecile Digitale 2000".

Arta înfrumusețează biblioteca

Expozițiile și evenimentele culturale destinate recreerii publicului sunt o parte importantă din activitatea bibliotecii. Noua bibliotecă este un loc de întâlnire pentru locuitorii orașului, de împărtășire a surselor de informații și a experiențelor, care consideră că acest frumos spațiu public le aparține în mod deosebit. Arta are și o funcție simbolică, reflectată de lucrarea Brittei Flander, "Torța cunoașterii", care îi întâmpină pe toți cei care intră în bibliotecă prin mesajul: "Informația luminează", sau cea a lui Victor Malmberg, "Vărsătorul", care spune: "Sursele informațiilor bibliotecii sunt inepuizabile".

Un viitor flexibil

De-a lungul anilor, activitățile bibliotecii s-au schimbat în sensul promovării accesului liber al utilizatorilor la informație și al posibilității influențării lucrurilor. În prezent, experimentăm o democrație a informațiilor, cu utilizatori activi care sunt interesați în dobândirea de noi cunoștințe și care încearcă să-și îmbunătățească viața. Sondajele arată că 80% dintre finlandezi sunt utilizatori permanenți ai bibliotecilor.

Am urmărit să construim în Vaasa o strategie a bibliotecii și a serviciilor de informare pe o bază locală și regională. În acest scop am analizat activitățile și serviciile bibliotecii noastre, și folosim permanent această analiză ca un instrument de bază în procesul de planificare. În plus, participăm la dezbateri naționale și internaționale privind strategiile și obiectivele politicii din domeniul bibliotecar.

Am ajuns la concluzia că se poate planifica viitorul, că o bună planificare poate anticipa viitorul, că poate chiar influența funcțiile și serviciile care vor fi introduse. Important este, totuși, ca planificarea să fie cât mai flexibilă posibil și să aibă soluții care să fie adaptabile. Societatea trăiește un proces accelerat de schimbare. Trebuie să fim capabili să reacționăm rapid la acest proces și la comportamentul, poate imprevizibil, al utilizatorilor bibliotecii.

Una dintre scrierile mele preferate, Marguerite Yourcenar, scrie în *Memoriile lui Hadrian*: "Casa lor era numai la câțiva pași de noua bibliotecă, cu care am înzestrat Atena, și care oferea prilej de meditație și de repaus: scaune confortabile și încălzire adecvată pentru iernile care sunt adeseori așa de aspre; scări care duc la galeriile unde sunt păstrate cărțile; o abundență de alabastru și aur, liniște și calm. O atenție deosebită a fost dată alegerii lămpilor și amplasării lor. Am simțit din ce în ce mai mult nevoia de a aduna și conserva cărțile noastre vechi și de a încredința unor scribi conștiincioși realizarea unor copii noi. Această sarcină nobilă nu mi se pare mai puțin urgentă decât ajutorul dat veteranilor sau decât subvențiile date familiilor sărace".

(Din "Scandinavian Public Library Quaterly",
nr. 3/2002, Copenhaga)

Traducere de Ortansa ENĂȘESCU

Correspondență din Belgrad**Carnetul identitar al românilor din
Banatul Voivodinei – Serbiei**

Sima PETROVICI

Cu toate că am scris multe pagini despre viața cultural-artistică, literară și științifică a minorității române din Banatul Iugoslav – azi Sârbesc și Muntenegrean, pe care o cunosc de mai bine de o jumătate de secol, invitația distinsului poet și redactor-șef al revistei “Biblioteca Bucureștilor” de a trimite “în forma unei corespondențe”... “scurte informații privitoare la evenimente culturale ale românilor din Iugoslavia, festivaluri, evocări, apariții de carte cu coperti xeroxate și cu transcrieri scurte de auto-prezentări din buletinele pe care le aveți la îndemână”... m-a pus într-o poziție foarte dificilă. Mai mult a ziaristului, nu a unui creator de proză și istoric și critic literar care își încheie activitatea – în vederea publicării scrierilor sale variate, având în vedere vârsta. Dar și-n cumpănă morală de a accepta încă o obligație față de opinia publică minoritară și cea din țara mamă – etnică și lingvistică –, precum și față de “Biblioteca Bucureștilor” și de redacția ei, față de cititorii ei și față de mine însumi.

Am ajuns la concluzia că trebuie să fac un efort aparte de documentare și lucru-creație pentru a prezenta viața cultural-artistică, literară și științifică a minorității noastre unui public mai larg și select, ca să ajut și eu la spargerea stereotipului despre “românii uitați” – cândva, azi mai puțin –, din afara fruntariilor, despre cei din diasporă, cum se vehiculează în presa românească și sârbească... Am tot meditat ce formă să dau scrierii mele ca prezentarea să fie substanțială, dar și concentrată, în concordanță cu spațiul disponibil, și am ajuns la concluzia că materialul trebuie scris și sistematizat conform preocupărilor mele, dat informativ, ab initio, îndreptat spre activitatea spirituală, în forma unui buletin de identitate, ca apoi să trec la un “răboj” periodic lunar-anual, când culesul roadelor se încheie și se fac bilanșurile. Cu o eventuală trecere în revistă și a unor festivaluri amatoricești și punctarea unor manifestații răzlețe – dar numai la nivelul etniei, nu și cel local, pentru care (din Belgrad) nu am posibilitatea urmăririi și știu că n-ar interesa publicul cititor al revistei bucureștene cu ecou în toată țara mamă.

Pornind de la aceste idei-meditații, cu ajutorul Tatălui, am întocmit un plan al prezentării publicațiilor în limba română de după Eliberare (anul 1945), dându-le doar trăsăturile de bază, accentuându-le rolul în menținerea identității naționale a românilor din Banatul Iugoslav – Banatul Sârbesc, ca să trec la portretizarea editorilor, Catedrelor de limba și literatura română din Belgrad cu Despărțământul în limba română de la Vârșet, a Postului de Radio și Televiziune Novi Sad – redacțiile în limba română, apoi și a celorlalte instituții din țara noastră care se ocupă cu studiul limbii

române (Societatea de Limba Română din PA Voivodina – Novi Sad), cu folclorul literar (Societatea-Fundația de Etnografie și Folclor din PA Voivodina – Novi Sad) și publicarea monografiilor despre folclor și tradițiile românilor dar și ale bisericilor românești din Banatul Sârbesc. Astfel ne va fi mai ușor să încheiem ciclul și să dăm telegrafic, în viitor, la finea anului, bilanțul celor publicate, să trecem în revistă unele evenimente cruciale și să informăm despre cărțile noi și mai valoroase, precum și să prezentăm publicațiile de caracter local – după ce am făcut revista altor evenimente importante cum ar fi simpozioanele, memorialele și festivalurile etniei.

Am expus și zicem start!

**Publicațiile actuale ale minorității române
din Serbia și Muntenegru – Banatul Sârbesc**

În vremea Imperiului Habsburgic, la Vârșet, a apărut primul ziar în limba română – în anul 1798. A fost îngrijit de scriitorul și avocatul Paul Iorgovici. A urmat, mult mai târziu, revista avocatului vârșetean Damaschin Bojincă, tipărită la Buda, “Biblioteca Română”. Petru Zăria, învățător și scriitor, din Satu Nou, a inițiat “Convorbiri pedagogice”. Au mai fost și alte publicații cu caracter economic, social-literar și științific. Vrednic de amintit este “Educatorul” editat în actualul Coștei de lângă Vârșet în perioada 1909 – 1913, apoi “Familia”, apărută în anul 1910 la Vladimirovaț-Petrovăsăla de lângă Panciova. A urmat editarea ziarului “Opinca” (1918 – 1919), la Vârșet. Cu înființarea statului S.C.S. – Iugoslaviei după 1919, ziaristica românească stagnează, sau devine aproape numai politică. Intelectualii români au rămas în România, așa că activitatea de aici lăncezește. Totuși, în 1927 apare ziarul săptămânal “Nădejdea” și are cea mai lungă durată – până-n anul 1944. Au mai existat și “Graiul Românesc”, organ al Partidului Român din Regatul S.C.S., “Lumina” și “Democratul”, iar în perioada 1936 – 1938, la Vârșet, a apărut “Foaia Poporului Român”, organul ASTREI și săptămânalul “Biruința”. Dar majoritatea au avut o apariție efemeră și slab profilată, lipsindu-le și cadrele de ziariști și oameni de cultură, artă și știință, populația rămânând și pe mai departe preponderent țărănească. Iar statul – Regatul S.C.S., respectiv Iugoslavia (ca și cel român) n-a prea fost interesat de sprijinirea menținerii identității naționale a minorităților, inclusiv a românilor; dimpotrivă. De aceea, “Convenția” școlară dintre Iugoslavia și România s-a tândălit 10 ani și iscălit abia în anul 1936, ca să ne vină învățători și profesori contractuali, pe bază de reciprocitate, care vor înviora învățământul dar și expresia cultural-artistică, literară și științifică a minorității române de pe aceste meleaguri. Activitatea acestora va fi, totuși, de pionierat și mai mult

didactică-amatoricească (artistică-culturală). Ea se va stinge în anul 1945, când majoritatea contractualilor se vor reîn- toarce în România, lăsându-ne doar câteva cadre de învățători și preoți din rândul nostru.

După al doilea război mondial, ziaristica a început cu ziarul "Libertatea" (în 1945), literatura cu revista "Libertatea literară" din anul 1946, care din 1947 se va transforma în "Lumina" cu redactorul răspunzător – distinsul poet Vasile/Vasko Popa. Tot atunci vor lua ființă revistele "Femeia nouă" și "Satul", care se vor stinge repede, precum și "Bucuria pionierilor", ulterior "Bucuria copiilor", la cerințele românilor redeșteptați și conduși de cadrele noi de învățători, profesori, medici, ingineri, veterinari, ziariști etc. formați la facultățile din țara noastră, că-n România n-au avut acces "titoiștii" – până târziu de tot, nu în 1956, cum ne-am așteptat, ci abia în ultimele două decenii. Românii au fost lung timp uitați de țara mamă, ceea ce a dăunat ambelor țări. Ulterior a fost înființată revista tinerilor "Tribuna tineretului", apoi au venit "Analele S.L.R.", revista "Tradiția", "Cuvântul Românesc" (nou), care tratează problemele românilor din Banatul Sârbesc dar și ale celor din sud-estul Dunării (Timocenii), azi bilingv, toate la nivelul minorității. Astăzi numărul ziarelor s-a înzecit; aproape în fiecare sat, cu populație românească, apar ziare locale și periodice susținute de Comunitatea instructivă a comunei ori de B.O.R. La nivel minoritar mai apare "Vorba noastră", organul S.L.R. din PA Voivodina, Caietele S.L.R., iar la Vârșet, "Dealul Vârșetului" – organul Episcopiei române din Caransebeș-Vârșet.

Iată și numele ziarelor locale: "Tibiscus" al S.C.A. Tibiscus din Uzdin, "Familia" a B.O.R. din Petrovăsâla, "Satul 899" din Nicolinț, "Gazeta de Seleuș", "Oglinda" – bilingvă din Sărcia-Sutjeska, "Tezaur Românesc" al B.O.R. din Panciova, "Străjerul" din Straja, "Nădejdea Râtișorului", "Făclia" a B.O.R. din Alibunar, "Foaia bobocilor" – Satu Nou, "Glogonjske novosti" – Noutățile Glogoniului (bilingv), ziarul "Sărcia" al B.O.R. din localitate, "Vrșăčka Kula" – Cula Vârșetului, bilingv, și "Cetatea Cuvinului" din Cuvin. În unele sate apar alte periodice umoristice ca "Scărpînatul" la Uzdin, "Folomoc" la Torac, unele apar și-n grai bănățean; la Vârșet apare revista "Tinerile condeie" a Liceului Mixt – secția în limba română, la Torac – revista "Litera" a elevilor Școlii elementare "George Coșbuc". Doar în satele cu populație mixtă și puțini români ca Srediștea Mică, Marcovăț, Iamul Mic, Oreșat, Omolița, labuca, nu apare nici un ziar – nici bisericesc. Probabil că și aici se va iniția un periodic românesc care să informeze și să țină cronică satului, cum a fost la Doloave, la Deliblata, la Râtișor.

Caracteristica ziarelor sătești-bisericești ori laice este periodicitatea și tematica locală minoritară, legată de serviciile divine și tradițiile românești, de istoria satelor și bisericilor, cu accentul pe menținerea identității românilor pe aceste meleaguri, afectată serios și iremediabil.

Cât privește ziarele de nivel minoritar și internațional, cu o mai largă cuprindere, întrucât o analiză mai detaliată ar depăși interesul cititorilor revistei "Biblioteca Bucureștilor", dăm doar caracteristicile lor principale-tematice cu accentul pe cele cultural-artistice, literare și științifice, mai puțin pe cele informative-efemere.

"Libertatea". Acest săptămânal a împlinit frumoasa vârstă de 59 de ani și-i cel mai citit ziar de la noi, cu toate că numărul românilor de la 120.000 de prin anii 1918/20 este în

permanentă scădere; de 71.000 după al doilea război mondial, de 38.000 la ultimul recensământ – 1991, azi evaluându-se că este doar de vreo 30.000. El, însă, se citește pe toate continentele unde s-au dus ai noștri, din Australia, Canada, SUA, până în Franța, Germania, Marea Britanie, Suedia, Austria și România. "Libertatea" a ajuns la nr. 3213, respectiv 3217 – sâmbătă, 6 martie 2004, înființată în anul 1945, așa că va sărbători curând 60 de ani de apariție nestingherită și continuă. Azi e de formatul ziarului "România literară", cum a fost și la început, dar o perioadă a apărut ca semi-revistă săptămânală alb-negru, afară de zilele de sărbătoare, Anul Nou. "Libertatea" de azi apare mai mult în alb-negru, dar și cu contribuții în culori, este bine profilată și ilustrată artistic. Cu o redacție de ziariști respectabili, ea ne vine acum cu articolul de fond al directorului, inspirat și la temă politică-socială.

La început a avut doar învățători, liceeni, ba și un ziarist țaran, Simion Drăguța, care, întors din război, a devenit poet și prozator autentic. Am lucrat în redacția ziarului în 1955/56 și am fost primul profesor-lector și redactor cultural, iar azi redacția are peste 20 de cadre superioare-universitare – profesori, juriști, economiști, plasticieni etc. Unii cu licențe de aici, alții cu diplome de la facultățile din București și Timișoara. Tematic, "Libertatea" este variată și interesantă și se adresează publicului de la sate, dar și celui intelectualizat de la orașe, dat fiindcă minoritatea s-a diversificat și azi e de toate profilurile specializate, nu are numai învățători și preoți ca în trecut, ci cadre universitare, cercetători științifici la unele institute provinciale și republicane din Novi Sad și Belgrad.

Iată profilul ziarului: pp. 1 – 2 – 3: cuvântul directorului, redactorului responsabil-șef, actualitățile politice, externe – interne; p. 4: "Casa bănățeană" – cu noutăți despre viața minoritară; pp. 5 – 6 – 7: Viața comunelor – cultură, politică-edilitare, administrație, drepturile cetățenești și economie-agricultură; pp. 8 – 9: foiletoane, un comentariu umoristic al săptămânii sub "Nod în papură", manifestările culturale-artistice, literare – cu medalionul poetic în care sunt și prezențe poetice și narative ale confracțiilor din România, Republica Moldova, Basarabia și de la cei din diasporă; p. 10: reportaje, note de drum; p. 11: Caleidoscop – tradiții sătești, planuri edilitare; p. 12: Oglinda panonică – economia, agricultura, vânatul-pescuitul; p. 13: Varia; p. 14: Mica publicitate și In memoriam; p. 15: știrile sportive și p. 16: programele TV și radio București, Timișoara, Reșița, Novi Sad etc. Ziarul este bogat ilustrat și inserează reclame economico-comerciale, ajutându-se în autofinanțare pe lângă cea din bugetul PA Voivodina. Ziarul n-ar ieși atât de bine fără ajutorul Ministerului Federal pentru drepturile minorităților, precum și fără ajutoarele donatorilor de aici și din străinătate.

De la începutul verii "Libertatea" va trece sub patronatul Consiliului Național al Românilor din Voivodina, recent înființat, în baza noii legi despre organizarea minoritarilor. Și încă nu-i certă condiția lui financiară. Odată ce a atins un nivel profesional de tot respectul și are cadre destoinice – de responsabilitate morală față de misiunea lor minoritară și de țară, credem că ziarul nu-și va schimba profilul, nici nu va da înapoi, că se va retușa, uneori, în funcție de materialul primit și de prioritatea informativă-educativă, cuprinzând și pe mai departe toate aspectele vitale ale românilor din Banatul Sârbesc – Voivodina, promovând

relațiile româno-române și româno-sârbe, ca să ne cunoaștem mai bine și să cimentăm multiculturalitatea panonică. Privind peste cinci decenii îndărăt, nivelul profesional ziaristic, dar mai ales cel lingvistic și literar-artistic al "Libertății" de început și de azi, afirmăm cu satisfacție că e o diferență colosală și că se tinde spre excepțional! Natural că nu numai datorită tehnicii moderne și numărului mai mare de ziariști, ci și nivelului lor profesional și angajamentului conștiințios la editarea ziarului. "Libertatea" de început avea, însă, o calitate aparte – prospețimea corespondențelor de la sate, critica, doleanțele cititorilor. Azi, "Libertatea" are corespondenți plătiți în mai multe puncte bănățene, inclusiv la Novi Sad și Vârșeț, Alibunar și Torac, iar aceștia redau părerile lor subiective care nu coincid, poate, cu cele majoritare, mai ales dacă lipsește o apostrofă la politiciile generale și locale. Încă mai lipsește și o prezentare mai analitică a unor probleme comunale, sătești, deoarece critica supără...

Revista "Lumina" – de literatură, artă și cultură – și-a început drumul cultural-artistic și literar-științific/umanist și misiunea sa după ședința scriitorilor de la Coștei din 11 august 1947, care l-a ales președinte pe scriitorul european de mai târziu Vasile/Vasko Popa, iar secretar pe prof. univ. dr. Radu Flora, dialectologul, scriitorul, lingvistul de mai târziu, prin transformarea "Libertății literare" din anul 1946 în "Lumina" din 1947, cu articolul de fond al lui Vasile Popa, "Drumul literaturii noastre", devenit program lungă vreme. Astăzi "Lumina" are 57 de ani. A trecut prin mai multe faze redacționale și a crescut și s-a maturizat odată cu maturizarea profesională, cultural-artistică, didactică și intelectuală a minorității noastre. La început a avut o direcție realist-tradiționalistă, apoi cu tendință spre modernism timidă. Inspirată din Coșbuc, Vlahuță, Eminescu, Creangă, Caragiale, apoi din Rebreanu, Camil Petrescu, Sadoveanu, cu trecere prin Bacovia, Arghezi, Blaga, Minulescu, spre N. Stănescu, M. Sorescu, Geo Bogza, I. Barbu, spre D.R. Popescu, F. Neagu, Bănulescu, Marin Preda etc., având ca redactori responsabili pe M. Avramescu, I. Bălan, R. Flora, Emil Filip, Sl. Almăjan, S. Lăzăreanu, ca-n ultimii ani de înflorire nouă să fie condusă de distinsul poet și ziarist Ioan Baba cu sârg și pricepere, lărgindu-și paleta. Acesta i-a dat un nou profil, larg și interesant, pertinent și valoros, punând accentul pe fluidul poetic, narativ și eseistic contemporan, nu numai minoritar, ci românesc, sârbesc și european. De aici colaborarea cu autorii și criticii de frunte din România, fără a neglija însă creația autohtonă originală și autentică. Întrepătrunderile au urcat și nivelul creației minoritare originale, ceea ce-i firește. Să nu mai vorbim de multiculturalitatea atotprezentă în coloanele "Luminii"; totuși, piscurile creative românești vor rămâne dominante.

Revista a trecut prin multe greutăți de ordin financiar, dar și redacțional. Până-n anii șaiszeci a avut numai aspirații realiste – pe înțelesul publicului neformat-"modernist", când s-a ajuns la disputa între tradiționaliști și moderniști din care au ieșit învingători cei tineri și revoluționari crescuți în climatul modernist franco-englez și european, așa că azi "Lumina" este o publicație de talie internațională și europeană prin conținut și realizare, nu numai ca aspect și intenție, datorită faptului că are colaboratori din toată lumea, că urmărește realizările celor mai proeminenți poeți și prozaatori actuali, dar mai ales ale românilor de pretutindeni, inclusiv din România, Republica Moldova, Basarabia, Bucovina,

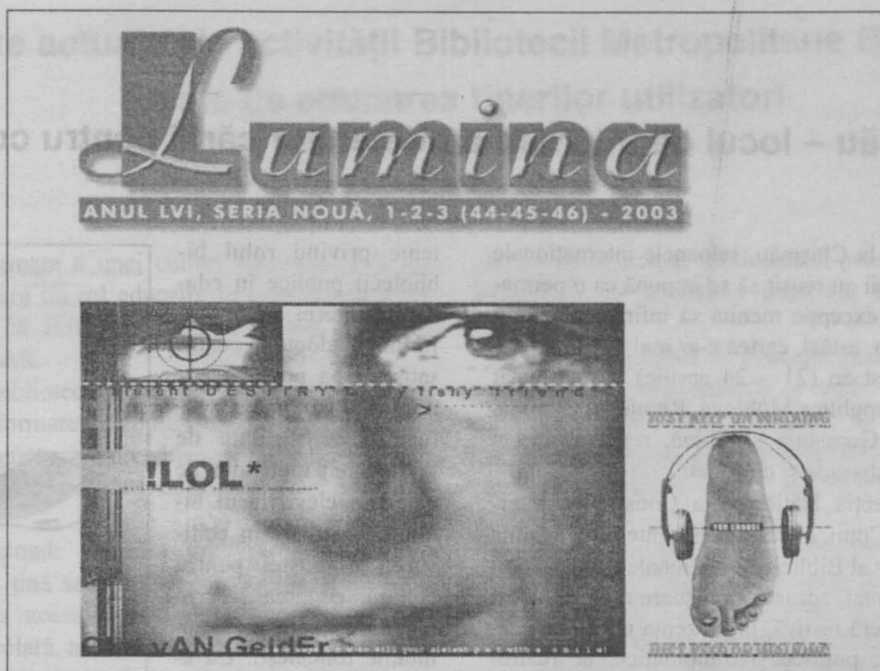
dar și diaspora noastră...

"Lumina" de ieri a fost didactic-instructivă, antologică, traducătoristică, publicând piese de teatru pentru necesitățile minoritare, poezii originale ale țăranilor, proză originală, aprovizionând Teatrul Popular Românesc din Vârșeț până la desființarea lui, apoi trupele sătești pentru Zilele de teatru ale românilor din PA Voivodina. Apărea ca număr dublu, de obicei, în funcție de mijloacele financiare. Cu misiune culturală, dar și cu implicări politice, referate etc. Din 1990 până-n 2000 a apărut trimestrial (3 numere) cu foarte mari dificultăți, grație ajutorului țării-mamă în hârtie, mai ales, iar azi nu ar fi posibilă apariția ei fără ajutorul Parlamentului PA Voivodina, dar și al Fondului pentru o Societate Deschisă Iugoslavia și Muntenegru precum și al altor societăți și donatori.

Ceva acum despre "Colecția Lumina" – serie nouă instaurată de inspiratul poet-redactor Ioan Baba. Colecția a început cu volumele omagiale *Metonimia Râulenilor* închinat poetului și prozatorului Miodrag Miloș la 65 de ani de viață, 1998 și *Probitate și hedonism* consacrat poetului și prozatorului Ion Marcoviceanu la 75 de ani, 1998, precum și prin *Compendiu bibliografic: Scriitori* al lui Ioan Baba, un breviar de istorie literară a românilor bănățeni din Voivodina – Serbia, 1997. Colecția se va îmbogăți cu: Mića Tumarić, *Vreme zatvora / Vremea închisorii* – satire, *Păzitor de adevăr*, aforisme, 2001 și 2000; Florentin Smarandache, *Paradoksistički stihovi / Distihuri paradoxale*, 2000, selecție și traducere Ioan Baba, apoi hărți poetice-antologice (mini) *Florilegiu bănățean*, *florilegiu basarabean*, care cuprinde 31 de poeme semnate de 31 de poeți de-ai noștri, respectiv 29 de poeme basarabene. Aceștia le urmează miniantologiile poezilor noștri: Vasile/Vasko Popa, *Cerul din pahar* – nouă poeme scrise în limba română și trei în limba sârbă; Slavco Almăjan, *Teiul spiral*; Nicu Ciobanu, *Depoetizare*; Ioan Baba, *Poemele D*; Vasile Barbu, *Dintotdeauna am murit singur*; Aurora Rotariu-Planjanin, *Singur ca noi* și, în fine, minieseuiri ale lui Adrian Negru, *Poetica picturală în iconografia bănățeană* privind arta bisericească din bisericile românești ale Banatului Sârbesc.

Această colecție a "Luminii" a rămas deschisă, așa că nu știm ce surprize noi și frumoase ne va aduce. Remarcăm că aceste hărți-împăturite de buzunar au fost potrivit concepute și frumos realizate artistic-grafic, cu portretele autorilor, cu un poem-facsimil dintre cele 30 de poeme ilustrative, cu date bio-bibliografice și o scurtă apreciere critică a redactorului Ioan Baba.

"Bucuria copiilor" (inițial "Bucuria pionierilor") a fost înființată încă de la primele începuturi editoriale ale Uniunii Culturale a Românilor din Voivodina, "Frăție și Unitate", apoi "Libertatea", când s-a simțit nevoia de a se face o educație "socialistă" copiilor noștri. Revista a avut ca redactori și colaboratori – învățători, apoi profesori, scriitori: M. Avramescu, I. Bălan, Miodrag Miloș, Cornel Mata, iar în ultimii ani distinsa poetă Eugenia Ciobanu-Bălțeanu. Revista ține legătura cu toate școlile primare românești și mixte, le vizitează și scrie despre activitățile lor cultural-artistice și științifice, dă portretele celor mai sânguincioși și talentați elevi care s-au remarcat la întrecerile școlare locale, provinciale și republicane, sprijină festivalurile artistice ale copiilor, tradițiile românești religioase și populare, activitățile cluburilor de specialitate și sportive, precum și cenaclurile

literare, publicând lucrările mai reușite ale elevilor.

Revista publică pagini din cei mai cunoscuți poeți și prozatori români și sârbi precum M. Sadoveanu, T. Arghezi, Otilia Cazimir, I. Creangă, G. Topârceanu, respectiv Desanka Maksimović, Mira Alečković, Dragan Lukić, Ljubivoje Ršumović, Duško Radović, Pero Zubac, Miroslav Antić. Unii dintre aceștia au devenit scriitori autentici și consacrați ai etniei noastre.

Revista "Tribuna tineretului" – "Tinerețea" a fost înființată ca organ al Uniunii Tineretului la Novi Sad în anul 1972, cu un profil variat, cultural-educativ, un mozaic de muzică, poezie, învățământ, turism, jocuri, sport etc.

Pornind de la "Bucuria copiilor", continuând cu "Tinerețea" și "Libertatea", mai ales, minoritatea română din Iugoslavia a ajuns la apogeul său spiritual – revista "Lumina". Copiii – școlarii, liceenii, normaliștii și studenții formați abia după al doilea război mondial în noile condiții statale sârbești din sânul minoritar vor deveni corifeii acestei noi spiritualități și vor duce torța limbii și tradițiilor – identității românești pe aceste meleaguri.

Editura **Libertatea** din Panciova a luat ființă după desființarea editurii "Frăție și Unitate" a Uniunii Culturale a Românilor din Voivodina – Iugoslavia și prin fuzionarea cu săptămânalul "Libertatea", devenind o casă de presă și editură. La început a publicat cărți de propagare a științei, unele broșuri politice, ca să treacă apoi la cele beletristice și științifico-culturale, fără multă ideologizare, de interes minoritar. Editura **Libertatea** se poate mândri astăzi cu peste 700 de titluri publicate și multe diplome de merit de la instituții din România.

Iată colecțiile ei: Ediția ALFA: poezii, proză; Ediția CB – Cartea bilingvă; Ediția ESILA: eseuri, studii și istorie literară; Ediția traduceri, preponderent din limba sârbă în limba română, iar acum mai des și din limba română în limba sârbă; Ediția AFORISME; Ediția BICON – Biblioteca de literatură contemporană; Ediția BICOT – proză pentru copii și tineret, Biblioteca DIP-Logos – instrucție, învățământ, didactice; Ediția MAC – monografii, studii monografice; DILEX – dicționare, ghiduri, lexicoane, precum și Ediția

BOA – Opere alese etc. Există și Ediția Debuturile editoriale.

Editura **Libertatea** este azi stâlpul publicisticii spiritualității noastre din Serbia și Muntenegru. La un nivel greu de atins și susținut ea ne legitimează ca minoritate de frunte în palmaresul editorial al maghiarilor, rutenilor, slovacilor, croaților, rromilor și bunievților din Voivodina, punându-ne la umăr cu producțiile sârbești de pe aceste meleaguri. Anul editorial 2003 dovedește cele spuse cu prisosință.

Iată titlurile: Ivo Muncian, *Cer violet / Ljubičasto nebo*, pseudo-jurnal parizian; Ion Minulescu, *Acuarelă / Jon Minulesku, Akvarel*, bilingv, în traducerea lui Mihai-Mihajlo Avramescu-Avramescu; Ion Marcoviceanu, *Cronologia unei vieți*; Marius Mureșan, *Dincolo de curcubeu*, poezii; Olimpiu Baloș, *Versuri pentru mileniul trei*; Marcela Zăria, *Semne-n vânt*, versuri; Florina Țăran, *Negustor de vorbe goale*, aforisme; Aurora Rotariu Planjanin, *Umbrele pașilor*, versuri; Maria Păuța Gașpăr, *Floare în fereastră*, proză; George M. Frișcan, cu un volum de schițe din viața bucureștenilor; Jon Iljesku-Ion Iliescu, *Integracija i globalizacija / Integrare și globalizare – Viziunea românească*, traducere de prof. univ. dr. Milan Vanku; Slavco Almăjan, *Hacienda cu beladone*, eseuri, continuare a volumului *Metagalaxia minoritară*; Vasile Mircea Zaberca, prof. univ. din Reșița, *Românii de peste fruntarii*, studii despre trecutul istoric al românilor din Banatul Iugoslav – Sârbesc cuprinzând aproape două secole; *Almanahul Libertatea*, un volum în tradiția calendarelor bănățene.

Pentru anul editorial 2004 Editura **Libertatea** are deja peste 20 de manuscrise – proză, publicistică, monografii. Speră să realizeze baremi două treimi din aceste opere originale. Deja a apărut *Lexiconul* lui Costa Roșu, cel mai zelos cercetător – lexicograf, folclorist, ziarist și publicist, intitulat *Personalități românești din Voivodina*, pe un parcurs de două veacuri, cu o prefață substanțială de prof. dr. Valeriu Leu din România.

Beograd, 25 martie 2004

Eveniment

Chișinău – locul de întâlnire a prietenilor cărții pentru copii

Lansate acum 8 ani la Chișinău, saloanele internaționale de carte pentru copii au reușit să se impună ca o permanență culturală de excepție menită să infirme parcă un trist adevăr potrivit căruia, astăzi, cartea n-ar mai avea căutare.

La ediția din acest an (21 – 24 aprilie) au participat peste 90 de edituri din Republica Moldova, România, Ucraina, Rusia, Belarus, Franța, Germania și China, reprezentate în cadrul manifestării de ambasade și consulate.

Organizată de Secția Națională a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii, al cărei președinte este doamna Claudia Balaban, director al Bibliotecii Naționale pentru Copii “Ion Creangă” din Chișinău, această sărbătoare a cărții a fost inaugurată, într-o atmosferă festivă, în prezența unor personalități ale vieții culturale, politice și diplomatice, la Teatrul Republican de Păpuși “Licurici”, unde s-a desășurat și Salonul propriu-zis, fiind expuse în standuri circa 2.000 de titluri noi. Eroii zilei au fost copiii, fiecăruia dintre micuții care au pășit pragul Salonului fiindu-i adusă în dar cartea-surpriză, *ÎnvațăMinte din vorbă CuMinte* de Aurel Scobioală, apărută la Editura “Prut Internațional”.

Pe parcursul celor patru zile ale Salonului au avut loc 70 de lansări de carte, întâlniri cu cititorii, discuții, recitaluri, desfășurate atât la Teatrul “Licurici”, cât și la bibliotecile din oraș. Printre editurile care au prezentat cele mai multe cărți s-au aflat “Litera” și “Prut Internațional” din Chișinău, “Trinitas” din Iași și “Augusta” din Timișoara.

Dintre lucrările lansate cu acest prilej semnalăm: *Victoria speranței* de Aurelian Silvestru, *Toamnele lui Adam* de Gheorghe Calamanciuc, *Micșorarea distanței* de Leo Butnaru, *Atlet moldav* de Emilian Marcu, *Un secol de arte frumoase la Iași* de Valentin Ciucă, *Părintele Dumitru Stăniloae în conștiința contemporanilor* de Florin Pâslaru, *Ștefan cel Mare și Sfânt: mit și adevăr* de Ștefan Gușă, *Acuarelele vulnerabile* de Maria Mănucă, *Philobiblon mureșan. O viață printre oameni și cărți* de Dumitru Poptămaș, *Inventatorul de cuvinte* de Oana Lazăr, *Poemul scurt al lungii mele vieți – 10 poeme (duble) de dragoste și Din foc și din gheață* de Carolina Ilica.

Prezentările noutăților editoriale apărute au fost făcute de personalități prestigioase ale vieții culturale românești de dincolo și dincoace de Prut, dintre care menționăm pe acad. Mihai Cimpoi, scriitorii Ion Hadârcă și Leo Butnaru, criticul literar și eseistul Adrian Dinu Rachieru, istoricul literar Cătălin Bordeianu, prof. Grigore Ploieșteanu, scriitorul Constantin Bostan, prof. Elena Leonte și prof. Catinca Agache ș.a.

În afara expozițiilor de carte, programul Salonului a inclus atelierele “Instruirea bibliotecarilor: oportunități și experiențe europene” (formator: prof. univ. dr. Mircea Regneală, director al Bibliotecii Centrale Universitare București) și “Site-uri web pentru copii” (formator: prof. univ. dr. Hermina Anghelescu, Library and Information Science Program, Universitatea de Stat Wayne, SUA), precum și simpozionul “Bibliotecă – suport pentru educația și formarea copiilor”, desfășurat la Bi-blioteca “Onisifor Ghibu”, având ca moderator pe doamna dr. Lidia Kulikovski, director general al Bibliotecii Municipale “B. P. Hasdeu” din Chișinău. În lucrările prezentate și discuțiile purtate în cadrul simpozionului au fost abordate

teme privind rolul bibliotecii publice în educarea tinerei generații, formele adoptate pentru satisfacerea nevoilor comunității, animația lecturii ca modalitate de favorizare a motivației de a citi la elevi, locul bibliotecii școlare în cultivarea dragostei pentru cultură, editarea și promovarea cărții în comunitățile românești. Cu acest prilej, semnatul rândurilor de față a susținut comunicarea cu titlul *Aspecte actuale ale activității Bibliotecii Metropolitane București legate de educarea tinerilor utilizatori*, prezentând, totodată, numărul special al revistei “Biblioteca Bucureștilor”, apărut cu ocazia sărbătoririi a 35 de ani de activitate a Bibliotecii pentru copii “Ion Creangă” din București, precum și un C.D. pe această temă.

Toate comunicările și prezentările făcute s-au bucurat de un interes real în rândul participanților, fiind apreciate drept contribuții utile, novatoare pentru activitatea de viitor a instituțiilor implicate.

Programul a cuprins, de asemenea, o întrunire a copiilor – laureați ai concursurilor naționale și internaționale de creație literară cu genericul “Ispita cuvântului”, iar activitatea Salonului a fost reflectată în programul radiofonic interactiv “Carte dragă, luminezi ca un soare în amiezi”.

În finalul manifestării a avut loc ceremonia de decernare a premiilor Salonului Internațional de Carte pentru Copii, ediția a VIII-a, reprezentantului Bibliotecii Metropolitane București fiindu-i conferită diploma pentru fidelitate și sprijin în organizarea Salonului.

Manifestarea de la Chișinău s-a dovedit un loc extrem de potrivit pentru crearea și consolidarea unor punți de prietenie între oameni care slujesc același ideal nobil: cartea pentru copii. Și tot copiii ne-au reamintit, încă o dată, că o carte care le este destinată trebuie să fie iubită și înțeleasă și de oamenii mari, doar astfel fiind posibilă venirea unei generații care apreciază cartea și are un sentiment de pietate față de ea.

Sunt argumente temeinice menite să suscite o încredere bine motivată în valoarea și eficiența unor asemenea acțiuni și, de ce nu, temeuri în așteptarea cu mult interes a ediției din anul următor a Salonului Internațional de Carte pentru Copii de la Chișinău.

(I. C.)

Aspecte actuale ale activității Bibliotecii Metropolitane București legate de educarea tinerilor utilizatori

Ion CONSTANTIN

In procesul de formare a unei culturi informaționale, biblioteca publică are un rol educativ în continuă creștere, funcția acesteia ca instituție complementară școlii devenind tot mai ofensivă.

Programele bibliotecilor sunt orientate într-o măsură tot mai mare spre formarea și educarea generațiilor tinere, asigurând informația necesară pregătirii copiilor, atât din faza preliminară intrării la școală, cât și în diverse etape ale procesului educativ.

Pentru a răspunde nevoilor tinerilor utilizatori, bibliotecile trebuie să țină seama de specificul psihosocial al acestora. Importanța acestei categorii, care cuprinde preșcolarii, populația școlară, adolescenții și tinerii, rezidă în faptul că ea este în formare și constituie viitorul public adult și de vârstă a treia. Acest public reprezintă de asemenea viitorul electorat de care vor depinde politica țării și politicile regiunii, alegerea cu sau fără discernământ a autorităților locale și a celor la nivel național.

Ca atare, miza educației acestui public este fundamentală, de calitatea lui intelectuală, socială, morală și civică depinzând calitatea vieții în viitor.

Rezultă așadar că alături de școală, și chiar în mai mare măsură, biblioteca joacă un rol decisiv în viața comunitară.

Spre deosebire de școală, care are caracter obligatoriu, biblioteca nu este percepută ca un spațiu coercitiv. Copiii, adolescenții și tinerii neinformați și needucați pot să o ignore, dar nu să o considere ca mediu ostil. Dimpotrivă, în cazul unei

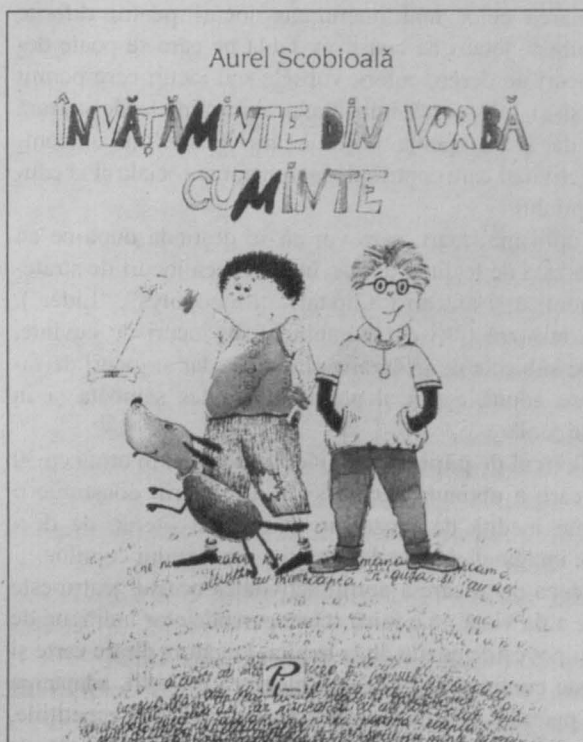
politici de animație, biblioteca îi poate atrage, oferindu-le o modalitate de evaziune pozitivă, o formă agreabilă de cunoaștere.

Această formă de educație, prin caracterul său benevol și "spontan", le cere subiecților implicați mai puțin efort, fiind adaptată nivelului lor, ajutându-i să obțină satisfacții până atunci necunoscute. Aceste satisfacții de natură intelectuală pot avea un impact deosebit asupra ameliorării calității umane a individului.

Toate acestea constituie argumente peremptorii că biblioteca poate fi, pentru unele categorii de public, o alternativă la procesul de învățământ sau un adjuvant necesar.

Bibliotecile oferă resursele lor informaționale profesorilor, elevilor și părinților pentru sprijinirea activității de învățământ și extinderea posibilităților acesteia. În acest sens, bibliotecile îi ajută pe elevi să-și dezvolte deprinderile de studiu continuu și capacitatea de a folosi eficient informația.

Obiectivul de bază al bibliotecii publice îl constituie deprinderea utilizatorilor cu accesul la informația pertinentă, corectă și la obiect. Tinerii utilizatori trebuie să fie educați și învățați să caute informațiile esențiale, constructive, precum și conștientizați că mai multă informație le asigură un plus de cunoaștere, ceea ce înseamnă o capacitate sporită atât în formarea propriei personalități, cât și în afirmarea rolului lor în societatea civilă și în viața socială. Se urmărește însușirea de către cititorii tineri a tehnicilor de regăsire a informației în documentele de bibliotecă, formarea gustului pentru lectură și

învățarea tehnicilor moderne de muncă intelectuală și de folosire a echipamentelor performante, astfel încât să nu le fie îngreunată tinerilor utilizatori libertatea de a descoperi singuri informația. Un accent deosebit se pune pe folosirea eficientă a spațiului anume amenajat pentru lectură, în scopul valorificării corespunzătoare a informațiilor existente în lucrările ce fac parte din "Fondul de referință".

Biblioteca Metropolitană București desfășoară o activitate susținută pentru formarea și educarea tinerilor utilizatori cuprinși în diferite forme de învățământ, în cadrul celor 9 biblioteci pentru copii ("Ion Creangă", "V. Alecsandri", "Otilia Cazimir", "G. Călinescu", "C. Dobrogeanu-Gherea", "Elena Farago", "Emil Gârleanu", "Petre Ispirescu", "George Topârceanu").

Din multitudinea activităților de profil desfășurate de Biblioteca Metropolitană ne vom opri asupra a două dintre experimentele reușite la Biblioteca "Ion Creangă", și anume:

Ludoteca este un spațiu special amenajat pentru familiarizarea copilului mic și foarte mic cu practicile lecturii, cu cărți și reviste. Numele acestei forme de pregătire a viitorului cititor vine din latinul *ludere* = a se juca. Ideea de bază o constituie îmbinarea jocului cu lectura, astfel încât trecerea de la joc și ascultat povești la lectura propriu-zisă a acestor povești de către fiecare copil să fie cât mai ușoară, iar biblioteca să fie în mintea copiilor un loc plăcut la care să dorească să revină. Cărți rezistente, din material plastic, cu imagini colorate, le mediază cunoașterea lumii. Într-o asemenea ambianță se produce socializarea copilului și accesul la un spațiu în care el învață ceva fără să-și dea seama, cu plăcere și fără efort. Obișnuit cu o asemenea practică, el va manifesta curiozitate intelectuală, se va dezvolta mai repede și mai complet, nu se va simți intimidat de bibliotecă.

Ludoteca este o anticameră a lecturii. Sala are un mobilier special, culorile sunt atractive (roșu și crem), cărțile sunt pline de ilustrații și de scurte texte în limbile română, engleză, franceză, germană, italiană.

Ca element de noutate, foarte apreciat de public, a fost achiziționarea celor mai interesante jocuri pentru diferite vârste: cuburi, jocuri de construit, tablă pe care se poate desena, blocuri de desen, culori, vopsele sau jocuri care permit copiilor să-și folosească imaginația, cunoștințele de cultură generală dar și inteligența. În jurul cărții se dezvoltă un complex de activități care contribuie la integrarea socială și la educarea copilului.

Copiii mai mari, care vor să se destindă după ce au învățat la sala de lectură, găsesc în Ludotecă jocuri de strategie economică și afaceri ("Capital", "Monopolys", "Lider"), strategie militară ("Risc"), scrabble, șah, jocuri de cuvinte, puzzle pe subiecte de geografie și istorie, dar și jocuri de familie care adună copiii și părinții mai ales sâmbăta și în vacanțele școlare.

Teatrul de păpuși "Licurici", întemeiat în urmă cu 30 de ani, care a obținut succese și în afara țării, constituie o modalitate inedită de prezentare a textului literar, de dezvoltare a imaginației și de descoperire a talentului copiilor.

Ideea de la care a pornit activitatea acestui teatru este aceea de a da viață pe o mică scenă personajelor îndrăgite de copii din poveștile auzite de la bunici. Legătura dintre carte și teatru este continuă și începe cu alegerea poveștii, adaptarea textului pentru scenariu. Confecționarea păpușilor, repetițiile, imprimările, amenajarea scenei, realizarea decorurilor etc. au

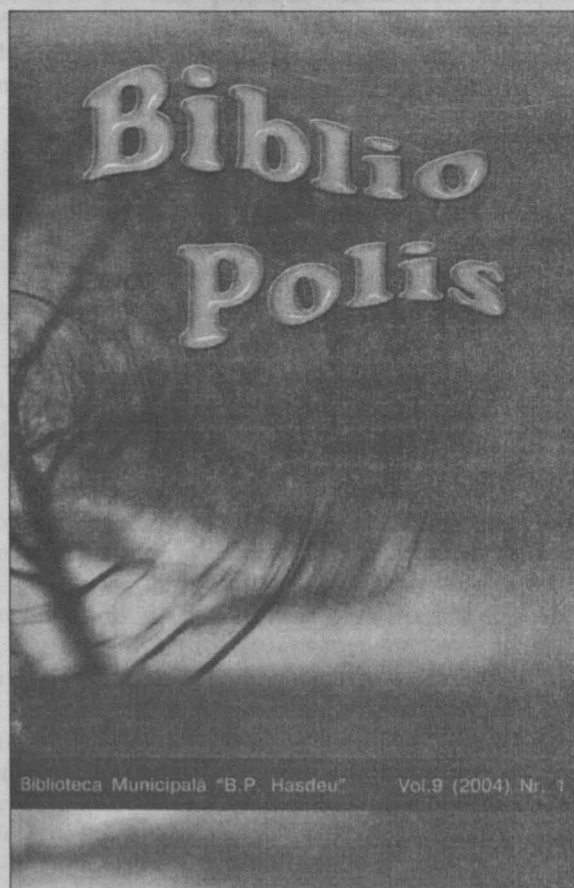
loc în atelierul special, existent în cadrul teatrului, întreaga organizare având un farmec deosebit, de la amenajarea spațiului și până la pelerinajul zilnic al copiilor deveniți păpușari, dar și confecționeri, mănuitori, designeri, sunetiști, actori.

Biblioteca organizează concursuri în diferite formule, anunță cele mai interesante achiziții, organizează expoziții cu desene ale copiilor, oferă premii constând în cărți primite ca donații. Toate aceste activități atrag și copii din categoriile defavorizate. Teatrul "Licurici" dă spectacole în casele de copii, oferind o bucurie și o posibilitate de cunoaștere și celor care, altfel, nu au acces la teatru și carte.

Teatrul "Licurici" a oferit spectacole în parcuri, făcând cunoscută secția pentru copii și unui public din cartiere cu puține facilități culturale. "Fantezia creatoare și imaginația, specifice în cea mai mare măsură vârstei copilăriei, reprezintă o sursă inepuizabilă pentru un teatru de păpuși, iar farmecul specific marionetelor și complexitatea unui spectacol de păpuși au găsit un câmp foarte favorabil de acțiune pentru copii" – aprecia dna Gabi Stamatiade, responsabilă acestui program de acțiune culturală la Biblioteca Metropolitană.

Activitatea teatrului este foarte apreciată de spectatorii și colaboratorii Bibliotecii: școli, grădinițe, case de copii, asociații care se ocupă de îngrijirea copiilor aflați în dificultate, case de cultură ale unor instituții guvernamentale etc.

Ac aceste modalități vizează atragerea spre bibliotecă a unui număr cât mai mare de copii de toate vârstele, urmărindu-se apropierea lor de carte, în condițiile cunoscute ale competiției dure cu celelalte tentații oferite de mass-media (televizor, film, jocuri pe calculator etc.).

Apariție editorială

Volumul omagial *In memoriam I. Fischer*

Julieta MOLEANU

Versul horatian “Nu voi muri întreg, din mine o parte, partea cea mai mare, va înfrânge Moartea” (tr. N. I. Herescu, *Opera Omnia*, Ed. Univers, 1980) intră în rezonanță cu personalitatea regretatului Iancu Fischer, profesor la Catedra de Filologie Clasică a Universității bucureștene. Contribuțiile sale la reviste prestigioase din Helsinki și New York au continuat să apară și la un an după tragica sa dispariție din 2002.

Acest vers a fost ales cu pricepere și dăruire de coordonatorii volumului omagial *In memoriam I. Fischer*, apărut de curând la Humanitas. În cea mai mare parte, apariția volumului se datorează la fel de ilustrei colege a profesorului, d-na profesoară Lucia Wald, care prin girul intelectual al Domniei Sale a reușit să adune între aceleași coperti numele filologilor clasici români din diverse universități din țară și din străinătate.

Primele 25 de pagini cuprind bibliografia lucrărilor profesorului Fischer, scrise în cei 55 de ani de activitate științifică și didactică la Universitatea din București, unde a ținut cursuri de latină, greacă și micenologie, un domeniu puțin abordat în țară. Pe lângă lucrările științifice care l-au impus ca latinist de marcă, îndeosebi, ca filolog clasic, în general, și ca editor de texte ale unor clasici români, prof. Fischer s-a distins și prin luările de poziție în diversele foruri educaționale, față de studiul limbii latine în învățământul preuniversitar, indispensabil unui învățământ umanist de calitate în România.

Contribuțiile colegilor și discipolilor la acest volum omagial sunt de multe ori însoțite de relatări succinte, menite să dezvăluie aspectele complexe personalității ale Profesorului.

Cercetarea întreprinsă de Traian Diaconescu asupra

elementelor de limbă română în manuscrisul latinesc *Codex Bandinus*, care cuprinde relatarea vizitei misionarului catolic Marco Bandini la mijlocul veacului al XVII-lea în Moldova, își datorează inspirația, după mărturisirea autorului, discuțiilor cu Profesorul, colaborator la *Istoria limbii române* a Academiei Române (spre a menționa doar opera majoră prin care s-a impus ca bun cunoscător al limbii române comune, sau proto-românei).

Ana-Cristina Halichias semnalează o cronică a preotului ucrainean greco-catolic Mihailo Lučkai, întocmită la Ujgorod în 1842, în latină și ucraineană, descoperită în 1962. Tratarea subiectului originii popoarelor din spațiul carpato-danubiano-pontic este tributară metodologiei școlii de la Göttingen. Recursul la numeroase surse face din argumentația cronicarului o mărturie pertinentă despre romanitatea poporului român. Pasajele selectate și traduse de autoarea articolului vin în sprijinul acestei idei enunțate la începutul prezentării.

Articolul lui Tudor Dinu, asistent la Secția de greacă medievală și modernă a Universității din București, care există din 2001, ca expresie a dorinței profesorului Fischer de instituționalizare a acestor studii deosebit de importante pentru România Europei răsăritene, este dedicat unei investigații de bizantinologie: *Intervenția divinității în istorie. Nikephoros, Patriarhul Constantinopolului – ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΥΝΤΟΜΟΣ “Istoria succintă”*. Pe fondul acutei crize între iconoclaști și iconodoli, patriarhul, care se opune deciziei împăratului Leon al V-lea de interdicere a cultului icoanelor, prezintă cu sobrietate și lipsit de fanatism instanțe prin care divinitatea și-a săvârșit lucrarea, prin ajutor sau pedeapsă. Mergând pe aceste două coordonate ale intervenției auxiliare sau punitive, metodologia expunerii este dihotomică: patriarhul expune evenimente percepute direct de el sau recurge la *argumentum auctoritatis*, atribuindu-le unor personalități istorice, salvagardându-și astfel o detașare de unde poate consimți sau reproba liber acele fapte.

Contribuția profesorului Eugen Cizek ne aduce în fața unei instanțe din opera lui Tacit, care intră în intertextualitate cu Titus Livius și Salustius, cei doi istorici din perioada Imperiului Roman, cărora cel dintâi le datorează mult, fie și numai din punct de vedere stilistic. Instanța citată din Tacitus (“leacurile rămân în urma rețetelor”) are în opera lui Titus Livius o nuanță peiorativă și face aluzie la aceeași alegație din opera lui Salustius. Un exercițiu exegetic de finețe ne dezvăluie cauza acestei intertextualități: “Așadar, Tacit se manifestă în primul rând ca un salustian parțial, până la o anumită limită, și doar în al doilea rând ca un livian încă mai parțial, până la o limită inferioară celei atribuite salustianismului”. (p. 129)

Articolele citate dau imagine despre complexitatea subiectelor tratate în volumul omagial *In memoriam I. Fischer*, între care câteva se deosebesc prin originalitate, dar toate deopotrivă se caracterizează prin rigurozitate științifică.

Catalog

Irina MAVRODIN, Centrul de aur

Editura Scrisul Românesc, Craiova, 2003, 112 p.

Miracol repetat

să mă bucur / să mă bucur și să cânt / laude creației monotone // care mi se dezvăluie / abia acum / miracol repetat // cu fiecare nouă dimineață / care îmi mai este / dată.

Porunca

tu cea care știi / că totdeauna / totul e pierdut / și că niciodată // nimic nu e pierdut / scrie un poem / în fiecare dimineață / o Rugăciune // prin care mulțumește-I / Celui de Sus / că mai ai încă ochi / să vezi / Lumina Sfântă a Zilei.

Lucia OLTEANU, Declarație de avere – Neștiuți sau celebri

Editura Viitorul Românesc, București, [f. a.], 248 p.

Tudor Arghezi, Nicolae Labiș, Geo Bogza, Mihail Sadoveanu, Marin Preda, Paul Anghel, Malvina Urșianu, Dan Pița, Nichifor Crainic, Sabin Bălașa, Marin Sorescu, George Bacovia, Petru Dumitriu, Otilia Cazimir, Maria Tănase, Lucian Pintilie, Elisabeta Bostan, Mircea Veroiu, Hary Brauner – *“Oameni simpli, neștiuți, sau oameni celebri, pe care deopotrivă am avut norocul să-i cunosc prin gesturile lor de neuitat, aceasta e zestrea pe care am strâns-o.*

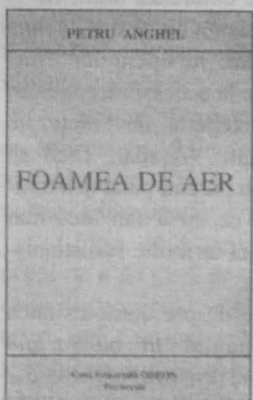
Iată «Declarația mea de avere»!”

Ion BRAD, Blajul nostru cel de toate zilele

Editura Pegasus Press, București, 2004, 207 p.

... nu poate fi nici o localitate din țara noastră al cărui nume să încapă mai firesc într-o rugăciune decât numele Blajului. Dacă n-ar fi decât faptul că aici s-a scris pentru prima oară cu litere latine “Tatăl nostru” și tot aici s-a tipărit, la 1795, cea de-a doua Biblie românească, tălmăcită de călugărul-poet Samuil Micu, ale cărei texte au fost reluate, parțial și succesiv, de toate edițiile Cărții Cărților până la jumătatea secolului 20. Deci, “Blajul nostru...”

Petru ANGHEL, Foamea de aer

Casa Editorială ODEON, București, 2003, 128 p.

... un tradițional coborător din spiritualitatea transilvană. Sentimentul istoriei, al familiei și al peisajului autohton, constituie tematica sa majoră... Poetul este când delicat, când vehement. Versurile au fluente elegiace, irizări nostalgice sau tonalitatea aspră a imprecăției. Laudă patria sau îi înfierează dușmanii în accente de litanie neagră specifice lui Octavian Goga... Întâlnim aici unele dintre cele mai sensibile, mai necontrafăcute versuri despre patrie din lirica noastră actuală.

(Petru Poantă)

Aldous HUXLEY, Minunata lume nouă. Reîntoarcere în minunata lume nouă

Traducere și note de Suzana și Andrei Bantaș. Prefață și tabel cronologic de Dumitru Ciocoi-Pop, Editura Polirom, Iași, 2003, 477 p.

În contextul anului 1948, romanul 1984 părea teribil de convingător. Dar, la urma urmei, tiranii sunt și ei muritori, iar vremurile se mai schimbă. Evenimentele recente din Rusia și noile cuceriri ale științei și tehnologiei i-au răpit cărții lui Orwell o parte din verosimilul ei înfriorător. Un război nuclear fără îndoială că ar reduce prorocirile tuturor la o simplă glumă. Dar, presupunând, pentru moment, că Marile Puteri și-ar înfrîna într-un fel sau altul dorința de a ne distruge, putem spune că acum Minunata lume nouă pare a avea mai multe șanse de a deveni realitate decât 1984. (Aldous Huxley, 1958)

Kazuo ISHIGURO, Pe când eram orfani

Traducere de Magda Teodorescu, Editura Polirom, Iași, 2003, 399 p.

Roman polițist și fabulă politică, Pe când eram orfani confirmă locul cucerit de Ishiguro printre cei mai îndrăzneți și provocatori romancieri britanici. ("The Guardian")

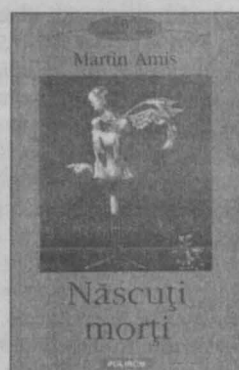
Pe când eram orfani va rămîne în mintea cititorilor ca o scriere fascinantă și plină de imaginație, de o inteligență și un gust copleșitoare. (Joyce Carol Oates)

Martin AMIS, Născuți morți

Traducere și note de Irina Horea, Editura Polirom, Iași, 2004, 360 p.

"Sclipitor" s-ar putea să nu fie primul cuvînt care îți vine în minte pentru a caracteriza un roman în care amănuntele șocante se găsesc într-o concentrație atît de mare ca în Născuți morți. Cu toate acestea, versiunea lui Amis asupra viitorului întunecat sortit unei societăți dependente de sex și droguri are un stil atît de spumos și este atît de obsedată de invenții verbale, încît "sclipitor" se impune de la sine. (Julian Barnes)

Jonathan COE, Clubul putregaiurilor

Traducere și note de Radu Paraschivescu, Editura Polirom, Iași, 2004, 512 p.

Romanul lui Jonathan Coe poate fi descris ca un album rock progresiv din care aflăm cum e să fii un adolescent talentat în anii '70, să înveți la o școală cu ștaif și să asculți formații ca Yes și Gentle Giant. De fapt, e un dublu album: Jonathan Coe a intrat deja în studio pentru a înregistra o continuare a Clubului putregaiurilor, care își va aduce eroii în anii '90. ("The Guardian")

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Dezvoltarea Colecțiilor al Bibliotecii Metropolitane București

Agenda culturală

Eternele efemeride

Vineri, 16 aprilie a.c., în prezența domnilor Vasile Gherasim, primarul Sectorului 1 București, și dr. Florin Rotaru, directorul general al Bibliotecii Metropolitane București, precum și a unui numeros public, la Biblioteca-filială DIMITRIE BOLINTINEANU a avut loc vernisajul unei inedite expoziții itinerante de fotografie artistică **POZE CU ACTORI**. Sutele de imagini reprezintă "o filă din posibila colecție a icoanelor teatrului românesc". Afirmăție a regizorului David Reu, cu care nu putem să nu fim de acord, domnia sa fiind realizatorul acestor originale și sugestive crâmpie de viață a slujitorilor scenei românești. Fapt argumentat și de o altă declarație a domniei sale: "A aduna străluciri din aparițiile actricești, similare cu cele stelare arătate în Efemeridele Observatorului Astronomic pentru un cer atât de bogat ca al Bucureștiului, este o aventură".

Actrița Rodica Popescu-Bitănescu a subliniat, cu optimismul molipsitor care o caracterizează, impactul deosebit pe care îl au aceste fotografii în mișcare, pline de viață asupra privitorului. Unii vor dori să-i cunoască, alții vor vrea să-i revadă pe cei surprinși în cadre nemuritoare. Fiecare imagine ascunde o întreagă istorie, de cele mai multe ori o îndelungată carieră artistică de succes pe scenele teatrelor bucureștene. A face nominalizări, ar însemna să facem discriminări. Firesc este să vă îndemnăm să vizionați expoziția care va fi itinerată prin mai multe locații bucureștene. În toamnă o veți găsi la o altă filială a Bibliotecii Metropolitane București situată în cartierul Titan: Biblioteca LIVIU REBREANU (bd. Lucrețiu Pătrășcanu, 13; tel. 340.01.10).

O parte din aceste fotografii au fost reproduse în albumul *Eternele efemeride; actori ai teatrelor dramatice bucureștene în toamna lui 2003*, apărut în deosebite condiții grafice la editura Reu Studio.

Sergiu GĂBUREAC

O poveste de aproape jumătate de secol
despre cărți, copii și o clădire

La 23 aprilie 2004 Biblioteca "Ion Creangă", filială a Bibliotecii Metropolitane București, a împlinit "venerabila" vârstă de 35 de ani de la înființare și de activitate într-o frumoasă clădire din str. Christian Tell nr. 10, a cărei istorie se confundă pe aproape o jumătate de secol cu istoria bibliotecii publice.

La această adresă, încă din 1963, a funcționat biblioteca publică "Alexandru Vlahuță" care a devenit în 1969 secția pentru copii a bibliotecii orașenești "Mihail Sadoveanu", cu statut de bibliotecă-pilot. Sistemul de aranjare, cataloagele, structura și concepția de organizare au fost influențate de modelul german de funcționare a bibliotecilor pentru copii.

De la înființare și până acum această bibliotecă a evoluat din toate punctele de vedere.

Astăzi, biblioteca este o modernă și frumoasă instituție de profil care își primește utilizatorii într-un ambient plăcut, cu elemente de mobilier nou și modern, cu o funcționalitate bine determinată a fiecărui spațiu și o tehnologie informațională adecvată activităților pentru copii: televizor, video, calculatoare, în curând Internet, teatru de păpuși. Copiii au acces la un fond de publicații bogat (în limbile română, engleză, franceză, germană, italiană etc.) pentru împrumut la domiciliu, sală de lectură, LUDOTECĂ, sală de expoziții, iar teatrul de păpuși "Licurici" prezintă în fiecare sâmbătă, într-un spațiu special amenajat, spectacole sau repetiții cu public.

Despre începuturile activității și despre primii bibliotecari am considerat necesar să vorbim într-un cadru festiv, să transformăm o dată calendaristică într-o sărbătoare a cărții, a copilăriei, a unei profesii – aceea de bibliotecar.

Biblioteca "Ion Creangă" este o instituție de cultură pusă în slujba copiilor, are mulți prieteni și colaboratori care au fost prezenți la sărbătoare.

Colectivul actual al instituției a organizat această manifestare ca un eveniment pentru noi, bibliotecarii, ca un omagiu adus celor care au lucrat aici timp de aproape o jumătate de secol.

A fost sărbătorirea unei instituții, a unei profesii, a unor generații de oameni care au dovedit nu numai profesionalism în această activitate dar și-au pus și o părțică din sufletul lor în relația cu micii cititori.

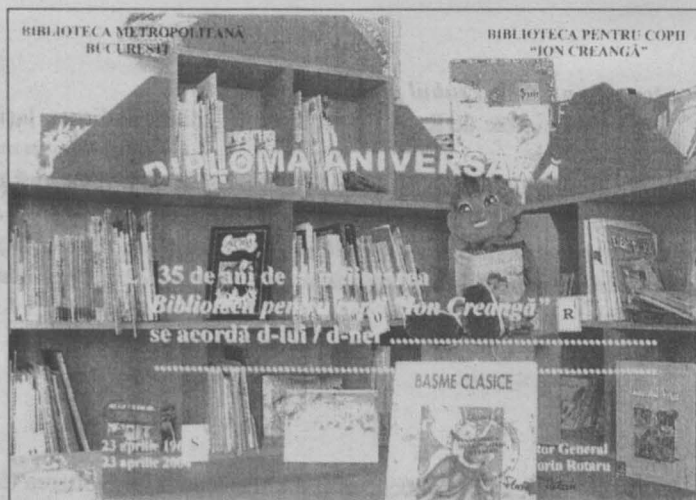
Pentru colegii noștri care au lucrat în această bibliotecă, pentru colaboratorii noștri cei mai apropiați, pentru păpușarii mari și mici și pentru cei mai fideli cititori au fost pregătite premii și diplome care să rămână amintiri plăcute legate de o perioadă din viață și de povestea unei case a cărții pentru copii.

Programul zilei a cuprins: premiarea cititorilor, bibliotecarilor și colaboratorilor fideli; vernisajul expoziției de desene *Lumea copiilor desenată de actorul IURIE DARIE; concert de muzică clasică* susținut de profesorii Monica Vlad – vioară; Laura Toth – pian; Răzvan Grigorescu – chitară, Doina Dumitrașcu – coordonator, de la Școala de muzică și arte plastice nr. 1.

Pentru cei mai mici participanți la sărbătoare, sâmbătă 23 aprilie 2004, teatrul de păpuși "Licurici" a prezentat mai multe spectacole.

A fost prezentat "Suplimentul" revistei "Biblioteca Bucureștilor", alcătuit de redacția revistei, ca un memento al acestei aniversări.

Delia NISTOR

Calendar

mai 2004

- ◆ 1 mai. **Ziua Internațională a Muncii**
- ◆ 1 mai 1859. 145 de ani de la nașterea lui **Alexandru Philippide**, filolog și lingvist, întemietor al Școlii Lingvistice de la Iași (1 mai 1859 – 11 aug. 1933)
- ◆ 1 mai 1929. 75 de ani de la nașterea lui **Virgil Bota**, biochimist și profesor universitar
- ◆ 1 mai 1934. 70 de ani de la moartea lui **Paul Zarifopol**, critic literar (30 nov. 1874 – 1 mai 1934)
- ◆ 2 mai 1519. 485 de ani de la moartea lui **Leonardo da Vinci** (15 apr. 1452 – 2 mai 1519)
- ◆ 2 mai 1979. 25 de ani de la moartea poetei **Letiția Papu** (20 nov. 1912 – 2 mai 1979)
- ◆ 3 mai. **Ziua Mondială a Libertății Presei**
- ◆ 3 mai 1469. 535 de ani de la nașterea lui **Niccolo Machiavelli**, scriitor și diplomat italian (3 mai 1469 – 21 iun. 1527)
- ◆ 3 mai 1904. 100 de ani de la nașterea lui **Octavian Angheluță**, pictor (3 mai 1904 – 1978)
- ◆ 5 mai 1919. 85 de ani de la nașterea lui **Mihnea Gheorghiu**, poet, prozator, dramaturg, eseist și traducător
- ◆ 5 mai 1919. 85 de ani de la nașterea lui **George Uscătescu**, poet și filosof (5 mai 1919 – 11 mai 1995)
- ◆ 6 mai 1949. 55 de ani de la moartea lui **Maurice Maeterlinck**, scriitor belgian de expresie franceză, laureat al Premiului Nobel în 1911 (29 aug. 1862 – 6 mai 1949)
- ◆ 7 mai 1924. 80 de ani de la nașterea lui **Matty Aslan**, caricaturist și grafician (7 mai 1924 – 21 sept. 1995)
- ◆ 8 mai 1879. 125 de ani de la nașterea lui **Ion Constantin Filitti**, istoric, jurist, diplomat (8 mai 1879 – 21 sept. 1945)
- ◆ 8 mai 1924. 80 de ani de la nașterea lui **Petru Dumitriu**, prozator (8 mai 1924 – 6 apr. 2002)
- ◆ 9 mai. **Ziua Victoriei împotriva Fascismului**
- ◆ 9 mai. **Ziua Europei**
- ◆ 10 mai 1889. 115 ani de la moartea lui **M. I. Saltîkov-Scedrin**, scriitor rus (27 ian. 1826 – 10 mai 1889)
- ◆ 10 mai 1904. 100 de ani de la moartea lui **Sir Henry Morton Stanley**, ziarist și explorator englez (28 ian. 1841 – 10 mai 1904)
- ◆ 10 mai 1929. 75 de ani de la nașterea poetului **Ion Horea**
- ◆ 11 mai 1849. 155 de ani de la moartea lui **Stephan Ludwig Roth**, profesor și istoric sas (24 nov. 1796 – 11 mai 1849)
- ◆ 11 mai 1904. 100 de ani de la nașterea lui **Salvador Dalí**, pictor spaniol (11 mai 1904 – 23 ian. 1989)
- ◆ 11 mai 1924. 80 de ani de la nașterea lui **Aurel Gurgianu**, poet (11 mai 1924 – 21 sept. 1987)
- ◆ 11 mai 1934. 70 de ani de la moartea lui **Lazăr Șăineanu**, folclorist (23 apr. 1859 – 11 mai 1934)
- ◆ 12 mai 1884. 120 de ani de la moartea lui **Bedrich Smetana**, compozitor și dirijor ceh (2 mart. 1824 – 12 mai 1884)
- ◆ 12 mai 1934. 70 de ani de la nașterea lui **Lucian Raicu**, critic literar
- ◆ 13 mai 1889. 115 ani de la nașterea lui **Ion Trivale**, critic literar și traducător (13 mai 1889 – 11 nov. 1916)
- ◆ 13 mai 1904. 100 de ani de la nașterea actriței **Elvira Godeanu** (13 mai 1904 – 3 sept. 1991)
- ◆ 13 mai 1924. 80 de ani de la nașterea lui **Iv. Martinovici**, poet, prozator și traducător
- ◆ 14 mai 1889. 115 ani de la moartea lui **Enric Winterhalder**, poet, publicist, dramaturg, traducător și economist austriac (1808 – 15 mai 1889)
- ◆ 16 mai 1864. 140 de ani de la moartea lui **Simion Bărnuțiu**, istoric, estetician și om politic (21 aug. 1808 – 16 mai 1864)
- ◆ 17 mai 1904. 100 de ani de la nașterea lui **Jean Gabin**, actor francez (17 mai 1904 – 15 nov. 1976)
- ◆ 20 mai 1799. 205 ani de la nașterea lui **Honoré de Balzac** (20 mai 1799 – 18 aug. 1850)
- ◆ 20 mai 1974. 30 de ani de la moartea lui **Ion Pas**, prozator și traducător (6 oct. 1895 – 20 mai 1974)
- ◆ 21 mai 1914. 90 de ani de la nașterea lui **Dumitru Floarea-Rariște**, poet (21 mai 1914 – 14 mart. 1989)
- ◆ 21 mai 1964. 40 de ani de la moartea lui **Tudor Vianu**, profesor, estetician, traducător (27 dec. 1897 – 21 mai 1964)
- ◆ 22 mai 1859. 145 de ani de la nașterea lui **Sir Arthur Conan Doyle**, scriitor britanic (22 mai 1859 – 7 iul. 1930)
- ◆ 22 mai 1939. 65 de ani de la nașterea lui **Răzvan Theodorescu**, critic și istoric de artă
- ◆ 23 mai 1899. 105 ani de la nașterea lui **George Matei Cantacuzino**, arhitect, pictor și eseist (23 mai 1899 – 1 nov. 1960)
- ◆ 24 mai 1914. 90 de ani de la moartea lui **Pompiliu Eliade**, critic și istoric literar (13 apr. 1869 – 24 mai 1914)
- ◆ 24 mai 1924. 80 de ani de la nașterea **Antoanetei Ralian**, traducătoare
- ◆ 25 mai 1984. 20 de ani de la moartea prozatoarei **Henriette Yvonne Stahl** (9 ian. 1900 – 25 mai 1984)
- ◆ 26 mai 1994. 10 ani de la moartea poetului **Tiberiu Utan** (21 mart. 1930 – 26 mai 1994)
- ◆ 27 mai 1899. 105 ani de la nașterea lui **Petre Strihan**, scriitor (27 mai 1899 – 25 iul. 1990)
- ◆ 27 mai 1929. 75 de ani de la nașterea pictorului **Petre Achițenie**
- ◆ 29 mai 1899. 105 ani de la nașterea **Georgetei Mircea-Căncicov**, prozatoare (29 mai 1899 – 16 apr. 1984)
- ◆ 30 mai 1919. 85 de ani de la moartea lui **Barbu Nemțeanu**, poet (oct. 1887 – 30 mai 1919)
- ◆ 31 mai 1809. 195 de ani de la moartea lui **Franz Iosef Haydn**, compozitor austriac (31 mart. 1732 – 31 mai 1809)
- ◆ 31 mai 1819. 185 de ani de la nașterea lui **Walt Whitman**, poet american (31 mai 1819 – 26 mart. 1892)
- ◆ 31 mai 1924. 80 de ani de la nașterea **Verei Marcu**, pictoriță
- ◆ 31 mai 1924. 80 de ani de la nașterea lui **Sándor Szocs**, pictor
- ◆ 31 mai 1929. 75 de ani de la nașterea lui **Aladar Zoltan**, compozitor

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Informare Bibliografică al Bibliotecii Metropolitane București

Contents

Commemoration Year

Stephen the Great – 500 – Grigore URECHE	2
Anton Pann – 150 – G. CĂLINESCU, Ana Maria ORĂȘANU	4
Patrimony	9
<i>Dan DUMITRESCU</i> – Hic incipit liber	10
<i>MUCKENHAUPT Erzsébet</i> – 16 th Century German Book Bindings of the Memorial Library in Șumuleu Ciuc.....	15
<i>Alcide BONNEAU</i> – “Guidebook for Founding A Library”.....	16
<i>Walt WHITMAN</i> – Boz and the Democracy	17
Contemporary Autographs – <i>Ion HOREA</i> – 75	20
EBLIDA Hot News – Library and Information Society Issues	22
Romanian Library Field Standards	24
<i>Birgitta AURÉN</i> – Vaasa City Library	25
<i>Sima PETROVICI</i> – Notes on the Romanians in Yugoslavia	28
Chișinău – The Meeting Place of the Children’s Book Friends	32
<i>Ion CONSTANTIN</i> – Present Trends of Bucharest Metropolitan Library in the Young Users Education	33
<i>Julietta MOLEANU</i> – Book Review: “In memoriam I. Fischer”	35
Catalogue	36
Bucharest Metropolitan Library – Cultural Events	38
Calendar	39

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

București, str. Take Ionescu nr. 4

sector 1, cod poștal 010352

Tel: 212.83.11 / Fax: 211.36.25

E-mail: abidob@email.ro

ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU

Director artistic: Mircea DUMITRESCU

Redactor șef: Ion HOREA

Secretar de redacție și Culegere text: Iulia MACARIE

Tehnoredactare computerizată: Marian TĂNASE

CUPON

ABONAMENT LA

“BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR”

Numele

Prenumele

Adresa

Cod..... Telefon.....

Solicit abonarea la revista “Biblioteca Bucureștilor” pe o perioadă de luni.

Adresa: București, Str. Take Ionescu nr. 4, sector 1, cod poștal 010352.

Anexez chitanța de plată a sumei de lei în contul dvs.

nr. 2511.1-3771.1/ROL BCR sector 1.

Asociația noastră ABIDOB și Biblioteca Metropolitană București sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociațiile INTAMEL și EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicație care vă oferă ultimele noutăți din Comunitatea internațională a bibliotecilor.

Administrația noastră face, prin plata directă sau prin mandat poștal, abonamente la revista lunară “BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR”. Costul unui număr este de 20.000 lei. Cheltuielile de expediere sunt suportate de abonat la primirea publicației. Pentru străinătate: America de Nord, America de Sud, Africa, Asia, Australia, Europa, Asia Mică (Israel, Țările Arabe) – 8 \$ per exemplar.

Tipărit la Tipografia “SEMNE ’94”

Redacția revistei “BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR” respectă opțiunile autorilor cu privire la normele ortografice

Calendar

mai 2004

- ◆ 1 mai. **Ziua Internațională a Muncii**
- ◆ 1 mai 1859. 145 de ani de la nașterea lui **Alexandru Philippide**, filolog și lingvist, întemeietor al Școlii Lingvistice de la Iași (1 mai 1859 – 11 aug. 1933)
- ◆ 1 mai 1929. 75 de ani de la nașterea lui **Virgil Bota**, biochimist și profesor universitar
- ◆ 1 mai 1934. 70 de ani de la moartea lui **Paul Zarifopol**, critic literar (30 nov. 1874 – 1 mai 1934)
- ◆ 2 mai 1519. 485 de ani de la moartea lui **Leonardo da Vinci** (15 apr. 1452 – 2 mai 1519)
- ◆ 2 mai 1979. 25 de ani de la moartea poetei **Letiția Papu** (20 nov. 1912 – 2 mai 1979)
- ◆ 3 mai. **Ziua Mondială a Libertății Presei**
- ◆ 3 mai 1469. 535 de ani de la nașterea lui **Niccolo Machiavelli**, scriitor și diplomat italian (3 mai 1469 – 21 iun. 1527)
- ◆ 3 mai 1904. 100 de ani de la nașterea lui **Octavian Angheluță**, pictor (3 mai 1904 – 1978)
- ◆ 5 mai 1919. 85 de ani de la nașterea lui **Mihnea Gheorghiu**, poet, prozator, dramaturg, eseist și traducător
- ◆ 5 mai 1919. 85 de ani de la nașterea lui **George Uscătescu**, poet și filosof (5 mai 1919 – 11 mai 1995)
- ◆ 6 mai 1949. 55 de ani de la moartea lui **Maurice Maeterlinck**, scriitor belgian de expresie franceză, laureat al Premiului Nobel în 1911 (29 aug. 1862 – 6 mai 1949)
- ◆ 7 mai 1924. 80 de ani de la nașterea lui **Matty Aslan**, caricaturist și grafician (7 mai 1924 – 21 sept. 1995)
- ◆ 8 mai 1879. 125 de ani de la nașterea lui **Ion Constantin Filitti**, istoric, jurist, diplomat (8 mai 1879 – 21 sept. 1945)
- ◆ 8 mai 1924. 80 de ani de la nașterea lui **Petru Dumitriu**, prozator (8 mai 1924 – 6 apr. 2002)
- ◆ 9 mai. **Ziua Victoriei împotriva Fascismului**
- ◆ 9 mai. **Ziua Europei**
- ◆ 10 mai 1889. 115 ani de la moartea lui **M. I. Saltîkov-Scedrin**, scriitor rus (27 ian. 1826 – 10 mai 1889)
- ◆ 10 mai 1904. 100 de ani de la moartea lui **Sir Henry Morton Stanley**, ziarist și explorator englez (28 ian. 1841 – 10 mai 1904)
- ◆ 10 mai 1929. 75 de ani de la nașterea poetului **Ion Horea**
- ◆ 11 mai 1849. 155 de ani de la moartea lui **Stephan Ludwig Roth**, profesor și istoric sas (24 nov. 1796 – 11 mai 1849)
- ◆ 11 mai 1904. 100 de ani de la nașterea lui **Salvador Dali**, pictor spaniol (11 mai 1904 – 23 ian. 1989)
- ◆ 11 mai 1924. 80 de ani de la nașterea lui **Aurel Gurghianu**, poet (11 mai 1924 – 21 sept. 1987)
- ◆ 11 mai 1934. 70 de ani de la moartea lui **Lazăr Șăineanu**, folclorist (23 apr. 1859 – 11 mai 1934)
- ◆ 12 mai 1884. 120 de ani de la moartea lui **Bedrich Smetana**, compozitor și dirijor ceh (2 mart. 1824 – 12 mai 1884)
- ◆ 12 mai 1934. 70 de ani de la nașterea lui **Lucian Raicu**, critic literar
- ◆ 13 mai 1889. 115 ani de la nașterea lui **Ion Trivale**, critic literar și traducător (13 mai 1889 – 11 nov. 1916)
- ◆ 13 mai 1904. 100 de ani de la nașterea actriței **Elvira Godeanu** (13 mai 1904 – 3 sept. 1991)
- ◆ 13 mai 1924. 80 de ani de la nașterea lui **Iv. Martinovici**, poet, prozator și traducător
- ◆ 14 mai 1889. 115 ani de la moartea lui **Enric Winterhalder**, poet, publicist, dramaturg, traducător și economist austriac (1808 – 15 mai 1889)
- ◆ 16 mai 1864. 140 de ani de la moartea lui **Simion Bărnuțiu**, istoric, estetician și om politic (21 aug. 1808 – 16 mai 1864)
- ◆ 17 mai 1904. 100 de ani de la nașterea lui **Jean Gabin**, actor francez (17 mai 1904 – 15 nov. 1976)
- ◆ 20 mai 1799. 205 ani de la nașterea lui **Honoré de Balzac** (20 mai 1799 – 18 aug. 1850)
- ◆ 20 mai 1974. 30 de ani de la moartea lui **Ion Pas**, prozator și traducător (6 oct. 1895 – 20 mai 1974)
- ◆ 21 mai 1914. 90 de ani de la nașterea lui **Dumitru Floarea-Rariște**, poet (21 mai 1914 – 14 mart. 1989)
- ◆ 21 mai 1964. 40 de ani de la moartea lui **Tudor Vianu**, profesor, estetician, traducător (27 dec. 1897 – 21 mai 1964)
- ◆ 22 mai 1859. 145 de ani de la nașterea lui **Sir Arthur Conan Doyle**, scriitor britanic (22 mai 1859 – 7 iul. 1930)
- ◆ 22 mai 1939. 65 de ani de la nașterea lui **Răzvan Theodorescu**, critic și istoric de artă
- ◆ 23 mai 1899. 105 ani de la nașterea lui **George Matei Cantacuzino**, arhitect, pictor și eseist (23 mai 1899 – 1 nov. 1960)
- ◆ 24 mai 1914. 90 de ani de la moartea lui **Pompiliu Eliade**, critic și istoric literar (13 apr. 1869 – 24 mai 1914)
- ◆ 24 mai 1924. 80 de ani de la nașterea **Antoanetei Ralian**, traducătoare
- ◆ 25 mai 1984. 20 de ani de la moartea prozatoarei **Henriette Yvonne Stahl** (9 ian. 1900 – 25 mai 1984)
- ◆ 26 mai 1994. 10 ani de la moartea poetului **Tiberiu Utan** (21 mart. 1930 – 26 mai 1994)
- ◆ 27 mai 1899. 105 ani de la nașterea lui **Petre Strihan**, scriitor (27 mai 1899 – 25 iul. 1990)
- ◆ 27 mai 1929. 75 de ani de la nașterea pictorului **Petre Achîtenie**
- ◆ 29 mai 1899. 105 ani de la nașterea **Georgetei Mircea-Căncicov**, prozatoare (29 mai 1899 – 16 apr. 1984)
- ◆ 30 mai 1919. 85 de ani de la moartea lui **Barbu Nemțeanu**, poet (oct. 1887 – 30 mai 1919)
- ◆ 31 mai 1809. 195 de ani de la moartea lui **Franz Iosef Haydn**, compozitor austriac (31 mart. 1732 – 31 mai 1809)
- ◆ 31 mai 1819. 185 de ani de la nașterea lui **Walt Whitman**, poet american (31 mai 1819 – 26 mart. 1892)
- ◆ 31 mai 1924. 80 de ani de la nașterea **Verei Marcu**, pictoriță
- ◆ 31 mai 1924. 80 de ani de la nașterea lui **Sándor Szocs**, pictor
- ◆ 31 mai 1929. 75 de ani de la nașterea lui **Aladar Zoltan**, compozitor

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Informare Bibliografică al Bibliotecii Metropolitane București

Contents

Commemoration Year

Stephen the Great – 500 – Grigore URECHE	2
Anton Pann – 150 – G. CĂLINESCU, Ana Maria ORĂȘANU	4
Patrimony	9
<i>Dan DUMITRESCU</i> – Hic incipit liber	10
<i>MUCKENHAUPT Erzsébet</i> – 16 th Century German Book Bindings of the Memorial Library in Șumuleu Ciuc.....	15
<i>Alcide BONNEAU</i> – “Guidebook for Founding A Library”.....	16
<i>Walt WHITMAN</i> – Boz and the Democracy	17
Contemporary Autographs – <i>Ion HOREA</i> – 75	20
EBLIDA Hot News – Library and Information Society Issues	22
Romanian Library Field Standards	24
<i>Birgitta AURÉN</i> – Vaasa City Library	25
<i>Sima PETROVICI</i> – Notes on the Romanians in Yugoslavia	28
Chișinău – The Meeting Place of the Children’s Book Friends	32
<i>Ion CONSTANTIN</i> – Present Trends of Bucharest Metropolitan Library in the Young Users Education	33
<i>Julietta MOLEANU</i> – Book Review: “In memoriam I. Fischer”	35
Catalogue	36
Bucharest Metropolitan Library – Cultural Events	38
Calendar	39

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

București, str. Take Ionescu nr. 4

sector 1, cod poștal 010352

Tel: 212.83.11 / Fax: 211.36.25

E-mail: abidob@email.ro

ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU

Director artistic: Mircea DUMITRESCU

Redactor șef: Ion HOREA

Secretar de redacție și Culegere text: Iulia MACARIE

Tehnoredactare computerizată: Marian TĂNASE

CUPON

ABONAMENT LA

“BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR”

Numele

Prenumele

Adresa

Cod..... Telefon.....

Solicit abonarea la revista “Biblioteca Bucureștilor” pe o perioadă de luni.

Adresa: București, Str. Take Ionescu nr. 4, sector 1, cod poștal 010352.

Anexez chitanța de plată a sumei de lei în contul dvs.

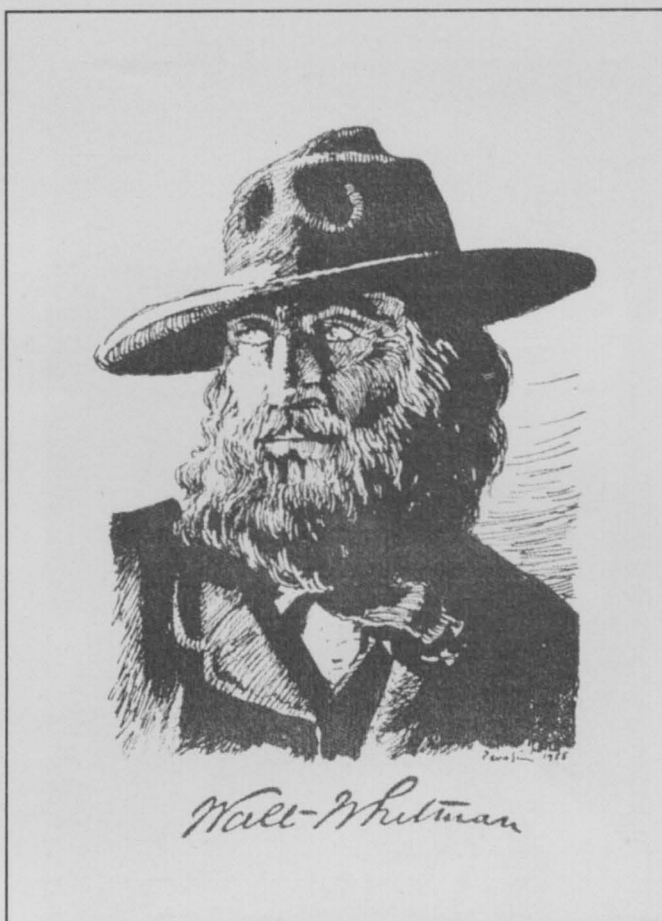
nr. 2511.1-3771.1/ROL BCR sector 1.

Asociația noastră ABIDOB și Biblioteca Metropolitană București sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociațiile INTAMEL și EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicație care vă oferă ultimele noutăți din Comunitatea internațională a bibliotecilor.

Administrația noastră face, prin plata directă sau prin mandat poștal, abonamente la revista lunară “BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR”. Costul unui număr este de 20.000 lei. Cheltuielile de expediere sunt suportate de abonat la primirea publicației. Pentru străinătate: America de Nord, America de Sud, Africa, Asia, Australia, Europa, Asia Mică (Israel, Țările Arabe) – 8 \$ per exemplar.

Tipărit la Tipografia “SEMNE '94”

Redacția revistei “BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR” respectă opțiunile autorilor cu privire la normele ortografice

WALT WHITMAN

1819 – 1892

185 de ani de la naștere

Pe om îl cânt

“Pe el îl cânt, omul simplu, omul

independent,

Cu toate-acestea proclam cuvîntul:

Democratic,

cuvîntul: Mase.

Cînt omul material din creștet pînă-n tălpi,

Căci vrednic de muze nu numai chipul îi

este,

ori numai mintea, eu spun:

Făptura lui întreagă-i mult mai demnă,

Și-o cânt: femeia și bărbatul deopotrivă.

Și uriașa lor viață, pasionată, inimoasă,

puternică,

Fericită, făcută pentru cele mai libere

fapte, după

legile Providenței,

Omul Modern, pe el îl cânt”.

Traducere de Mihnea Gheorghiu

PETRU DUMITRIU

1924 – 2002

80 de ani de la naștere

“... În 1960, a doua fază din educația mea civică era încheiată. La treizeci și șase de ani, îi dădusem țării mele două sau trei opere ce vor rămîne în istoria literaturii române; scrisesem însă și oribile non-cărți, din specia realismului socialist. Nu mai îmi rămînea decît să putrezesc de viu sau să mă exilez. Căci, după cum se vedea prea bine, sistemul nu urma să se îmbunătățească înainte ca eu să îmbătrînesc. Cei douăzeci și unu de ani trecuți de atunci au dovedit că am avut dreptate să părăsesc Estul. Ca să fiu liber, să gîndesc și să scriu liber, ca să crăp dacă trebuie, dar să crăp liber...”